

CRNA GORA
ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O RADU
ZA 2019. GODINU

Podgorica, januar 2020. godine

SADRŽAJ:

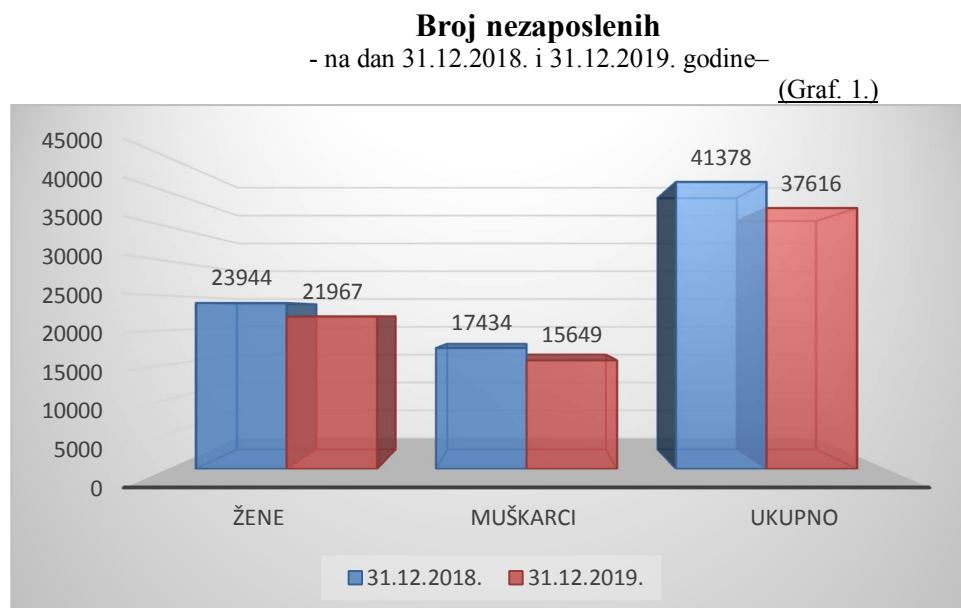
1.	EVIDENCIJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA	3
1.1.	Kretanje nezaposlenosti	3
1.2.	Stopa nezaposlenosti	3
1.3.	Kvalifikaciona struktura nezaposlenih	3
1.4.	Regionalna struktura nezaposlenosti	4
1.5.	Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja	6
1.6.	Starosna struktura nezaposlenih	7
1.7.	Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža	8
1.8.	Novoprijavljeni	9
1.9.	Lica sa invaliditetom	10
1.10.	Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	10
1.11.	Zapošljavanje	12
1.12.	Prava za vrijeme nezaposlenosti	13
1.13.	Zapošljavanje i rad stranaca	15
2.	PROGRAMSKE AKTIVNOSTI	17
2.1.	Stručni tretman nezaposlenih	17
2.2.	Sprovedene mjera aktivne politike zapošljavanja	18
2.2.1.	Javni radovi	18
2.2.2.	Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih	20
2.2.3.	Osposobljavanje za samostalan rad	20
2.2.4.	Osposobljavanje za rad kod poslodavca	21
2.2.5.	Program »Stop sivoj ekonomiji«	21
2.2.6.	Program Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem	22
2.2.7.	Realizacija programa za RE populaciju	24
2.2.8.	Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori	27
2.3.	Profesionalna orijentacija	29
2.4.	Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom	31
2.5.	Rad sa poslodavcima	39
2.6.	Odjeljenje za EURES i posredovanje pri zapošljavanju u inostranstvu	43
2.7.	Podsticanje i unapređenje saradnje sa centrima za socijalni rad u cilju unapređenja zapošljivosti nezaposlenih lica	45
2.8.	Pravni poslovi	45
2.9.	Javne nabavke	47
2.10.	Služba za kadrovske i opšte poslove	48
2.11.	Informacioni sistem	57
2.12.	Instrumenti za predpristupnu podršku	58
2.13.	Odjeljenje za unutrašnju reviziju	65
2.14.	Evidencije i istraživanja u oblasti zapošljavanja	66
3.	PRILOG	69

1. EVIDENCIJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA

1.1. Kretanje nezaposlenosti

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje **na dan 31. decembar 2019. godine nalazilo se 37.616 nezaposlenih lica** (od toga je 21.967 žena ili 58,40%).

U odnosu na 31.12.2018. godine (41.378 lica, a od toga 23.944 žene ili 57,87%) broj nezaposlenih je smanjen za 3.762 lica ili za 9,09%.

1.2. Stopa nezaposlenosti

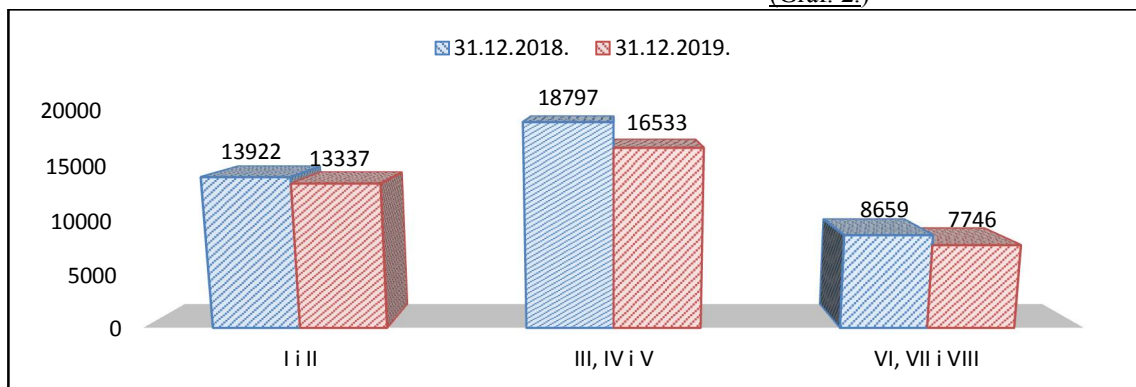
Stopa nezaposlenosti, posmatrana kao odnos broja registrovanih nezaposlenih i aktivnog stanovništva, na dan 31. decembar 2019. godine, je bila 16,21%. Na isti dan prethodne godine stopa nezaposlenosti je bila 17,83%.

1.3. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih

Na evidenciji Zavoda se nalazi 13.337 lica ili 35,46% sa I i II stepenom obrazovanja (31.12.2018. godine 13.922 lica ili 33,64%). Nezaposlenih sa III, IV i V stepenom obrazovanja ima 16.533 ili 43,95% (31.12.2018. godine 18.797 ili 45,43%), a sa VI, VII i VIII stepenom obrazovanja 7.746 lica ili 20,59% (31.12.2018. godine 8.659 lica ili 20,93%).

Nezaposleni prema kvalifikacionoj strukturi

- na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine –
(Graf. 2.)

1.4. Regionalna struktura nezaposlenosti

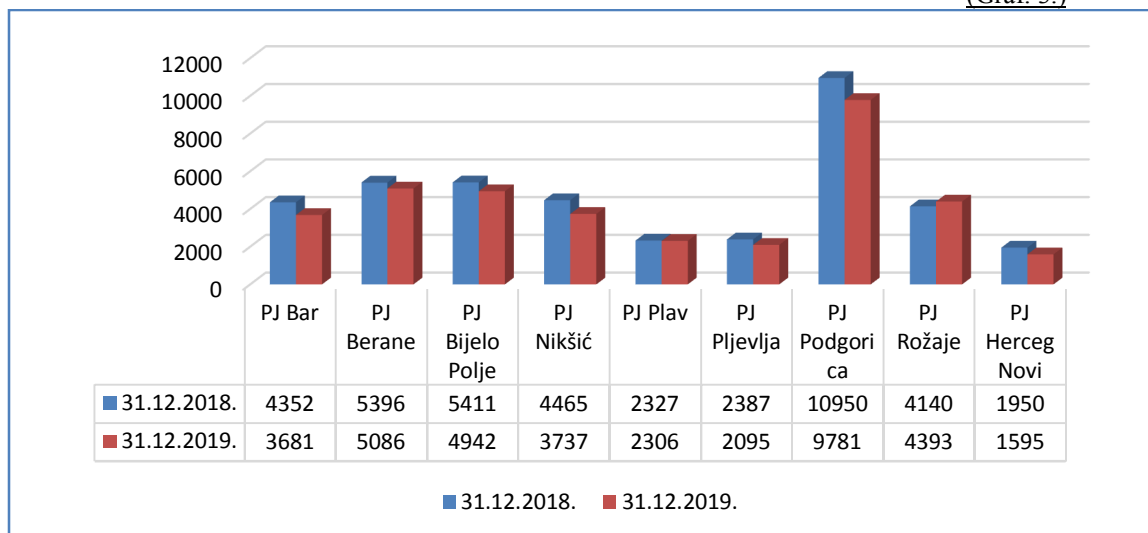
Najviše nezaposlenih, na dan 31. decembar 2019. godine, imali su Područna jedinica Podgorica, za Podgoricu, Danilovgrad, Cetinje, Tuzi i Golubovce – 9.781 lica ili 26% (31.12.2018. godine 10.950 lica ili 26,46%) i Područna jedinica Berane, za opštine Berane i Andrijevica – 5.086 lica ili 13,52% (31.12.2018. godine 5.396 lica ili 13,04%).

Najmanji broj nezaposlenih lica je na području Područne jedinice Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat 1.595 lica ili 4,24% (31.12.2018. godine 1.950 ili 4,71%), Područna jedinica Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak 2.095 lica ili 5,57% (31.12.2018. godine 2.387 ili 5,77%) i Područna jedinice Plav, za opštine Plav i Gusinje – 2.306 lica ili 6,13% (31.12.2018. godine 2.327 lica ili 5,62%).

Nezaposleni po područnim jedinicama

- na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine –

(Graf. 3.)

Promjene broja nezaposlenih po područnim jedinicama i biroima rada
- na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine –

(Tab.1.)

Rb	Područna jedinica/ Biro rada	31.12.2018.	%	31.12.2019.	%	Odnosi 4:2	
						Nom. razlika	Index
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
1	Bar	2270	5.49	1779	4.73	-491	78.37
2	Budva	801	1.94	683	1.82	-118	85.27
3	Ulcinj	1281	3.1	1219	3.24	-62	95.16
4	PJ Bar	4352	10.52	3681	9.79	-671	84.58
5	Berane	4519	10.92	4312	11.46	-207	95.42
6	Andrijevisa	877	2.12	774	2.06	-103	88.26
7	PJ Berane	5396	13.04	5086	13.52	-310	94.26
8	Bijelo Polje	3992	9.65	3549	9.43	-443	88.90
9	Mojkovac	618	1.49	637	1.69	19	103.07
10	Kolašin	801	1.94	756	2.01	-45	94.38
11	PJ Bijelo Polje	5411	13.08	4942	13.14	-469	91.33
12	Nikšić	4202	10.16	3500	9.30	-702	83.29
13	Šavnik	86	0.21	75	0.20	-11	87.21
14	Plužine	177	0.43	162	0.43	-15	91.53
15	PJ Nikšić	4465	10.79	3737	9.93	-728	83.70
16	Plav	1727	4.17	1709	4.54	-18	98.96
17	Gusinje	600	1.45	597	1.59	-3	99.50
18	PJ Plav	2327	5.62	2306	6.13	-21	99.10
19	Pljevlja	2274	5.5	1987	5.28	-287	87.38
20	Žabljak	113	0.27	108	0.29	-5	95.58
21	PJ Pljevlja	2387	5.77	2095	5.57	-292	87.77
22	Podgorica	7304	17.65	6709	17.84	-595	91.85
23	Tuzi	914	2.21	726	1.93	-188	79.43
24	Golubovci	676	1.63	521	1.39	-155	77.07
25	Cetinje	1074	2.6	984	2.62	-90	91.62
26	Danilovgrad	982	2.37	841	2.24	-141	85.64
27	PJ Podgorica	10950	26.46	9781	26.00	-1169	89.32
28	Rožaje	3153	7.62	3396	9.03	243	107.71
29	Petnjica	987	2.39	997	2.65	10	101.01
30	PJ Rožaje	4140	10.01	4393	11.68	253	106.11
31	Herceg Novi	842	2.03	684	1.82	-158	81.24
32	Kotor	532	1.29	479	1.27	-53	90.04
33	Tivat	576	1.39	432	1.15	-144	75.00
34	PJ Herceg Novi	1950	4.71	1595	4.24	-355	81.79
35	CRNA GORA	41378	100	37616	100	-3762	90.91

1.5. Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja

Zaposlenje preko jedne godine traži 23.071 lice ili 61,33% od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 31.12.2018. godine 24.370 lica ili 58,59%), preko tri godine 10.582 lica ili 28,13% nezaposlenih (31.12.2018. godine 7.229 lica ili 17,47%), a preko 5 godina 3.396 ili 9,03% (31.12.2018. godine 3.558 lica ili 8,6%).

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja

-na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine –

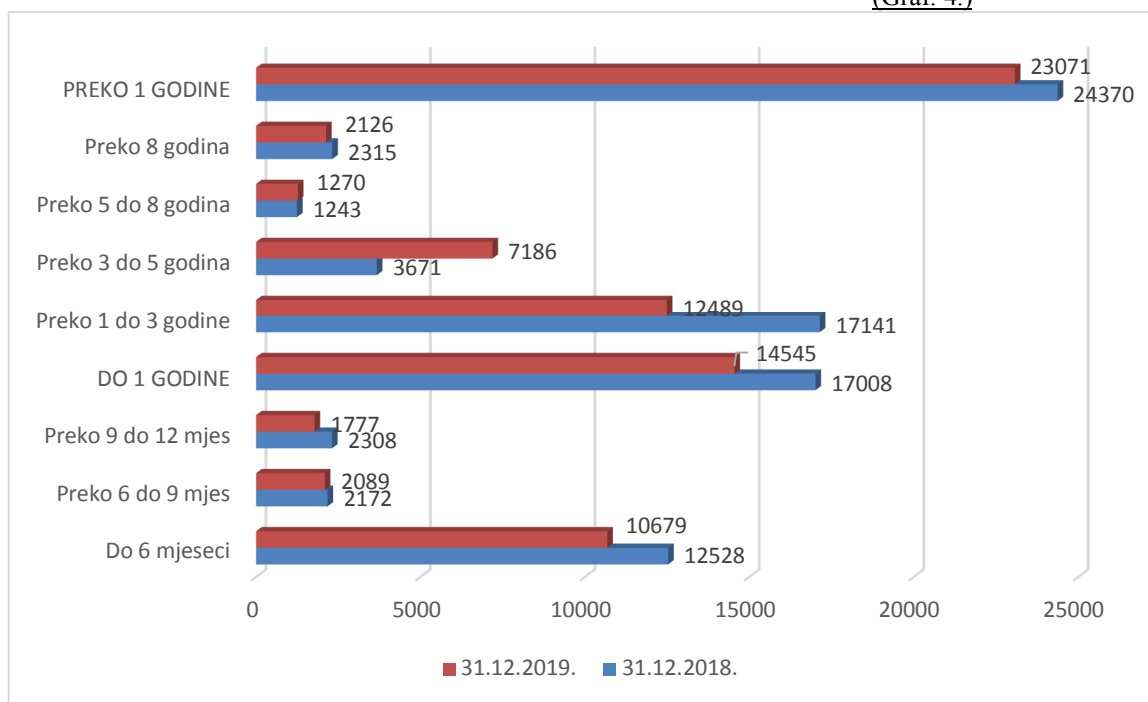
(Tab.2.)

Rb	Dužina traženja zaposlenja	31.12.2018. godine			31.12.2019. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom.raz.	Indeks
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Do 6 mjeseci	12528	7219	5309	10679	6325	4354	-1849	85.24
2	Preko 6 do 9 mjes	2172	1308	864	2089	1343	746	-83	96.18
3	Preko 9 do 12 mjes	2308	1385	923	1777	1056	721	-531	76.99
4	DO 1 GODINE	17008	9912	7096	14545	8724	5821	-2463	85.52
5	Preko 1 do 3 godine	17141	10974	6167	12489	7992	4497	-4652	72.86
6	Preko 3 do 5 godina	3671	1823	1848	7186	4023	3163	3515	195.75
7	Preko 5 do 8 godina	1243	595	648	1270	588	682	27	102.17
8	Preko 8 godina	2315	640	1675	2126	640	1486	-189	91.84
9	PREKO 1 GODINE	24370	14032	10338	23071	13243	9828	-1299	94.67
10	Ukupno:	41378	23944	17434	37616	21967	15649	-3762	90.91

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja

- na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine –

(Graf. 4.)

1.6. Starosna struktura nezaposlenih lica

Lica starosti do 25 godina ima 4.313 ili 11,46% (31.12.2018. godine 5.362 ili 12,96%) od ukupnog broja nezaposlenih, a **preko 50 godina** 12.565 ili 33,4% (na dan 31.12.2018. godine 12.698 ili 30,69%).

Nezaposleni prema godinama starosti

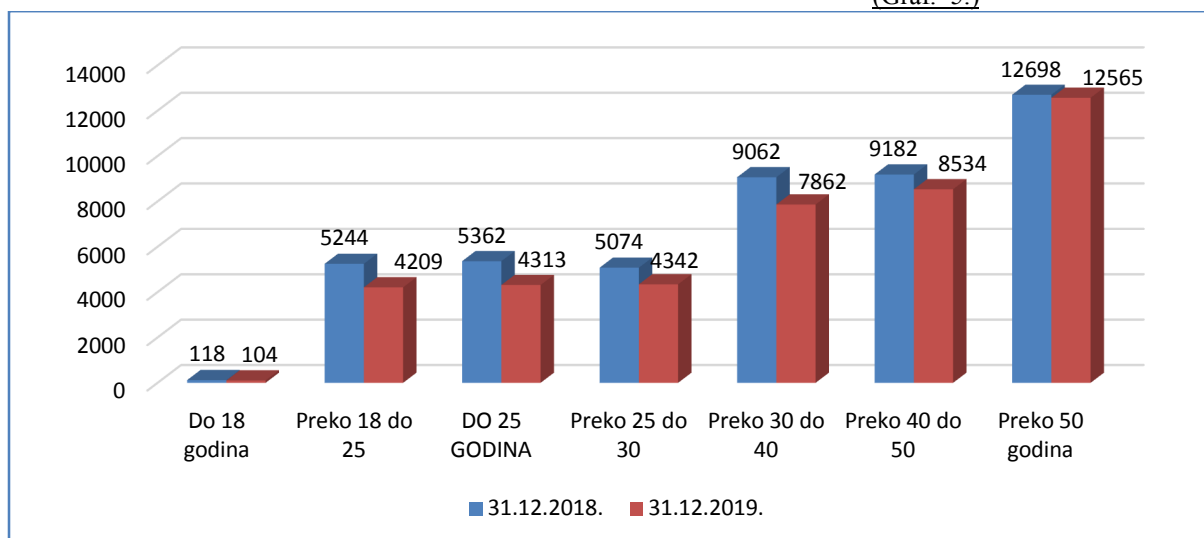
(Tab.3.)

Rb	Starosna grupa	31.12.2018. godine			31.12.2019. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
1	Do 18 godina	118	56	62	104	55	49	-14	88.14
2	Preko 18 do 25	5244	2990	2254	4209	2425	1784	-1035	80.26
3	DO 25 GODINA	5362	3046	2316	4313	2480	1833	-1049	80.44
4	Preko 25 do 30	5074	3023	2051	4342	2576	1766	-732	85.57
5	Preko 30 do 40	9062	5543	3519	7862	4815	3047	-1200	86.76
6	Preko 40 do 50	9182	5576	3606	8534	5174	3360	-648	92.94
7	Preko 50 godina	12698	6756	5942	12565	6922	5643	-133	98.95
8	Ukupno:	41378	23944	17434	37616	21967	15649	-3762	90.91

Nezaposleni prema godinama starosti

- na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine -

(Graf. 5.)

1.7. Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža

Prvi put traži zaposlenje, odnosno nema evidentiranog radnog staža 15.631 lice ili 41,55% (na dan 31.12.2018. godine 17.128 lica ili 41,39%). Radni staž posjeduje 21.985 lica ili 58,45% (na dan 31.12.2018. godine 24.250 lica ili 58,61%).

Nezaposleni prema dužini radnog staža

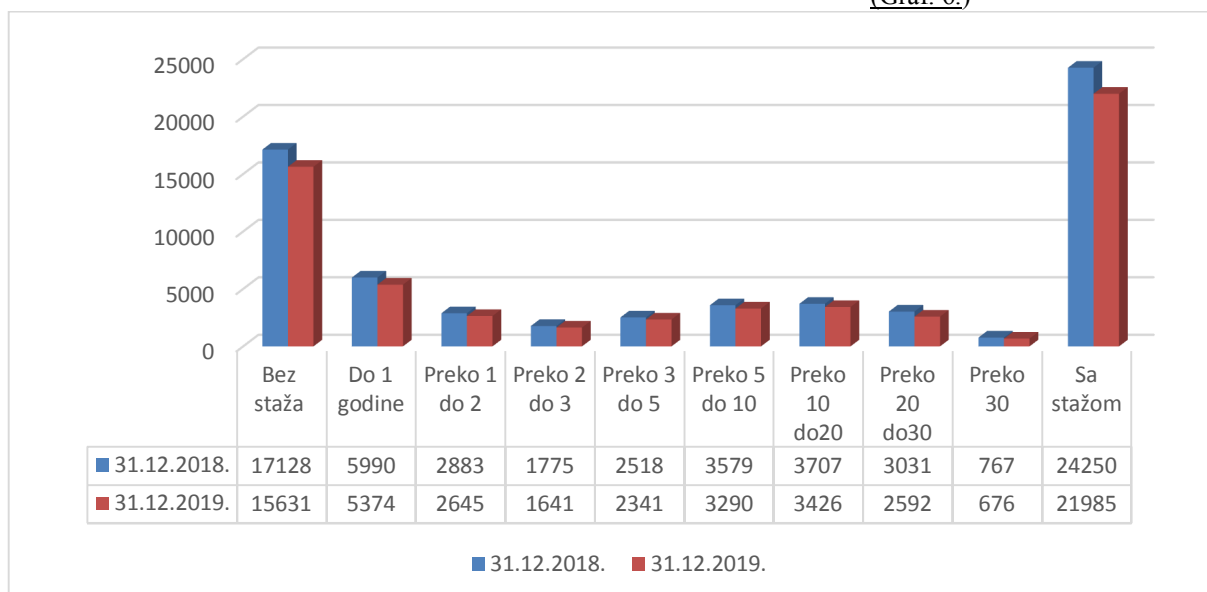
(Tab.4.)

Rb	Radni staž	31.12.2018. godine			31.12.2019. godine			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
<i>1</i>	Bez staža	17128	10803	6325	15631	10030	5601	-1497	91.26
<i>2</i>	Do 1 godine	5990	3552	2438	5374	3183	2191	-616	89.72
<i>3</i>	Preko 1 do 2	2883	1704	1179	2645	1601	1044	-238	91.74
<i>4</i>	Preko 2 do 3	1775	1118	657	1641	1017	624	-134	92.45
<i>5</i>	Preko 3 do 5	2518	1562	956	2341	1437	904	-177	92.97
<i>6</i>	Preko 5 do 10	3579	2096	1483	3290	1872	1418	-289	91.93
<i>7</i>	Preko 10 do 20	3707	1811	1896	3426	1672	1754	-281	92.42
<i>8</i>	Preko 20 do 30	3031	1035	1996	2592	906	1686	-439	85.52
<i>9</i>	Preko 30	767	263	504	676	249	427	-91	88.14
<i>10</i>	Sa stažom	24250	13141	11109	21985	11937	10048	-2265	90.66
<i>11</i>	Ukupno:	41378	23944	17434	37616	21967	15649	-3762	90.91

Nezaposleni prema dužini radnog staža

- na dan 31.12.2018. i 31.12.2019. godine -

(Graf. 6.)

1.8. Novoprijavljeni

U 2019. godini **na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 27.545 lica**. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 5.521 ili 20,04%, dok se 22.024 lica ili 79,96% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na isti period 2018. godine prijavljeno je 6.489 lica manje ili 19,07% (u 2018. godini – 34.034 novoprijavljenih).

Pregled novoprijavljenih

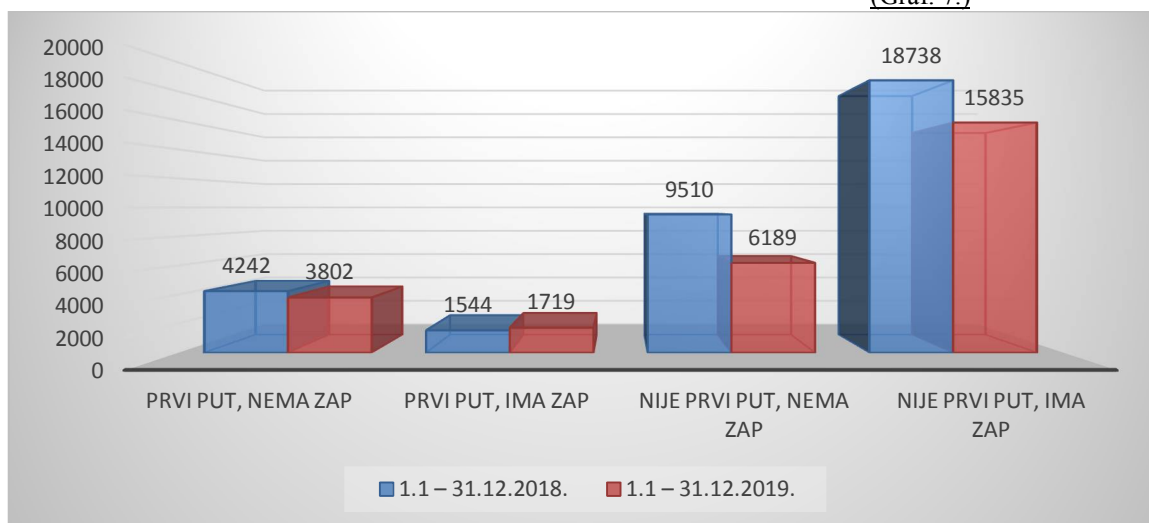
(Tab.5.)

R b	Novoprijavljeni	1.1 – 31.12.2018.			1.1 – 31.12.2019.			Odnosi 5:2	
		Ukupno	Žene	Muškarci	Ukupno	Žene	Muškarci	Nom. raz.	Indeks
	<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Prvi put, nema zap	4242	2119	2123	3802	2117	1685	-440	89.63
2	Prvi put, ima zap	1544	827	717	1719	986	733	175	111.33
3	Nije prvi put, nema zap	9510	5849	3661	6189	3949	2240	-3321	65.08
4	Nije prvi put, ima zap	18738	10639	8099	15835	9291	6544	-2903	84.51
5	UKUPNO:	34034	19434	14600	27545	16343	11202	-6489	80.93

Novoprijavljeni

- u 2018. i 2019. godini -

(Graf. 7.)

Najviše novoprijavljenih lica bilo je u Podgorici (6.749 ili 24,5%), Nikšiću (2.850 ili 10,35%) i Bijelom Polju (2.341 ili 8,5%). Najviše novoprijavljenih je u starosnoj dobi od 18 do 25 godina (5.947 ili 21,59%) i od 25 do 30 godina (5.671 ili 20,59%)

Posmatrano prema razlozima prestanka radnog odnosa, najviše novoprijavljenih je onih kojima je radni odnos prestao zbog isteka rada na određeno radno vrijeme (9.159 ili 72,55% od novoprijavljenih sa radnim stažom), zatim zbog zaključenog sporazuma s poslodavcem o prestanku radnog odnosa (829 ili 6,57%) i zbog isplaćene otpremnine zaposlenom za čijim je radom prestala potreba (589 lica ili 4,67%).

1.9. Lica sa invaliditetom

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, na dan 31.12.2019. godine, nalazilo se 11.163 lica sa invaliditetom, od čega je 6.720 ili 60,2% žena.

Najviše lica sa invaliditetom je registrovano u Birou rada Berane 2.688 ili 24,08% (od čega je 1.541 žena ili 57,33%), zatim u Birou rada Rožaje 2.113 ili 18,93% (od čega je 1.454 žena ili 68,81%) i u Birou rada Bijelo Polje 995 ili 8,91% (od čega je 588 žena ili 59,09%)

Posmatrano prema stepenima stručne spreme, najviše lica sa invaliditetom je bez zanimanja i stručne spreme 5.400 ili 48,37%, zatim sa III stepenom stručne spreme 2.509 ili 22,48% i IV stepenom 2.303 ili 20,63%.

Najviše lica sa invaliditetom je po rješenju komisije za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda 9.846 ili 88,2%, invalida rada II i III kategorije 689 ili 6,17% i kategorisane omladine 561 ili 5,03%.

Posmatrano prema godinama starosti najviše lica sa invaliditetom je u starosnoj grupi preko 50 godina – 6.625 lica ili 59,35% i od 40 do 50 godina starosti – 2.771 lica ili 24,82%.

1.10. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U 2019. godini **prijavljena su 32.344 slobodna radna mjesta** kroz 16.934 prijave o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na isti period 2018. godine, prijavljeno je 2.978 ili 10,14% više slobodnih radnih mjesta (u 2018. godini oglašeno je 29.366 slobodnih radnih mjesta).

Od ukupnog broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta 2.352 ili 7,28% je radni odnos na **neodređeno** vrijeme, 22.029 ili 68,14% je radni odnos na **određeno** vrijeme.

Posmatrano prema **vrsti radnog mjesta** 13.811 ili 42,7% su **novootvorena** radna mjesta, a 18.533 ili 57,3% su **upražnjena** radna mjesta. Od ukupno prijavljenih slobodnih radnih mjesta 31.932 ili 98,73% su **potrebe za radnicima**, a 412 ili 1,27% su iskazane **potrebe za pripravniciima**.

Oglašena slobodna radna mjesta

- prema kvalifikacionoj strukturi -

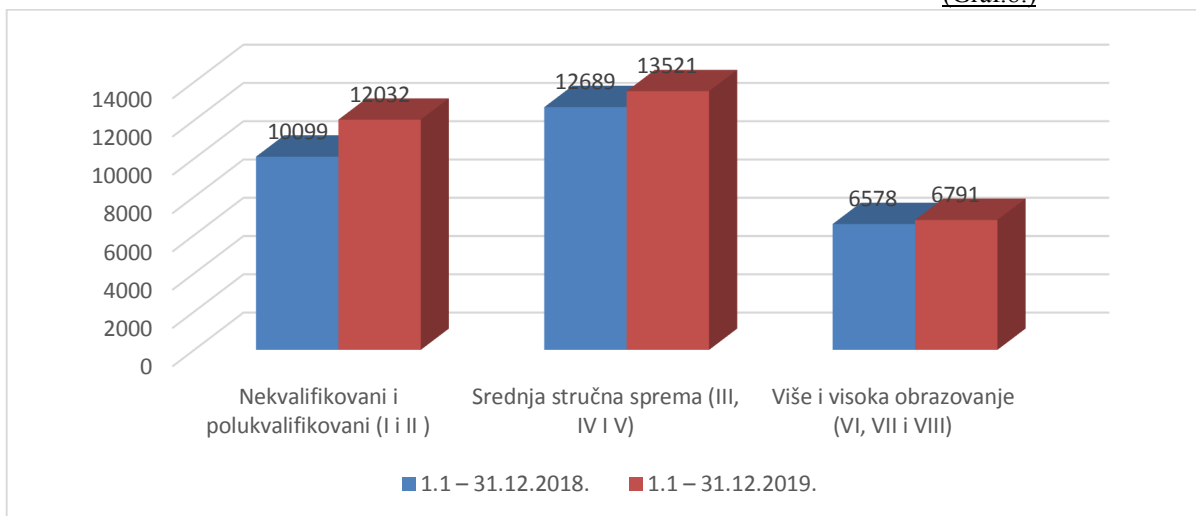
(Tab. 6.)

Rb	Oglašena slobodna radna mjesta prema kvalifikacionoj strukturi	1.1 – 31.12.2018.		1.1–31.12.2019.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.raz.	Indeks
	<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
<i>1</i>	Nekvalifikovani i polukvalifikovani (I i II)	10099	34.39	12032	37.20	1933	119.14
<i>2</i>	Srednja stručna sprema (III, IV i V)	12689	43.21	13521	41.80	832	106.56
<i>3</i>	Više i visoko obrazovanje (VI, VII i VIII)	6578	22.40	6791	21.00	213	103.24
<i>4</i>	UKUPNO:	29366	100	32344	100	2978	110.14

Oglašena slobodna radna mjesta

- u 2018. i 2019. godine -

(Graf.8.)

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno za I sss 9.620 ili 29,74%, zatim IV sss 6.987 ili 21,6% i III sss 6.282 ili 19,42%.

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno u Podgorici 7.994 ili 24,56%, Budvi 6.531 ili 20,19% i Herceg Novom 4.708 ili 14,56%.

Oglašena slobodna radna mjesta

- prema djelatnostima –

(Tab.7.)

Rb	Djelatnost	1.1 – 31.12.2018.		1.1 – 31.12.2019.		Odnosi 4:2	
		OSRM	%	OSRM	%	Nom.raz.	Indeks
	I	2	3	4	5	6	7
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	296	1.01	847	2.62	551	286.15
2	B.Rudarstvo	35	0.12	13	0.04	-22	37.14
3	C.Prerađivačka industrija.	1051	3.58	851	2.63	-200	80.97
4	D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	44	0.15	74	0.23	30	168.18
5	E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	564	1.92	460	1.42	-104	81.56
6	F.Građevinarstvo	1789	6.09	1844	5.70	55	103.07
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	3297	11.23	3265	10.09	-32	99.03
8	H.Saobraćaj i skladištenje	1356	4.62	1166	3.60	-190	85.99
9	I.Usluge smještaja i ishrane	6400	21.79	7708	23.83	1308	120.44
10	J.Informisanje i komunikacije	289	0.98	292	0.90	3	101.04
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	474	1.61	394	1.22	-80	83.12
12	L.Poslovanje nekretninama	540	1.84	458	1.42	-82	84.81
13	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	1054	3.59	963	2.98	-91	91.37
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3823	13.02	4577	14.15	754	119.72
15	O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1006	3.43	1561	4.83	555	155.17

16	P.Obrazovanje	4070	13.86	4741	14.66	671	116.49
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	1468	5.00	1503	4.65	35	102.38
18	R.Umjetnost,zabava i rekreacija	618	2.10	779	2.41	161	126.05
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	1188	4.05	843	2.61	-345	70.96
20	T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	3	0.01	7	0.02	4	233.33
21	U. Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	0.00	1	0.00	0	100.00
22	UKUPNO CRNA GORA=	29366	100	32344	100	2978	110.14

Najviše prijavljenih slobodnih radnih mjesta je u uslugama smještaja i ishrane (7.708 ili 23,83%), zatim u obrazovanju (4.741 ili 14,66%) i administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (4.577 ili 14,15%).

Slobodna radna mjesta
- prema stepenima stručne spreme -

(Tab. 8.)

Rb	Stepen stručne spreme	1.1 – 31.12.2018.		1.1 – 31.12.2019.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.raz.	Indeks
I	I	7535	25.66	9620	29.74	2085	127.67
2	II	2564	8.73	2412	7.46	-152	94.07
3	III	5933	20.20	6282	19.42	349	105.88
4	IV	6580	22.41	6987	21.60	407	106.19
5	V	176	0.60	252	0.78	76	143.18
6	VI-1	749	2.55	836	2.58	87	111.62
7	VI-2	0	0.00	2	0.01	2	-
8	VII-1	5655	19.26	5770	17.84	115	102.03
9	VII-2	83	0.28	108	0.33	25	130.12
10	VIII	91	0.31	75	0.23	-16	82.42
11	Σ	29366	100	32344	100	2978	110.14

1.11. Zapošljavanje

Prema povratnim informacijama dobijenim od strane Poreske uprave Crne Gore, u 2019. godini, posredstvom Zavoda zaposlenje je dobilo 13.314 lica sa evidencije nezaposlenih, od čega je 8.005 ili 60,13% žene. Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom stručne spreme – 4.540 ili 34,1%, zatim lica sa VII-1 stepenom 4.447 ili 33,4% i srednjoškolci sa trećim stepenom stručne spreme – 1.954 ili 14,67%.

Najviše zapošljavanja je bilo u Podgorici – 3.430 ili 25,76%, zatim u Budvi 1.454 ili 10,92% i Bijelom Polju – 1.240 ili 9,31%.

Posmatrano prema djelatnostima poslodavaca najviše zapošljavanja je bilo u obrazovanju (2.429 ili 18,24%), zatim u trgovini na malo i veliko, popravci motornih vozila i motocikala (2.120 ili 15,92%) i u uslugama smještaja i ishrane (1.876 ili 14,09%).

Pregled zapošljavanja

(Tab. 9.)

Rb	Stepen stručne spremlje	1.1-31.12.2019. godine		
		Ukupno	Žene	Muškarci
	<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
<i>1</i>	I	1536	813	723
<i>2</i>	II	244	156	88
<i>3</i>	III	1954	903	1051
<i>4</i>	IV	4540	2658	1882
<i>5</i>	V	81	23	58
<i>6</i>	VI-1	269	186	83
<i>7</i>	VI-2	7	0	7
<i>8</i>	VII-1	4447	3102	1345
<i>9</i>	VII-2	234	164	70
<i>10</i>	VIII	2	0	2
<i>11</i>	Ukupno:	13314	8005	5309

1.12. Prava za vrijeme nezaposlenosti

Novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti

Nakon prestanka radnog odnosa nezaposleno lice ima pravo, po osnovu osiguranja od nezaposlenosti, na isplatu novčane naknade pod određenim uslovima.

Uslovi za ostvarivanje i prestanak, dužina trajanja, visina novčane naknade i ponovno sticanje prava na novčanu naknadu utvrđeni su Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Sl. list Crne Gore«, br. 24/19) koji je stupio na snagu 30.4.2019. godine, do kada se primjenjivao Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti („Sl. list CG“, br. 14/10, 45/12, 61/13, 20/15 i 52/16).

Pravo na novčanu naknadu, prema Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ima osiguranik koji prije prestanka radnog odnosa ima staž osiguranja od najmanje devet mjeseci neprekidno ili sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, kojem je radni odnos prestao bez njegove saglasnosti ili krivice i ako se prijavi Zavodu i podnese zahtjev u zakonom propisanom roku.

Osnovni kriterijum za utvrđivanje perioda za koje vrijeme nezaposlenom licu, nakon prestanka radnog odnosa, pripada novčana naknada, je prethodno ostvarena dužina staža osiguranja. Minimalni period za koji se vrši isplata novčane naknade iznosi tri mjeseca (za osiguranike sa stažom osiguranja od devet mjeseci do pet godina), a maksimalnih 12 mjeseci (za osiguranike od 25 do 35 godina staža osiguranja). Izuzetak čini nezaposleno lice, koje ima više od 35 godina staža osiguranja, kojem pravo na novčanu naknadu traje

do ponovnog zaposlenja, odnosno do ispunjavanja uslova u pogledu starosne granice ili staža osiguranja za ostvarivanje prava na starosnu penziju, u skladu sa posebnim zakonom.

Novčana naknada, shodno članu 57 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti iznosi 120% od obračunske vrijednosti koeficijenata utvrđenog zakonom i drugim propisom, što iznosi 108,00 Eur neto (sa doprinosima za penzijsko i invalidsko i zdravstveno osiguranje 134,78 Eur).

U prelaznim i završnim odredbama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti regulisno je pitanje stečenih prava tako da nezaposleno lice koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona ostvarilo pravo po osnovu nezaposlenosti, u skladu sa propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavlja da koristi pravo u istom obimu, trajanju i iznosu i nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Novčana naknada za korisnike koji su stekli ovo pravo po prethodnom zakonu u iznosu od 40% minimalne zarade novčana naknada iznosi 88,80 eura neto (sa doprinosima za penzijsko i invalidsko i zdravstveno osiguranje 110,82 Eur).

Invalidi rada II i III kategorije koji su ostvarili pravo na novčanu naknadu po prethodnom zakonu u visini najniže penzije, novčana naknada se od 1. januara 2019. godine, isplaćuje u iznosu od 128,14 Eur neto (sa doprinosima za penzijsko i invalidsko i zdravstveno osiguranje 159,92 Eur).

Pregled isplata novčanih naknada u 2018. i 2019. godini
(Tab. 10.)

Rb	Mjesec	Broj korisnika		Nominalna razlika	Indeks
		2018.	2019.		
1	Januar	9147	10849	1702	118.61
2	Februar	9255	10761	1506	116.27
3	Mart	9257	11012	1755	118.96
4	April	9081	11260	2179	124.00
5	Maj	9051	11830	2779	130.70
6	Jun	9156	12547	3391	137.04
7	Jul	9460	12981	3521	137.22
8	Avgust	9862	13605	3743	137.95
9	Septembar	10026	13858	3832	138.22
10	Oktobar	9914	13158	3244	132.72
11	Novembar	10405	13331	2926	128.12
12	Decembar	10526	13273	2747	126.10

Na iznos isplaćene novčane naknade obračunavaju se i plaćaju doprinosi za zdravstveno i penzijsko – invalidsko osiguranje. Ukupna sredstva izdvojena za novčanu naknadu za 2019. godinu iznose 16.208.912,10 Eur.

U prosjeku, mjesečno je 12.372 nezaposlenih lica koristilo navedeno pravo.

Novčana pomoć i naknada troškova prevoza za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere

Nezaposleno lice koje je Zavod uputio na obrazovanje, osposobljavanje i u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti, ima pravo na novčanu pomoć, u visini do 15% od prosječne mjesečne bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori, ostvarene u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike, odnosno u 2019. godini do 114,90 Eur.

Nezaposleno lice koje se, upućuje van mjesta prebivališta, odnosno boravka, ima pravo na naknadu troškova prevoza za vrijeme za koje je upućen. Visina troškova prevoza u slučaju utvrđuje se u visini troškova javnog prevoza u drumskom i željezničkom saobraćaju.

Ukupna sredstva utrošena za novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza, za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti u 2019. godini, iznose 265.772,06 Eur.

1.13. Zapošljavanje i rad stranaca

Zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori uređeni su Zakonom o strancima („Sl. list Crne Gore“, broj 12/2018 od 23.02.2018. godine) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o strancima („Sl. list Crne Gore“, broj 3/2019 od 15.01.2019. godine). Zakonom je dat okvir uvrđivanja broja radnih dozvola za strance, odnosno definisano je da Vlada godišnje utvrđuje broj radnih dozvola za strance – kvote.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2019. godinu ("Sl. list CG" br. 2/2019 od 11.01.2019. godine), utvrđen je broj radnih dozvola za strance za 2019. godinu u ukupnom broju od 20.454. Od ovog broja izdvojeno je 5.000 radnih dozvola koje su se mogle dodatno rasporediti od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja, u skladu sa potrebama tržišta rada. Ministarstvo rada je donijelo odluku o raspodjeli 3.620 radnih dozvola za zapošljavanje stranaca, odnosno ukupni broj raspoređenih radnih dozvola iznosi 19.074.

Kvota za zapošljavanje stranaca u 2019. godini je za 11,78% manja od kvote utvrđene za 2018. godinu (20.454 : 23.185).

Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, u 2019. godini izdato je 27.634 dozvole za rad i zapošljavanje stranaca (15.582 u kvoti i 12.052 van kvote) što je za 1.307 ili 4,96% dozvola više u odnosu na 2018. godinu (26.327).

Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 80,30% je izdato za zapošljavanje stranaca (12.513), a 19,70% za sezonsko zapošljavanje stranaca (3.069).

U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2019. godini, pretežno učešće (81,38%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, ostale uslužne djelatnosti i trgovina.

Utrošenost kvote u odnosu na raspoređenu kvotu u 2019. godini je na nivou 81,69%. Utrošenost kvota prema vrstama dozvola je kod zapošljavanja stranaca – 89,24%, dok je za sezonsko zapošljavanje 60,75%.

Djelatnosti u kojima je najmanja utrošenost kvota u odnosu na raspoređenu kvotu tokom 2019. godine su: djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela (nije bilo izdatih radnih dozvola), djelatnost domaćinstva kao poslodavca; djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usuge za sopstvene potrebe (4 dozvole, 50% od raspoložive kvote), snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija (57 dozvola, 59,38% raspoložive kvote), dok je relativno posmatrano najviše utrošena u djelatnostima: obrazovanje i rudarstvo (po 100%), zdravstvena i socijalna zaštita i građevinarstvo (po 98,33%), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (96,95%) i trgovina (94,88%).

Na kraju 2019. godine, ostalo je neiskorišćeno 18,31% raspoređene kvote za izdavanje radnih dozvola za strance.

Pregled izdatih dozvola za rad i zapošljavanje stranaca

(Tab 11.)

Djelatnost	Raspoređena kvota			Izdane radne dozvole			Utrosenost kvote (%)		
	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Ukupno	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Ukupno	Dozvole za zapošljavanje stranaca	Dozvole za sezonsko zapošljavanje stranaca	Ukupno
A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	180	415	595	121	307	428	67.22%	73.98%	71.93%
B. Rudarstvo	87	0	87	87	0	87	100.00%		100.00%
C. Prerađivačka industrija	348	33	381	337	22	359	96.84%	66.67%	94.23%
D. Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	96	0	96	57	0	57	59.38%		59.38%
E. Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	82	0	82	67	0	67	81.71%		81.71%
F. Građevinarstvo	5,390	110	5,500	5,325	83	5,408	98.79%	75.45%	98.33%
G. Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	1,070	102	1,172	1,039	73	1,112	97.10%	71.57%	94.88%
H. Saobraćaj i skladištenje	357	122	479	338	63	401	94.68%	51.64%	83.72%
I. Usluge smještaja i ishrane	3,229	3,478	6,707	2,298	2,154	4,452	71.17%	61.93%	66.38%
J. Informisanje i komunikacije	380	33	413	325	10	335	85.53%	30.30%	81.11%
K. Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	91	0	91	73	0	73	80.22%		80.22%
L. Poslovanje nekretninama	115	12	127	114	6	120	99.13%	50.00%	94.49%
M. Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	454	11	465	388	4	392	85.46%	36.36%	84.30%
N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	123	8	131	123	4	127	100.00%	50.00%	96.95%
O. Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	0	0			
P. Obrazovanje	60	0	60	60	0	60	100.00%		100.00%
Q. Zdravstvena i socijalna zaštita	120	0	120	118	0	118	98.33%		98.33%
R. Umjetnost, zabava i rekreacija	328	74	402	243	31	274	74.09%	41.89%	68.16%
S. Ostale uslužne djelatnosti	1,505	652	2,157	1,396	312	1,708	92.76%	47.85%	79.18%
T. Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	6	2	8	4	0	4	66.67%	0.00%	50.00%
U. Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	0	1	0	0	0	0.00%		0.00%
UKUPNO	14,022	5,052	19,074	12,513	3,069	15,582	89.24%	60.75%	81.69%

2. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020. godina, koja je usvojena krajem 2015. godine, predstavlja osnovni programski okvir za definisanje politike zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa.

Strukturno gledano, Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020. sadrži četiri prioriteta koji su usko povezani i sprovođenje svakog pojedinačnog prioriteta u velikoj mjeri zavisi od uspjeha ostalih prioriteta. Strategija se operacionalizuje kroz godišnje Akcione planove.

2.1. Stručni tretman nezaposlenih lica

Informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja

Zavod za zapošljavanje je u 2019. godini kontinuirano pružao usluge informisanja tražiocima zaposlenja, poslodavcima, zaposlenim licima, studentima, učenicima i drugim korisnicima ovih usluga. Ove usluge pružane su besplatno, neposrednim kontaktom sa korisnikom usluga, na anonimnom nivou, putem brošura i drugih informativnih materijala, kao i web stranice Zavoda.

Zavod je, u izvještajnom periodu, za sva novoprijavljena nezaposlena lica koja se prvi put prijavljuju na evidenciju nezaposlenih pružio usluge informisanja o pravima i obavezama koje imaju dok se nalaze na evidenciji Zavoda, o tražnji za pojedinim zanimanjima, o strukturi ponude zanimanja, ukazujući im na potrebe tržišta rada za određenim znanjima, vještinama i kompetencijama i značaju njihove aktivne uloge u traženju zaposlenja, odnosno uključivanja u programima aktivne politike zapošljavanja.

Individualno savjetovanje usmjereno na utvrđivanje individualnog plana zapošljavanja

Zavod za zapošljavanje je tokom 2019. godine kontinuirano sprovodio savjetodavne usluge za nezaposlena lica usmjerene na zapošljavanje, povećanje zapošljivosti i rješavanje problema socijalne isključenosti. Za pružanje savjetodavnih usluga nezaposlenim licima korišćen je intervju, kao osnovni metod pružanja usluga u zapošljavanju, kojim se prepoznaju prenosive i druge vještine nezaposlenih lica stečene radom ili obrazovanjem i utvrđuje njihov radni potencijal za zapošljavanje na otvorenom tržištu rada. Istovremeno, intervju je način za utvrđivanje stepena zapošljivosti i izradu planova zapošljavanja nezaposlenih lica.

U izvještajnom periodu sprovedene su savjetodavne usluge za nezaposlena lica, kroz 26.016 intervjuja i 322.156 individualnih planova zapošljavanja.

Pregled stručnih tretmana u 2018. i 2019. godine

(Tab. 12.)

Stručni tretman nezaposlenih lica	Period		Nominalna razlika	Indeks
	1.1 – 31.12.2018.	1.1 – 31.12.2019.		
Intervju	41570	26016	-15554	62.58
Informativni razgovor	11517	8901	-2616	77.29
Plan zapošljavanja	349524	322156	-27368	92.17
Realizacija plana zapošljavanja	54992	19787	-35205	35.98
Informativno motivacioni seminari	522	4173	3651	799.43

2.2. Sprovedene mjera aktivne politike zapošljavanja

U 2019. godini mjere aktivne politike zapošljavanja realizovane su za 2.248 nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda. Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih sprovedeni su za 896 učesnika, javnog rada i Projekta "Neka bude čisto" za 629, osposobljavanja za samostalan rad za 238, osposobljavanja za rad kod poslodavca 239, Program "Stop sivoj ekonomiji" za 190 učesnika i 42 kredita za samozapošljavanje kojim se otvara 56 novih radnih mjesta. Realizovanim mjerama omogućeno je da se kroz programe zaposli 1.306 nezaposlenih lica sa utvrđenim preprekama u zapošljavanju, u trajanju od tri do sedam mjeseci. Pored toga, u program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem u 2019. godini je bilo uključeno 3.298 visokoškolaca.

U ukupnom broju učesnika programa aktivne politike zapošljavanja lica ženskog pola učestvovala su sa 53,6%, mlada lica starosti do 30 godina sa 40,4%, dok je učešće dugoročno nezaposlenih lica iznosilo 28,2%. Pripadnici RE populacije učestvovali su sa 3,6%, lica sa invaliditetom 8,9%, dok je učešće lica iz opština Sjevernog regiona bilo 52,9%. Struktura učesnika sprovedenih programa ukazuje da su programi pripremljeni za nezaposlena lica koja pripadaju strateškim prioritetima. Takođe, programi su sprovedeni uz uvažavanje ravnomjernog regionalnog razvoja.

2.2.1. Javni radovi

Polazeći od programskih zadataka utvrđenih na osnovu potreba i mogućnosti lica otežanog zapošljavanja i potreba korisnika programa od javnog interesa, u 2019. godini, realizovani su programi javnog rada za 532 lica.

Zavod je učestvovao i u realizaciji Projekta »Neka bude čisto« za 2019. godinu kojim je omogućeno zapošljavanje na privremenim netržišnim poslovima od javnog interesa za još 97 nezaposlenih lica.

U cilju adekvatne pripreme Crne Gore za turističku sezonu, Zavod za zapošljavanje je, u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, JP Morskim dobrom, opštinama, Glavnim gradom, Prijestonicom i javno komunalnim preduzećima, realizovao Projekat »Neka bude čisto«, u trajanju od pet mjeseci. Učesnici ovog projekta obavljali su poslove

čišćenja magistralnih putnih pravaca duž cijele teritorije Crne Gore, košenja trave i rastinja oko magistralnih puteva i sakupljanja otpada.

Javni rad »Personalni asistent« je sprovoden kroz programe stvaranja privremenih netržišnih poslova od javnog interesa u oblasti zaštite lica sa invaliditetom, a Javni rad »Njega starih lica« u oblasti zaštite starih lica. Pored ovih programa javnog rada sprovedeni su i drugi društveno korisni programi u oblasti zaštite životne sredine, obrazovanja, kulture, sporta, održavanja i obnavljanja javne infrastrukture i u ostalim oblastima od javnog interesa.

U Javnom radu »Personalni asistent«, zaposleno je 165 lica, u trajanju do četiri mjeseca, na poslovima pružanja pomoći i podrške za 345 lica sa invaliditetom. U cilju pružanja podrške starim licima u stanju socijalne potrebe, sproveden je Javni rad »Njega starih lica«. U ovom javnom radu zaposleno je 65 lica na poslovima gerontodomaćina/ice. Zaposleni su pružali podršku i pomoć za 436 starih lica, korisnika programa u trajanju do četiri mjeseca. U programima zaštite životne sredine, obrazovnim, kulturnim i drugim društveno korisnim programima zaposlena su 302 lica iz evidencije Zavoda, u trajanju do četiri mjeseca.

U ukupnom broju učesnika programa javnog rada učešće dugoročno nezaposlenih lica, odnosno lica koja su u evidenciji nezaposlenih duže od 12 mjeseci, iznosi 33,9 %. Starijih od 50 godina 38,5%, a korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice 4,5%. Pripadnici RE populacije u ukupnom broju učesnika programa učestvovali su sa 8,9%, dok je učešće lica sa invaliditetom iznosilo 13,4%.

Lica ženskog pola, u navedenim programima su učestvovala sa 59%, dok je učešće mladih do 30 godina iznosilo 16%.

Posmatrano prema nivoima obrazovanja učešće lica bez i sa završenom osnovnom školom bilo je 33,1%, sa stečenim srednjim obrazovanjem 58,2%, dok je učešće lica sa visokim obrazovanjem iznosilo 8,7%. Posmatrano po regionima, najviše uključenih lica je u opštinama Sjevernog regiona 49,6%, zatim u opštinama Središnjeg regiona 36,1%, dok je najmanje lica uključeno u opštinama Primorskog regiona 14,3%.

Obavljanjem radnih zadataka u realnom radnom okruženju učesnici su stekli primjenljiva znanja, održali i unaprijedili radne vještine, čime će se povećati njihova zapošljivost na otvorenom tržištu rada. Istovremeno, pružanjem podrške i pomoći licima sa invaliditetom i starim licima u stanju socijalne potrebe učesnici su doprinijeli unapređenju kvaliteta života korisnika ovih programa javnog rada. Angažovanjem na netržišnim obrazovnim, kulturnim, sportskim, ekološkim, komunalnim i drugim društveno korisnim poslovima učesnici su doprinijeli kako, ličnom i profesionalnom razvoju, tako i razvoju lokalne zajednice i društva u cjelini.

2.2.2. Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih

Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih realizovani su u saradnji sa organizatorima obrazovanja odraslih za 896 nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda, prioritetno suficitarnih zanimanja, kroz programe sticanja stručnih kvalifikacija za 461 i programe sticanja ključnih vještina za 435 polaznika.

Polaznici programa sticanja stručnih kvalifikacija stekli su nove kvalifikacije kojima su povećali mogućnost zapošljavanja, prije svega u uslužnim djelatnostima 235 polaznika, u građevinarstvu 105 i u ugostiteljstvu i turizmu 105 polaznika. Programi obrazovanja za učenje engleskog i njemačkog jezika realizovani su za 158 lica, učenja rada na računaru za 93 lica i programi obuke za vozače “B”, “C”, “C+E” i “D” kategorije za 184 lica.

Lica ženskog pola u ukupnom broju učesnika navedenih programa učestvovala su sa 50,7%, mlada lica sa 38,9%, a dugoročno nezaposlena lica sa 41,3%.

Posmatrano prema nivoima obrazovanja najviše je uključenih lica sa stečenim srednjim obrazovanjem 516 lica, zatim sa visokim obrazovanjem 242 i sa i bez završene osnovne škole 138 lica. Pripadnici RE populacije u ukupnom broju polaznika programa su učestvovali sa 2%, dok je učešće lica sa invaliditetom iznosilo 10,4%. Posmatrano sa teritorijalnog aspekta, najviše polaznika programa je bilo iz opština Sjevernog regiona 436 (48,7%), zatim iz opština Središnjeg regiona 404 (45,1%) i najmanje iz opština Primorskog regiona 56 (6,2%).

Programe sticanja stručnih kvalifikacija i ključnih vještina sa uspjehom je završilo 95,8% polaznika programa. U periodu do šest mjeseci od dana završetka programa sticanja stručnih kvalifikacija i programa sticanja ključnih vještina zaposleno je 13,2% (113) uspješnih učesnika programa. Međutim, period praćenja zapošljavanja za više od 50% uspješnih učesnika ovog programa nije istekao tako da se očekuje da će učinak programa na ciljnu grupu biti znatno veći.

2.2.3. Osposobljavanje za samostalan rad

Program osposobljavanje za samostalan rad realizuje se za nezaposlena lica sa stečenim srednjim obrazovanjem (III i IV nivo obrazovanja), bez radnog iskustva u nivou obrazovanja. Programom je obezbjeđeno zapošljavanje 238 učesnika kod 76 poslodavaca – izvođača programa, u trajanju od šest mjeseci. Poslodavci sprovedu programske aktivnosti prilagođene profesionalnim i ličnim karakteristikama učesnika i uz obezbijeđen mentoring, osposobljavaju ih za samostalan rad u nivou obrazovanja.

Lica ženskog pola u ukupnom broju učesnika ovog programa učestvuju sa 46,6%, mlada lica sa 58% i dugoročno nezaposlena lica sa 1,3%. U programe je zaposleno jedno lice RE populacije i 10 lica sa invaliditetom. Posmatrano sa teritorijalnog aspekta, najviše učesnika programa je iz opština Sjevernog regiona 158 (66,4%), zatim iz opština Središnjeg regiona 69 (29%) i najmanje iz opština Primorskog regiona 11 (4,6%).

Kako je realizacija programa u toku, ocjena njegovog značaja za učesnike programa donijeće se, na osnovu broja uspješnih i zaposlenih lica, u narednom periodu.

Po završetku ovog programa poslodavci će izdati potvrde o stečenom radnom iskustvu u nivou obrazovanja uspješnim učesnicima, čime će isti steći uslov za polaganje stručnog ispita. Očekuje se da će poslodavci, saglasno svojim potrebama, zaposliti uspješne učesnike programa i nakon završetka programa, na poslovima za čije obavljanje su osposobljeni, čime će obezbijediti nedostajući stručni kadar.

2.2.4. Osposobljavanje za rad kod poslodavca

Program se realizuje za nezaposlena lica kojima je nedostatak praktičnih znanja i vještina identifikovan kao prepreka u zapošljavanju. Cilj programa je da se učesnicima omogući da steknu znanja, vještine i kompetencije potrebne za obavljanje poslova i radnih zadataka određenih radnih mjesta.

Programom je obezbijeđeno zapošljavanje 239 učesnika kod 54 poslodavca – izvođača programa, u trajanju od tri mjeseca. Poslodavci sprovode programske aktivnosti i uz podršku mentora učesnike osposobljavaju za samostalno obavljanje poslova određenih radnih mjesta.

Lica ženskog pola u ukupnom broju učesnika ovog programa učestvuju sa 50,6%, mlada lica sa 45,6% i dugoročno nezaposlena lica sa 2,5%. U program su zaposlena četiri lica RE populacije i sedam lica sa invaliditetom.

Posmatrano sa teritorijalnog aspekta, najviše polaznika programa je iz opština Sjevernog regiona 158 (66,1%), zatim iz opština Središnjeg regiona 79 (33,1%) i najmanje iz opština Primorskog regiona 2 (0,8%).

Posmatrano prema nivoima obrazovanja najviše je uključenih lica sa stečenim srednjim obrazovanjem 196, zatim sa i bez završene osnovne škole 32 i najmanje sa visokim obrazovanjem 11 lica.

Kako je realizacija programa u toku, ocjena značaja programa za učesnike donijeće se na osnovu broja uspješnih i zaposlenih lica, u narednom periodu.

Po završetku ovog programa poslodavci će uspješnim učesnicima programa izdati potvrde o osposobljenosti za obavljanje poslova konkretnih radnih mjesta. Očekuje se da će poslodavci, saglasno svojim potrebama, zaposliti uspješne učesnike programa i nakon završetka programa, na poslovima za čije obavljanje su osposobljeni.

2.2.5. Program »Stop sivoj ekonomiji«

Zavod je u saradnji sa Poreskom upravom, Upravom policije, Upravom za inspekcijske poslove i Upravom carina, realizovao Program "Stop sivoj ekonomiji". Ciljevi realizacije ovog programa su podrška mladima u rješavanju problema nezaposlenosti podizanjem njihovih radnih kapaciteta, kao i podrška suzbijanju sive ekonomije na tržištu rada.

Programom je obuhvaćeno 190 nezaposlenih lica sa stečenim visokim obrazovanjem, do 30 godina života i sa radnim iskustvom u najkraćem trajanju od devet mjeseci. Učesnici programa su se zaposlili na poslovima pružanja tehničke podrške i pomoći službenim

licima Uprave za inspekcijske poslove – 60 učesnika, Uprave policije – 40, Poreske uprave – 80 i Uprave carina – 10 učesnika. Radni zadaci učesnika programa, utvrđeni operativnim planom osposobljavanja uz rad, sprovodili su se uz kontinuirano mentorstvo, u periodu od 10.06.2019. godine do 31.12.2019. godine. U periodu realizacije programa, učesnici su praktično primjenjivali već stečena znanja, ali i usvajali nova saznanja kroz detekciju radnji vezanih za sivu ekonomiju.

Lica ženskog pola u ukupnom broju učesnika ovog programa učestvovala su sa 62,1%, dugoročno nezaposlena lica sa 14,2%, dok je učešće lica iz Sjevernog regiona iznosilo 50%.

2.2.6. Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizovao se po sedmi put za 2018/2019. godinu, u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje. Pravo na stručno osposobljavanje imaju lica sa stečenim visokim obrazovanjem koja nemaju radno iskustvo u određenom nivou obrazovanja i u evidenciji su Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Javni poziv poslodavcima da uzmu učešća u programu objavljen je 10.09.2018. godine od strane Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, za poslodavce iz privatnog sektora i od strane Uprave za kadrove, za poslodavce iz javnog sektora, u dnevnom listu "Pobjeda", kao i na web stranicama Vlade Crne Gore, Uprave za kadrove i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Poslodavci su iskazali veliko interesovanje za Program, što je rezultiralo oglašavanjem 11.005 slobodnih radnih mjesta za stručno osposobljavanje, od čega 4.251 slobodnih radnih mjesta za javni sektor, a za privatni sektor 6.754 slobodnih radnih mjesta.

Broj visokoškolaca koji su aplicirali za učešće u Programu stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem je 3.447. S obzirom na to da 273 lica, nakon prvog kruga povezivanja poslodavaca i korisnika nije dobilo poslodavca, a imajući u vidu da je ostao veliki broj oglašanih slobodnih mjesta, organizovan je i drugi krug prijavljivanja potencijalnih korisnika Programa.

Nakon drugog kruga još 124 visokoškolca su dobila poslodavca. Jedini kriterijum za povezivanje kandidata sa poslodavcima bio je prosječna ocjena u toku studiranja. Svi visokoškolci koji su dobili priliku, njih 3.298, da se stručno osposobljavaju počeli su 15. januara 2019. godine. U izvještajnom periodu, program stručnog osposobljavanja sproveo se za 3.298 lica sa stečenim visokim obrazovanjem (1.610 lica u javnom i 1.688 lica u privatnom sektoru). Učešće lica ženskog pola u ukupnom broju uključenih lica iznosi 61%.

Program traje devet mjeseci, tokom kojeg korisnici primaju naknadu u neto iznosu od 50% prosječne neto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini. Sredstva namijenjena za realizaciju programa iznose osam miliona.

Poslodavci su najviše tražili kvalifikacije iz oblasti prava, ekonomskih nauka (ekonomija, računovodstvo, finansije i bankarstvo), turizma, elektronike, telekomunikacija i računara,

engleskog jezika i književnosti, učiteljskog studija, novinarstva, arhitekture i građevinarstva.

Posmatrano po regionima, u opštinama Središnjeg regiona, broj korisnika Programa stručnog osposobljavanja je 1.904, odnosno 58%, Sjevernog regiona 709 ili 21%, dok je u opštinama Primorskog regiona uključeno 685 korisnika, ili 21%.

Učesnici programa stručnog osposobljavanja

(Tab. 13.)

Biro rada	Broj učesnika u javnom sektoru	Br. učesnika u privatnom sektoru	Ukupno
Andrijevića	12	1	13
Bar	91	106	197
Berane	81	77	158
Bijelo Polje	100	85	185
Budva	33	46	79
Cetinje	54	25	79
Danilovgrad	37	14	51
Gusinje	10	5	15
Herceg Novi	61	42	103
Kolašin	13	7	20
Kotor	45	49	94
Mojkovac	8	5	13
Nikšić	126	97	223
Plav	43	19	62
Pljevlja	42	49	91
Plužine	1	0	1
Petnjica	3	1	4
Podgorica	662	889	1551
Rožaje	76	48	124
Savnik	8	1	9
Tivat	19	48	67
Ulcinj	78	67	145
Žabljak	7	7	14
UKUPNO	1610	1688	3298

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem organizuje se po osmi put za 2019/2020. godinu. Javni poziv poslodavcima da uzmu učešća u programu objavljen je u dnevnom listu "Pobjeda", kao i na web stranicama Vlade Crne Gore, Uprave za kadrove i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

I ove godine poslodavci su iskazali veliko interesovanje za Program, što je rezultiralo oglašavanjem 11.613 slobodnih radnih mjesta za stručno osposobljavanje, od čega 4.364 za javni sektor, a 7.249 za privatni sektor.

Broj visokoškolaca koji su aplicirali za učešće u Programu je 3.238.

Elektronskim povezivanjem poslodavaca i korisnika, nakon prvog kruga 2.917 visokoškolaca je dobilo priliku da se stručno osposobljava kod izabranog poslodavca. U drugom krugu, još 92 visokoškolca je dobilo poslodavca, tako da će se u 2020. godini stručno osposobljavati 3.009 visokoškolaca. U privatnom sektoru 1.627, a 1.382 u javnom sektoru.

Ugovori o stručnom osposobljavanju zaključuju se do 15. januara 2020. godine, kada program počinje.

Poslodavci su kao i do sad najviše tražili kvalifikacije iz oblasti prava, ekonomskih nauka (ekonomija, računovodstvo, finansije i bankarstvo), turizma, elektronike, telekomunikacija i računara, engleskog jezika i književnosti, učiteljskog studija, novinarstva i građevinarstva.

2.2.7. Realizacija programa za RE populaciju

U skladu sa godišnjim Akcionim planom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu i Akcionim planom za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020. godina, za 2019. godinu, Zavod za zapošljavanje je realizovao aktivnosti koje se odnose na uključivanje Roma i Egipćana u mjere aktivne politike zapošljavanja.

U toku 2019. godine, u mjere aktivne politike zapošljavanja, uključeno je 79 pripadnika populacije Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih lica (22 žene ili 27,84%), što čini oko 10% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda 31.12.2018. godine.

Za realizaciju programa namijenjenih populaciji Roma i Egipćana, u toku 2019. godine, Zavod za zapošljavanje Crne Gore je utrošio 80.257,66 Eur.

Navedena sredstva odnose se na troškove učešća Roma i Egipćana u mjerama aktivne politike zapošljavanja (obrazovanje i osposobljavanje odraslih – 17.329,74 Eur, javni radovi – 50.927,92 Eur) i na troškove učešća Zavoda u realizaciji projekta »Neka bude čisto«, koji se realizuje kroz saradnju Ministarstva održivog razvoja i turizma, JP »Morsko dobro« i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za Rome i Egipćane učesnike projekta – 12.000,00 Eur.

Obrazovanje i osposobljavanje odraslih

U toku 2019. godine, u programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključena su 23 pripadnika romske i egipćanske populacije, od kojih devet žena, i to:

- U tri programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje stručne kvalifikacije uključeno je 14 lica (šest žena), i to u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje pomoćni kuvar u Bijelom Polju četiri lica ženskog pola, u program za zanimanje frizer za žene u Podgorici devet lica (dvije žene) i u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje građevinski keramičar u Bijelom Polju uključeno je jedno lice.
- U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje ključnih vještina uključena su četiri lica (jedna žena) i to u program za učenje njemačkog jezika jedno lice ženskog pola iz Podgorice, dok su u program osposobljavanja kandidata za vozače motornih vozila za "C" kategoriju uključena tri lica.
- U program Osposobljavanja za rad kod poslodavca i Osposobljavanja za samostalan rad uključeno je pet lica (dvije žene) i to u Podgorici četiri lica (dvije žene) i u Bijelom Polju jedno lice.

Javni radovi

U toku 2019. godine, u programe javnih radova uključeno je 36 lica (10 žena), dok je u projekat "Neka bude čisto" uključeno 20 lica (tri žene). U navedene programe uključeni su nezaposleni Romi i Egipćani iz evidencije biroa rada Bar, Budva, Ulcinj, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac, Nikšić, Podgorica, Cetinje, Herceg Novi i Tivat.

Sezonsko zapošljavanje

U toku 2019. godine, na sezonskim poslovima, zaposleno je 108 lica (54 žene ili 50%).

Starosna struktura:

- 15-25 godina starosti: 36 lica (15 žena)
- 26-35 godina starosti: 33 lica (14 žena);
- 36-45 godina starosti: 27 lica (16 žena);
- 46-55 godina starosti: 9 lica (7 žena);
- Preko 55 – 3 lica (dvije žene).

Regionalna struktura:

- iz evidencije Područne jedinice Herceg Novi (biro rada Herceg Novi, Tivat i Kotor) – 39 lica (23 žene);
- iz evidencije Područne jedinice Podgorica (biro rada Podgorica, Danilovgrad, Cetinje, Tuzi i Golubovci) – 27 lica (devet žena);
- iz evidencije Područne jedinice Bar (biro rada Bar, Budva i Ulcinj) - 19 lica (osam žena);

- iz evidencije Područne jedinice Nikšić (biro rada Nikšić, Plužine i Šavnik) – 15 lica (10 žena);
- iz evidencije Područne jedinice Bijelo Polje (biro rada Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin) – pet lica (dvije žene);
- iz evidencije Područne jedinice Berane (biro rada Berane i Andrijevića) – dva lica (jedna žena);
- iz evidencije Područne jedinice Pljevlja (biroima rada Pljevlja i Žabljak) – jedno lice ženskog pola.

Saradnik u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja

Jedna od mjera za ostvarivanje cilja koji se odnosi na povećanje učešća Roma i Egipćana u programima aktivne politike zapošljavanja u skladu sa odredbama Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana je uvođenje zanimanja saradnik za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja (medijatora u oblasti zapošljavanja) u sistem. Angažovanje medijatora u oblasti zapošljavanja na terenu, u samoj zajednici, treba da omogući bolju informisanost RE populacije o pravu na rad, o ulozi Zavoda, značaju i načinu prijavljivanja u evidenciju nezaposlenih lica. Zadaci romskog medijatora se, u skladu sa usvojenim standardom zanimanja za navedenu stručnu kvalifikaciju odnose i na pružanje neposredne pomoći korisnicima prilikom prijavljivanja u evidenciju Zavoda, prilikom uključivanja u programe APZ i druge programe, podsticanje na ažurnost i redovnost prijavljivanja u evidenciju, pružanje neposredne pomoći u procesu traženja slobodnog radnog mjesta, zatim tokom pripreme dokumentacije za prijavljivanje na neko oglašeno slobodno radno mjesto, itd.

Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, koji su zaposleni kroz realizaciju projekta koji sprovodi NVO »Help«, ostvarili su saradnju sa lokalnim biroima rada u Podgorici i Nikšiću. Saradnici su tokom 2019. godine dva puta nedjeljno u Podgorici, odnosno, jednom nedjeljno u Nikšiću, boravili u biroima rada i uz podršku i pomoć mentora iz institucija upoznivali se sa tehnologijom rada sa nezaposlenim licima. Saradnici su pratili proces prijave nezaposlenog lica, prisustvovali informativnom sastancima, pratili pripremu za zapošljavanje nezaposlenih lica, aktuelne oglase za slobodna radna mjesta.

Ostale aktivnosti usmjerene ka poboljšanju socijalne inkluzije Roma i Egipćana

Zavod za zapošljavanje ima dugogodišnju sveobuhvatnu i kvalitetnu saradnju sa svim relevantnim organizacijama koje se bave pitanjima socijalne inkluzije Roma i Egipćana. Svoju saradnju sa nevladinim organizacijama razvija kroz pružanje podrške svim aktivnostima koje se tiču unapređenja zapošljivosti i zapošljavanja Roma i Egipćana i kroz prisustvovanje događajima u njihovoj organizaciji (sastanci, konferencije, panel diskusije, okrugli stolovi). Predstavnici Zavoda, kroz razmjenu informacija, znanja i iskustava sa nevladinim sektorom, dobijaju inpute kojima se unapređuje kvantitet, kvalitet, dostupnost i inkluzivnost usluga Zavoda i istovremeno prezentuju ulogu i aktivnosti Zavoda koje su od značaja za nezaposlene Rome i Egipćane.

U cilju daljeg unapređenja saradnje i zajedničkog djelovanja u procesu inkluzije romske i egipćanske populacije, Zavod je zaključio memorandum o saradnji sa Romskim savjetom.

Zavod za zapošljavanje je podržao realizaciju projekta »Povećanje pristupa i učešća romskih učenika u srednjem obrazovanju i prelasku na tržište rada«, koji sprovodi NVO »Mladi Romi«, održavanjem info sesija za učenike završnih razreda – učesnike projekta i obezbjeđujući dvomjesečnu praksu za jednu učenicu u Birou rada Nikšić u toku ljetnjih mjeseci.

Prilikom pripreme finansijskog plana za 2020. godinu, Zavod za zapošljavanje je predložio da se program „Uključivanje Roma i Egipćana u programe javnih radova“ integriše u proces budžetiranja kao posebna budžetska linija. Predlogom Zakona o Budžetu Crne Gore za 2020. godinu, u okviru budžeta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, otvoren je program pod nazivom „Uključivanje Roma i Egipćana u programe javnih radova“ i planirana su sredstva za tu najmenu. Na taj način Zavod za zapošljavanje je učinio još jedan korak ka budžetiranju odgovornom prema Romima i Egipćanima i dao doprinos povećanju vidljivosti finansiranja aktivnosti koje sprovodi za nezaposlene Rome i Egipćane.

2.2.8. Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori

1. Podnijeti zahtjevi za kredit

U 2019. godini podnijeto je 50 zahtjeva za dodjelu kredita, ukupne vrijednosti 345.000 Eur, čijom realizacijom bi se otvorilo 69 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 16 zahtjeva (41,03% podnijetih zahtjeva za kredit od strane nezaposlenih lica) podnijele su nezaposlene žene. Vrijednost njihovih projekata je 95.000 Eur čijom realizacijom je planirano otvaranje 19 novih radnih mjesta.

Posmatrano po opštinama, najviše podnijetih zahtjeva je u Nikšiću (8 ili 16%), Beranama (7 ili 14%), Podgorici (7 ili 14%), Bijelom Polju (6 ili 12%) i Baru (6 ili 12%).

2. Regionalne komisije

U posmatranom periodu regionalne komisije su pozitivno ocijenile 50 zahtjeva za kredit u vrijednosti od 345.000 Eur, čijim finansiranjem bi se omogućilo zapošljavanje 69 radnika.

Nosioci 16 pozitivno ocijenjenih projekata su nezaposlene žene. Ovim projektima, vrijednosti 95.000 Eur, predviđa se otvaranje 19 novih radnih mjesta.

3. Odobreni krediti

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, u posmatranom periodu, odobrio je 50 kredita vrijednih 345.000 Eur, čijom realizacijom bi bilo omogućeno otvaranje 69 novih radnih mjesta. Od ovog broja 7 lica je odustalo od kreditnih sredstava jer nisu bili u mogućnosti da obezbijede adekvatna sredstva obezbjeđenja. Vrijednost ovih kredita iznosi 60.000 Eur.

4. Isfinansirani krediti

U 2019. godini isfinansirana su 42 kredita, ukupne vrijednosti 280.000 Eur, namijenjenih otvaranju 56 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 33 isfinansirana kredita (78,57%) je za nezaposlena lica, dok je 9 kredita (21,43%) za pravna lica.

U navedenom periodu 13 kredita (39,39% od isfinansiranih kredita nezaposlenim licima) je isfinansirano licima ženskog pola.

Posmatrano prema starosnim grupama, a u odnosu na isfinansirane kredite nezaposlenim licima, 1 kredit je za lice do 25 godina života, od 25 – 50 godina života 22 kredita, dok je 10 kredita za lica preko 50 godina života.

Prema nivoima obrazovanja korisnika kredita (nezaposlena lica), 3 lica su sa visokom stručnom spremom, 1 lice je sa višom školom, 21 lice je sa III i IV nivoom obrazovanja, 1 lice je sa II stepenom obrazovanja, dok je 7 lica sa završenom osnovnom školom.

Posmatrano po opštinama, najveći broj kredita isfinansiran je u opštinama Nikšić (8 ili 19,04%), Berane (6 ili 14,28%), Podgorica (6 ili 14,28%), Bijelo Polje (6 ili 14,28%), Pljevlja (4 ili 9,53%) i Bar (4 ili 9,53%).

Kreditni su odobravani za projekte iz svih djelatnosti, u skladu sa planiranim regionalnim razvojem. Najviše isfinansiranih kredita je iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (17 ili 40,47%), zanatstva i ličnih usluga (6 ili 14,28%), industrije i rudarstva (5 ili 11,91%), trgovine (4 ili 9,53%) i ugostiteljstva i turizma (3 ili 7,14%). Slijede, zdravstvena i socijalna zaštita (2 ili 4,76%), finansijske, tehničke i poslovne usluge (2 ili 4,76%), građevinarstvo (2 ili 4,76%) i šumarstvo (1 ili 2,38%).

Napominjemo da, u ukupan broj isfinansiranih kredita ulazi i kredit dodijeljen osobi sa invaliditetom, a koji je isplaćen iz sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom u iznosu od 5.000 Eur, čijom realizacijom se omogućilo otvaranje jednog novog radnog mjesta.

5. Kontrola upotrebe sredstava

U posmatranom periodu izvršeno je 35 kontrola namjenske upotrebe kreditnih sredstava, od kojih je:

- 16 ili 45,72% korisnika u potpunosti namjenski iskoristilo dodijeljena sredstva;
- 14 ili 40% korisnika u fazi realizacije dodijeljenih sredstava;
- 5 ili 14,28% korisnika nenamjenski iskoristilo dodijeljena kreditna sredstva i u odnosu na njih je pokrenut postupak prinudne naplate.

U 2019. godini 54 korisnika je izvršilo povraćaj odobrenih kreditnih sredstava.

6. Edukacije i seminari

U 2019. godini 122 lica je prošlo edukacije „Pružanje elementarnih znanja iz oblasti preduzetništva, od ovog broja 50 lica je podnijelo zahtjev za kredit.

Održano je sedam seminara »Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina korisnicima kredita Zavoda za zapošljavanje Crne Gore« sa 114 polaznika.

6. Rad Komisije za dodjelu kredita

Komisija za dodjelu kredita se u 2019. godini sastajala 8 puta. Na sjednicama su razmatrani zahtjevi za dodjelu kredita i molbe korisnika kredita.

Shodno ovlaštenjima, Komisija je Upravnom odboru Zavoda predložila da se odobri 50 zahtjeva za dodjelu kredita i razmotrila 37 molbi korisnika kredita.

2.3. Profesionalna orijentacija

1.1. Opšti programi profesionalne orijentacije

Zavod realizuje opšte i posebne programe profesionalne orijentacije. Opšti obuhvataju profesionalno informisanje i profesionalno savjetovanje, a u odnosu na metod rada se dijele na individualne i grupne. Individualni programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju u prosjeku dva susreta savjetnika za profesionalnu orijentaciju i korisnika, dok se grupni programi baziraju na radioničarskom tipu rada, gdje korisnici kroz grupne i individualne aktivnosti usvajaju znanja i vještine. Grupni rad uključuje od 7 do 16 učesnika, dok se vremenski okvir pružanja usluga kreće od 45 do 90, odnosno 270 minuta dnevno, zavisno od strukture programa. Opšti programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju pružanje usluga profesionalnog informisanja; profesionalnog savjetovanja; psihološke obrade uz primjenu odgovarajuće testovne baterije i predselekciju, odnosno selekcije za zapošljavanje ili uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja.

Prikaz korisnika usluga opštih programa profesionalne orijentacije

(Tab. 14.)

Programi	Lica koja su koristila usluge profesionalne orijentacije					
	Nezaposleni	Poslodavci	Učenici	Roditelji	Studenti	Lica koja traže promjenu zaposlenja
Prof. informisanje-grupno	2.376	10	6.499	/	182	/
Prof.informisanje-individualno	1.437	84	645	109	137	31
Prof. savjetovanje - grupno	1.228	8	697	/	30	147
Prof.savjetovanje-individualno	1.742	93	401	291	39	16

Tokom 2019. godine, najveći broj lica koristio je uslugu grupnog profesionalnog informisanja (9.067 lica, od čega se 2.376 lica nalazilo u evidenciji nezaposlenih), zatim uslugu individualnog profesionalnog informisanja (2.443 lica).

Psihološka obrada servisirana je za 1.329 korisnika, a individualno profesionalno savjetovanje servisirano je za 1.742 nezaposlena lica i 401 lice koja su u procesu školovanja. Grupnim profesionalnim savjetovanjem obuhvaćeno je 2.110 lica. Proces selekcije prošlo je 1.215 lica.

1.2. Posebni programi profesionalne orijentacije

1.2.1. Program »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama«

Program »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama« realizuje Zavod za zapošljavanje i Ministarstvo prosvjete kontinuirano, počev od 2011. godine. Savjetnik za profesionalnu orijentaciju aktivnosti predviđene ovim Programom sprovodi kako u Centru za informisanje i profesionalno savjetovanje, tako i u obrazovnoj ustanovi.

Program je pokrenut u namjeri da se mladima u obrazovnom sistemu koji izlaze na tržište rada i/ili nastavljaju školovanje pruži osnova za podsticanje karijernog razvoja, pravilnog izbora zanimanja, izbora zaposlenja, razvijanje ideje o preduzetništvu i sl., odnosno da se učenicima osnovnih i srednjih škola pruži mogućnost pravovremenog profesionalnog informisanja o segmentima značajnim za izbor zanimanja i karijernog razvoja. Ovaj program se realizuje za učenike osnovnih i srednjih škola koji nastavljaju školovanje i za učenike srednjih stručnih škola koji izlaze na tržište rada.

Korisnici usluga Programa »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama«

(Tab. 15.)

AKTIVNOSTI	Broj posjećenih škola	Broj informisanih učenika
Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim školama	46	3.895
Karijerna orijentacija i tržište rada u srednjim školama	23	2.929

Programom »Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama« obuhvaćeno je 6.824 učenika koje su savjetnici za profesionalnu orijentaciju informisali o uslugama koje Zavod pruža u Centrima za informisanje i profesionalnu orijentaciju u cilju unapređenja i razvoja karijere.

1.2.2. Program „Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih nezaposlenih lica“

Program »Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih nezaposlenih lica« namjenjen je licima na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, a u funkciji podsticanja profesionalnog razvoja kandidata za zapošljavanje.

Program se realizuje, kroz radionice, u trajanju od jednog do tri dana. Koncipiran je tako da sažima program usmjeren ka socijalnoj formi, program fokusiran na informisanju, motivisanju i aktivnom traženju zaposlenja. Broj učesnika u izvještavanom periodu prikazan je u tabeli.

Korisnici usluga Programa
“Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih”
 (Tab. 16.)

OPŠTI PROGRAMI	Broj seminara	Broj učesnika
Program jednodnevnih seminara	43	532
Program dvodnevnih seminara	6	81
Program trodnevnih seminara	8	88
Ukupno:	57	701

Program “Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih” prošlo je 701 lice.

1.3. Izrada brošura, publikacija, informatora

U cilju unapređenja karijernog razvoja pripremljen je i publikovan Informator o upisu u srednju školu namijenjen svršenim osnovcima. Informator je štampan u 8.000 primjeraka i u maju je distribuiran u svim osnovnim školama u Crnoj Gori.

2.4. Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, propisano je, da se u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore organizuje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom i da se sredstva Fonda prvenstveno obezbjeđuju iz posebnog doprinosa, koji uplaćuju poslodavci koji nijesu ispunili propisanu kvotu pri zapošljavanju lica sa invaliditetom. Ova sredstva se uplaćuju u Budžet Crne Gore.

Sredstva Fonda, shodno Zakonu mogu se koristiti, za: mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije za nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, sufinansiranje posebnih organizacija za zapošljavanje, programe aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom, subvencije, finansiranje grant šema i novčane pomoći za učesnike u mjerama profesionalne rehabilitacije.

Za realizaciju programa profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, u 2019. godini, utrošeno je 8.678.835,84 Eur i to za:

- programe profesionalne rehabilitacije – 375.341,94 Eur;
- subvencije zarade – 5.419.010,33 Eur;
- subvencije (prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada) – 93.462,41 Eur;
- subvencije (učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta u radu) – 164.886,93 Eur;
- finansiranje grant šema – 2.438.499,85 Eur;

- novčane pomoći polaznicima programa – 116.989,32 Eur;
- naknade članovima komisija za profesionalnu rehabilitaciju i Savjeta Fonda – 70.645,06 Eur.

Zapošljavanje lica sa invaliditetom

U skladu sa članom 36 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ("Službeni list CG", br.49/2008, 73/2010, 39/2011 i 55/2016), poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom ima pravo na subvencije koje se odnose na:

- bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom;
- subvencije zarade lica sa invaliditetom koje se zaposli.
-

Subvencije zarade za zaposlena lica sa invaliditetom

Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, u 2019. godini, podnijeta su 1.404 zahtjeva za priznavanje prava na subvenciju zarade za zapošljavanje lica sa invaliditetom, od čega se 458 zahtjeva odnosilo na produženje ovog prava. Od ukupnog broja podnijetih zahtjeva, 649 se odnosilo na zaposlene muškarce sa invaliditetom, dok se 755 odnosilo na zaposlene žene sa invaliditetom.

Od 1.404 zahtjeva, 882 se odnosilo na lica sa invaliditetom koja su zaposlena na određeno vrijeme, a 522 zahtjeva se odnosilo na lica sa invaliditetom koja su zasnovala radni odnos na neodređeno vrijeme.

Najviše zahtjeva za ostvarivanje prava na subvenciju zarade pristiglo je iz sjeverne regije (814), zatim iz središnje regije (398) i primorske regije (192).

Od ukupnog broja podnijetih zahtjeva, iz razloga neblagovremenosti odbijeno je šest zahtjeva za ostvarivanja prava na subvenciju zarade za zapošljavanje lica sa invaliditetom, dok je 1.398 zahtjeva za ostvarivanje prava na ovu vrstu subvencije odobreno u skladu sa odredbama članova 37 i 37a Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

Na dan 31.12.2019. godine, 820 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju zarade za 1.407 lica sa invaliditetom (muškarci – 690; žene – 717). Na određeno vrijeme zaposleno je 635 lica sa invaliditetom, dok su 772 lica zaposlena na neodređeno vrijeme.

Bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada

Tokom 2019. godine od strane 31 poslodavca Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom podnijeto je 38 zahtjeva za ostvarivanje prava na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada.

Pravo na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada ostvarilo je 29 poslodavaca za 36 zaposlenih lica sa invaliditetom.

Učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu)

U 2019. godini 45 poslodavca podnijelo je 62 zahtjeva za ostvarivanje subvencije – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) zaposlenom licu sa invaliditetom.

Pravo na ovu subvenciju u 2019. godini ostvarila su 43 poslodavca za 60 zaposlenih lica sa invaliditetom (muškarci – 32; žene - 28). Na određeno vrijeme 40 lica sa invaliditetom zasnovalo je radni odnos, dok je 20 lica zasnovalo radni odnos na neodređeno vrijeme.

Odbijena su dva zahtjeva za ostvarivanje ovog prava.

Na dan 31.12.2019. godine, 57 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) za 90 zaposlenih lica sa invaliditetom (muškarci – 53; žene – 37). Na određeno vrijeme zaposleno je 17 lica, dok su 73 lica zaposlena na neodređeno vrijeme.

Finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom – grant šema

Član 39 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom propisuje da se sredstva Fonda, između ostalog, mogu koristiti i za finansiranje grant šema.

U skladu sa tim, usvojen je Pravilnik o postupku i metodologiji za finansiranje grant šema (“Sl. list CG”, br. 28/14, 16/16 i 21/19) kojim se propisuje da Zavod najmanje jednom godišnje objavljuje javni poziv za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom – grant šema.

Dana 25.04.2019. godine, Zavod je raspisao javni poziv za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom, u iznosu od 3.000.000 Eur.

Odlukom Upravnog odbora Zavoda br. 01-15022 od 19.07.2019. godine, a po osnovu gore navedenog javnog poziva, odobreno je finansiranje 57 projekata, ukupne vrijednosti 2.641.025,91 Eur.

Kroz ove projekte uključena su 383 lica sa invaliditetom, od čega će 287 lica biti zaposleno tokom trajanja projekta, a 134 lica će biti zaposleno nakon završetka projekta u minimalnom trajanju od devet mjeseci. Realizacija ovih projekata će biti nastavljena i u 2020. godini.

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju

U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore obrazovana je prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju.

Izveštaj o radu prvostepenih komisija

Prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju obrazovane su u područnim jedinicama Zavoda u Podgorici, Nikšiću, Pljevljima, Beranama, Bijelom Polju, Herceg Novom i Baru.

Prvostepenu komisiju, u stalnom sastavu čine: doktor specijalista medicine rada (predsjednik), doktor medicine druge specijalnosti i službenik Zavoda koji obavlja poslove profesionalne rehabilitacije. Komisija može, u cilju davanja mišljenja, tražiti dopunu dokumentacije koja se pribavlja od ljekara druge specijalnosti, odnosno stručnog lica odgovarajućeg profila. Ovo u zavisnosti od zdravstvenih i drugih smetnji lica kojem se utvrđuje procenat invaliditeta, preostala radna sposobnost, odnosno mogućnost zaposlenja i uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Stručne i administrativne poslove za potrebe prvostepene komisije obavlja službenik Zavoda.

Utvrđivanje procenta invaliditeta

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje procenat invaliditeta sagledavajući medicinske, ali i socijalne i druge kriterijume, kojima se utvrđuju sposobnosti lica sa invaliditetom neophodne za uključivanje na tržište rada, odnosno mogućnost njegovog zapošljavanja. To znači da se invaliditet ne određuje samo u okviru medicinskog modela (oštećenja i bolesti), već u interakciji sa različitim barijerama, koje mogu da spriječe lica sa invaliditetom da efikasno i ravnopravno učestvuje u društvu sa licima bez invaliditeta.

Radi utvrđivanja procenta invaliditeta, Komisiji se može obratiti:

- Nezaposleno lice koje ima status lica sa invaliditetom, ali nema utvrđen procenat invaliditeta, u cilju utvrđivanja visine subvencije zarade kod budućeg poslodavca;
- Nezaposleno lice koje nema status lica sa invaliditetom, u cilju utvrđivanja statusa i procenta invaliditeta, radi utvrđivanja visine subvencije zarade kod budućeg poslodavca;
- Zaposleno lice koje ima zdravstvena i druga ograničenja, a nije mu prije zapošljavanja utvrđen status lica sa invaliditetom (iz člana 6 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom), niti mu je u toku zaposlenja utvrđena invalidnost (u smislu člana 30 stav 2 Zakona o penzijskim i invalidiskom osiguranju), u cilju utvrđivanja statusa, radi uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i zadržavanja zaposlenja, odnosno napredovanja u njemu.

U 2019. godini, prvostepene komisije su donijele nalaz i mišljenje o utvrđenom procentu invaliditeta za 3.841 lica.

Broj rješenja o utvrđenom procentu invaliditeta, koja su donijeta na osnovu mišljenja komisije za profesionalnu rehabilitaciju, po područnim jedinicama:

- Područna jedinica Berane – 2.038;

- Područna jedinica Bijelo Polje – 642;
- Područna jedinica Bar – 107;
- Područna jedinica Pljevlja – 181;
- Područna jedinica Podgorica – 718;
- Područna jedinica Nikšić – 127;
- Područna jedinica Herceg Novi – 28.

Uključivanje lica u programe profesionalne rehabilitacije, utvrđivanje preostale radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja

Na osnovu mišljenja komisije za profesionalnu rehabilitaciju, vrši se uključivanje lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica u programe profesionalne rehabilitacije, kroz koje im se utvrđuje preostala radna sposobnost i nakon toga se usmjeravaju, obučavaju, pripremaju i osposobljavaju za određeni posao.

Priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju

Komisija za profesionalnu rehabilitaciju, daje mišljenje o potrebi uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije kod:

- **nezaposlenog lica sa invaliditetom**, i to prvenstveno u mjere: 1. savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja i 2. utvrđivanje preostale radne sposobnosti, a kasnije Komisija, po potrebi, daje predlog o uključivanju i u druge mjere i aktivnosti – cilj: procjena radne sposobnosti i ocjena mogućnosti zaposlenja;
- **zaposlenog lica sa invaliditetom** u odgovarajuće mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije – cilj: zadržavanje zaposlenja, napredovanja ili promjene profesionalne karijere, utvrđivanje visine subvencije zarade;
- **teže zapošljivog lica sa evidencije** Zavoda, kojem nije utvrđen status lica sa invaliditetom, ali ima potrebu za uključivanjem u profesionalnu rehabilitaciju – cilj: postizanje konkurentnosti na tržištu rada.

U 2019. godini komisije su donijele 332 mišljenja o potrebi uključivanja lica u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije:

- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Bijelo Polje – 86;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Pljevlja – 15;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Herceg Novi – 45;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Bar – 28;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Nikšić – 58;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Podgorica – 74;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Berane – 26.

Utvrđivanje preostale radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja

Za prethodno navedene kategorije lica, Komisija daje i mišljenje o preostaloj radnoj sposobnosti i mogućnosti zaposlenja. Mišljenja se daju na osnovu izvještaja ovlašćenih izvođača profesionalne rehabilitacije, nakon realizacije potrebnih mjera.

U 2019. godini, prvostepene komisije donijele su mišljenje o preostaloj radnoj sposobnosti za 315 lica:

- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Bijelo Polje – 68;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Podgorica – 38;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Nikšić – 43;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Bar – 42;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Herceg Novi – 44
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Berane – 62;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Pljevlja – 18.

U izvještajnom periodu, komisije su donijele **ocjene o mogućnosti zaposlenja** za 103 lica:

- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Bijelo Polje – 33;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Bar – 41;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Nikšić – 7;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Herceg Novi – 7;
- Prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju PJ Pljevlja – 15.

Profesionalna rehabilitacija

Profesionalna rehabilitacija je proces koji se realizuje sa ciljem osposobljavanja lica sa invaliditetom za socijalnu i radnu integraciju.

Obuhvata mjere i aktivnosti koje omogućavaju da se lica na odgovarajući način pripreme za tržište rada, osposobe za rad, zadrže zaposlenje, u njemu napreduju ili promijene profesionalnu karijeru.

U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Sl. list Crne Gore“, br. 49/08, 73/10, 39/11 i 55/16) profesionalna rehabilitacija obuhvata 14 mjera, i to:

Mjera 1: Savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja;

Mjera 2: Utvrđivanje preostale radne sposobnosti;

Mjera 3: Pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad;

Mjera 4: Pomoć u izboru odgovarajućih profesionalnih ciljeva;

Mjera 5: Razvijanje socijalnih spretnosti i vještina;

Mjera 6: Pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta;

Mjera 7: Analiza konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom;

Mjera 8: Izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lica sa invaliditetom;
Mjera 9: Izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom;
Mjera 10: Osposobljavanje za rad na konkretnom radnom mjestu;
Mjera 11: Praćenje i stručna pomoć prilikom osposobljavanja i obrazovanja;
Mjera 12: Praćenje lica sa invaliditetom na radnom mjestu nakon zaposlenja;
Mjera 13: Evaluacija uspješnosti procesa rehabilitacije za pojedino lice sa invaliditetom;
Mjera 14: Ocjenjivanje radnih rezultata zaposlenog lica sa invaliditetom.

U toku 2019. godine u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije uključena su 504 lica sa invaliditetom, kod tri izvođača: Pamark – 269 lica, ZOPT – 225 lica i Centar za profesionalnu rehabilitaciju – 10 lica.

Od ukupnog broja uključenih 64,48% su lica ženskog pola (325 žena).

Osim lica sa invaliditetom iz evidencije nezaposlenih Zavoda, u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, u skladu sa zakonom, uključuju se i zaposlena lica sa invaliditetom za koje je poslodavac podnio zahtjev za ostvarivanje prava na subvenciju za bespovratna sredstva za opremanje radnog mjesta zaposlenog lica sa invaliditetom i subvenciju za učešće u finansiranju ličnih troškova pomagača u radu lica sa invaliditetom. Tako se, kroz određene mjere, nakon analize konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom, izrađuje plan prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja i plan potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom i utvrđuje potreba za asistentom, tj. pomagačem u radu.

Broj uključenih lica po opštinama:

- Bar – 109 lica sa invaliditetom (79 žena ili 72,47%);
- Nikšić – 83 lica sa invaliditetom (57 žena ili 68,67%);
- Berane – 70 lica sa invaliditetom (47 žena ili 67,14%);
- Podgorica – 58 lica sa invaliditetom (40 žena ili 68,96%);
- Bijelo Polje – 58 lica sa invaliditetom (29 žene ili 50%);
- Pljevlja – 41 lice sa invaliditetom (30 žena ili 73,17%);
- Herceg Novi – 29 lica sa invaliditetom (12 žena ili 41,37%);
- Tivat – 21 lice sa invaliditetom (14 žena ili 66,66%);
- Kotor – 17 lica sa invaliditetom (4 žene ili 23,52%);
- Danilovgrad – šest lica sa invaliditetom (4 lica ženskog pola ili 66,66%);
- Tuzi – šest lica sa invaliditetom (3 lica ženskog pola ili 50%);
- Golubovci – 3 lica sa invaliditetom ženskog pola;
- Ulcinj – jedno lice sa invaliditetom ženskog pola;
- Petnjica – jedno lice sa invaliditetom ženskog pola;
- Mojkovac – jedno lice sa invaliditetom ženskog pola.

Proces profesionalne rehabilitacije počinje uključivanjem lica sa invaliditetom u mjere 1 i 2, koje se odnose na savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja (mjera 1), u okviru koje se prepoznaju smetnje, sposobnosti i potencijali

i upoznaje socijalno okruženje uključenog lica i na utvrđivanje preostale radne sposobnosti (mjera 2), kao najvažnije mjere profesionalne rehabilitacije, u okviru koje tim stručnjaka kod izvođača profesionalne rehabilitacije (doktor medicine rada, psiholog, tehnolog, radni terapeut i drugi) vrši procjenu svih faktora bitnih za utvrđivanje radne sposobnosti pojedinca (socijalni faktori, zdravstveno stanje, ocjena profesionalnih i obrazovnih faktora, radno funkcionisanje pojedinca). Kao rezultat navedenog procesa, donosi se nalaz o preostaloj radnoj sposobnosti pojedinca, koja treba da omogući kvalitetnije posredovanje u zapošljavanju i/ili opredijeli dalje uključivanje u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. U izvještajnom periodu, u mjere 1 i 2 (savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja i utvrđivanje preostale radne sposobnosti) uključeno je 339 lica sa invaliditetom (207 žena ili 61,06%).

Broj uključenih lica po opštinama:

- Berane – 60 lica sa invaliditetom (41 žene ili 68,33%);
- Bar – 56 lica sa invaliditetom (37 žena ili 66,07%);
- Nikšić – 54 lica sa invaliditetom (33 žena ili 61,11%);
- Bijelo Polje – 53 lica sa invaliditetom (24 žene ili 45,28%);
- Podgorica – 46 lica sa invaliditetom (34 žene ili 73,91%);
- Pljevlja – 17 lica sa invaliditetom (12 žena ili 70,58%);
- Herceg Novi – 13 lica sa invaliditetom (šest žena ili 46,15%);
- Kotor – 13 lica sa invaliditetom (3 žene ili 23,07%);
- Tivat – 11 lica sa invaliditetom (6 žena ili 54,54%);
- Tuzi – 6 lica sa invaliditetom (3 lica ženskog pola ili 50%);
- Danilovgrad – 6 lica sa invaliditetom (4 lica ženskog pola ili 66,66%);
- Golubovci – 2 lica sa invaliditetom ženskog pola;
- Ulcinj – jedno lice sa invaliditetom ženskog pola;
- Petnjica – jedno lice sa invaliditetom ženskog pola.

Realizacija mjera 3, 4, 5 (pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad; pomoć u izboru odgovarajućih profesionalnih ciljeva i razvijanje socijalnih spretnosti i vještina), za cilj ima produbljivanje motivacije za reintegraciju lica u socijalno i radno okruženje, informisanje, savjetovanje i unapređivanje komunikacije pojedinca sa radnim i širim okruženjem. U navedene mjere u izvještajnom periodu, uključeno je 96 lica sa invaliditetom (70 žena ili 72,91%), i to iz evidencije Biroa rada Nikšić 17 lica (13 žena), Biroa rada Pljevlja 16 lica (13 žena), evidencije Biroa rada Bar 13 lica ženskog pola, Biroa rada Berane 10 lica (6 žena), Biroa rada Tivat devet lica (7 žena), Biroa rada Podgorica 9 lica (7 žena), Biroa rada Herceg Novi 8 lica (4 žene), Biroa rada Bijelo Polje 7 lica (6 žena), Biroa rada Kotor 3 lica muškog pola, Biroa rada Danilovgrad 2 lica (jedna žena), Biroa rada Tuzi 2 lica muškog pola.

U mjeru 6 (pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta), koja za cilj ima podršku pri pronalaženju odgovarajućeg radnog mjesta, imajući u vidu karakteristike lica sa invaliditetom, poput nivoa obrazovanja, radne sposobnosti, njegovih interesovanja, motivacije i ograničenja, uključeno je 66 lica sa invaliditetom (49 žena ili 74,24%), i to 23 lica iz evidencije Biroa rada Nikšić (19 žena), 20 lica (17 žena) iz evidencije Biroa rada

Pljevlja, 9 lica (6 žena) iz evidencije Biroa rada Tivat, 5 lica iz evidencije Biroa rada Herceg Novi (3 žene), 4 lica iz evidencije Biroa rada Podgorica (3 žene), 2 lica iz evidencije Biroa rada Danilovgrad (jedna žena), 2 lica muškog pola iz evidencije Biroa rada Kotor, jedno lice muškog pola iz evidencije Biroa rada Tuzi.

U mjere 7, 8 i 9 (analiza konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom; izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lica sa invaliditetom; izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom), uključena su 52 lica sa invaliditetom (28 žena ili 53,84%), i to 19 lica iz Podgorice (8 žene), 13 lica iz Nikšića (7 žena), 9 lica iz Bara (7 žena), 6 lica iz Herceg Novog (3 žene) i po jedno lice iz Kotora, Pljevalja, Berana, Bijelog Polja i Mojkovca (3 žene).

U mjeru 10: osposobljavanje na konkretnom radnom mjestu, u izvještajnom periodu, uključeno je jedno lice sa invaliditetom iz evidencije Biroa rada Tivat. U pitanju je mjera profesionalne rehabilitacije koja se realizuje kod poslodavaca i koja ima za cilj da omogući i olakša uvođenje pojedinca u rad, na određenom radnom mjestu, uz program osposobljavanja koji je prilagođen pojedincu, njegovim sposobnostima i mogućnostima. Nakon perioda osposobljavanja, čija dužina zavisi od postignutih ciljeva definisanih u planu osposobljavanja, učesnici zaključuju ugovor o radu sa poslodavcem.

U mjeru 12: praćenje lica sa invaliditetom na radnom mjestu nakon zaposlenja, s ciljem pomoći pojedincu i njegovom radnom okruženju da bude uspješan u obavljanju zadataka, u izvještajnom periodu, uključeno je 21 lice sa invaliditetom (11 žena), i to iz evidencije Biroa rada Herceg Novi 7 lica (4 žene), Biroa rada Nikšić 5 lica (4 žene), evidencije Biroa rada Tivat 4 lica (jedna žena), Biroa rada Podgorica 2 lica (jedna žena), Kotor 2 lica muškog pola i jedno lice ženskog pola iz evidencije Biroa rada Golubovci.

Izvođači profesionalne rehabilitacije su u izvještajnom periodu izvršili evaluaciju uspjehnosti procesa rehabilitacije za pojedino lice sa invaliditetom (mjera 13) za 63 lica sa invaliditetom (37 žena), i to za 40 lica (26 žena) iz evidencije Biroa rada Bar, 8 lica iz Biroa rada Herceg Novi (dvije žene), 5 lica iz Biroa rada Pljevlja (3 žene), 4 lica iz evidencije biroa rada Kotor (jedna žena), 4 lica ženskog pola iz evidencije Biroa rada Tivat i po jedno lice iz evidencije Biroa rada Nikšić i Ulcinj (jedna žena). Ova mjera važna je jer podstiče izvođače profesionalne rehabilitacije ka usmjerenosti na rezultate, kako u oblasti prepoznavanja potreba, tako i rezultata, u korist pojedinca i poslodavaca. Rezultat ove mjere je detaljna analiza procesa profesionalne rehabilitacije po pojedincu, koja treba da omogući korekcije svih nepravilnosti i nedostataka.

U toku 2019. godine, u radnom odnosu je bilo 146 lica sa invaliditetom, kojima je, kroz proces profesionalne rehabilitacije, u prethodnom periodu, utvrđena preostala radna sposobnost.

2.5. Rad sa poslodavcima

Rad sa poslodavcima podrazumijeva kontinuirani proces servisiranja i komunikacije sa ovom ciljnom grupom u cilju podizanja nivoa kvaliteta usluga, a prije svega posredovanja

u zapošljavanju licima koja su na evidenciji nezaposlenih. U namjeri da bude kvalitetan servis svojim korisnicima, a u cilju permanentnog unapređenja rada Zavoda, poslodavcima su u područnim jedinicama i biroima rada pružane sljedeće usluge:

- Oglašavanje slobodnih radnih mjesta;
- Posredovanje po osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, predselekcija i selekcija kandidata;
- Informisanje i posredovanje kod sezonskog zapošljavanja;
- Kreditiranje otvaranja novih radnih mjesta po osnovu programa stimulisanja preduzetništva;
- Organizovanje programa obuke i obrazovanje za tržište rada;
- Učešće u finansiranju programa javnih radova,
- Ponuda kvalitetne radne snage iz baze tražilaca promjene zaposlenja;
- Informisanje i podrška prilikom zapošljavanja lica sa invaliditetom;
- Posjete poslodavcima;
- Pravna i tehnička pomoć prilikom zasnivanja radnog odnosa, a po potrebi i ustupanje prostora poslodavcima za obavljanje intervjua sa nezaposlenima,
- Tematski sastanci, prezentacije, okrugli stolovi, sajmovi zapošljavanja i aktivnosti informisanja o promjenama i novim zakonskim rješenjima, procedurama iz oblasti rada i zapošljavanja.

Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

Prema Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, poslodavac je dužan da slobodno radno mjesto prijavi Zavodu. Zavod je dužan da slobodno radno mjesto oglasi po zahtjevu poslodavca i u slučajevima utvrđenim posebnim zakonom, na oglasnoj tabli, internet stranici Zavoda i u medijima.

U 2019. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje prijavili 32.344 slobodna radna mjesta kroz 16.934 prijave o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na 2018. godinu prijavljeno je 10,14% više slobodnih radnih mjesta.

Posredovanje u zapošljavanju

Posredovanje u zapošljavanju je usluga Zavoda koja daje mogućnost da se na jednostavan i brz način povežu ponuda i tražnje na tržištu rada. Na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, u biroima rada su se organizovale aktivnosti regrutacije, predselekcije i selekcije, kojima se vršio izbor kandidata koji mogu zadovoljiti iskazane potrebe poslodavaca. Potrebe se utvrđuju putem naloga za posredovanje, koji sadrži podatke o zahtjevima radnog mjesta (školska sprema, radno iskustvo, posebna znanja i vještine, karakteristike zaposlenog i dr.). Na osnovu dobijenih informacija, po zadatim kriterijumima, savjetnici za posredovanje iz baze nezaposlenih lica regrutuju odgovarajuće kandidate, koji potom učestvuju u postupku predselekcije i selekcije. Navedeni postupak sa izabranim kandidatima rade savjetnici za rad sa poslodavcima.

Cilj predselekcije je da se, putem grupnih razgovora sa više nezaposlenih lica, ustanovi njihovo iskustvo, kompetencije i motivisanost za rad na odgovarajućem upražnjenom radnom mjestu, kako bi se poslodavcima uputili kandidati koji ispunjavaju tražene uslove. Selekcije se rade u prisustvu poslodavaca koji, uz pomoć savjetnika za rad sa poslodavcima ili samostalno, obavljaju grupne ili individualne intervjue sa nezaposlenim licima. Na ovaj način se postiže pozitivan efekat, jer se na jednom mjestu direktno sučeljavaju ponuda i tražnja, te vrši upoznavanje onih što posao traže i onih koji posao nude.

U izvještajnom periodu, Zavodu za zapošljavanje se obratilo 487 poslodavaca sa 1.245 prijava za posredovanje, kojima je iskazana potreba za 3.571 izvršioca. Zavod je posredovao (regrutacija, predselekcije i selekcije) u zapošljavanju za 5.758 lica sa evidencije.

Sezonsko zapošljavanje je vid zapošljavanja koji sve značajnije utiče na ublažavanje problema nezaposlenosti, jer se u toku sezone na ovim poslovima godišnje angažuje oko 10.000 nezaposlenih lica.

U izvještajnom periodu zaposleno je 11.595 sezonskih radnika, što je za 21% više u odnosu na prethodnu godinu (9.229).

Posjete poslodavcima

Zadatak Zavoda je da kontinuirano njeguje dobre odnose sa poslodavcima jer bez njih, kao ključnih aktera na tržištu rada, nema zapošljavanja. U ovom segmentu je prepoznata važnost marketinškog koncepta djelovanja i rada, kao sistema savremenog ophođenja prema korisnicima usluga, i u tom cilju se Zavod nametnuo kao kvalitetan servis poslodavcima. Zavod za zapošljavanje je potpisnik sporazuma o saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore. Ovim sporazumom su se potpisnici obavezali na kontinuirano praćenje društvenih i privrednih kretanja koja doprinose unapređivanju efikasnosti tržišta rada i konkurentnosti radne snage u cilju poboljšavanja uslova za zadovoljavanje očekivanih potreba za radnom snagom, uticaja na stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta i smanjenja nezaposlenosti.

U tom cilju, predstavnici Zavoda za zapošljavanje su učestvovali na sastancima svih odbora Privredne komore na kojima su informisali njihove članove, poslodavce, o kretanjima na tržištu rada i predstavili im programe i mjere koje realizuje u cilju smanjenja nezaposlenosti u Crnoj Gori.

Veoma važna aktivnost Zavoda u dijelu saradnje sa poslodavcima je i njihov obilazak. U dijelu njegovanja dobre saradnje sa poslodavcima, akcenat je stavljen na obilazak poslodavaca sa ciljem da se identifikuju njihove kadrovske potrebe, ponudi usluga posredovanja i predstave programi koje Zavod realizuje. U fokusu su bila mala i srednja preduzeća, koja najčešće nemaju službe za ljudske resurse, a koja djeluju na prostoru cijele države. Obzirom da su mala i srednja preduzeća definisana kao glavni generator novog zapošljavanja, Zavod za zapošljavanje je posebnu pažnju usmjerio upravo prema tim sistemima.

Takođe, prioritet je dat poslodavcima koji su posljednjih godina zapošljavali najviše stranaca, obzirom da se gro zapošljavanja obavlja u jeku ljetnje turističke sezone. To je ciljna grupa prema kojoj Zavod ima konkretne aktivnosti: obilazak, anketiranje, upoznavanje poslodavaca sa benefitima ukoliko zaposle domaće radnike (brz i efikasan servis, raspoloživa radna snaga, programi itd.).

Zavodovi mobilni timovi su u 2019. godini, kroz neposredni kontakt sa poslodavcima, prikupili njihove kadrovske potrebe. Posjetili su 431 poslodavca.

Marketinške aktivnosti

U cilju kvalitetne pripreme ljetnje turističke sezone, te preduzimanja mjera i aktivnosti sa ciljem da se doprinese povećanju zaposlenosti domaće radne snage, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Zavod za zapošljavanje su realizovali kampanju »Zaposlimo domaće – da Crna Gora radi«. Organizovana je promocija sezonskog zapošljavanja kroz različite aktivnosti: konferencija, interaktivni panel, mini sajmovi zapošljavanja, medijski nastupi. Ove godine je Zavod organizovao mini sajmove zapošljavanja u opštinama sjevernog i centralnog regiona Crne Gore (Berane, Bijelo Polje, Pljevlja, Nikšić, Podgorica) gdje je ciljano poslodavcima organizovan neposredan kontakt sa nezaposlenim licima u njihovim sredinama, što je svakako još jedna povoljnost i za poslodavce i za nezaposlene. Sajmovi su bili dobro posjećeni, značajan broj lica je posredstvom ovog kanala komunikacije dobio zaposlenje.

Zavod je bio učesnik i na ostalim sajmovima zapošljavanja: na Sajmu zapošljavanja Summer Job - u Podgorici i Kotoru, gdje je imao svoje štandove sa pratećim reklamnim materijalom (brošure). Predstavnici Zavoda su obišli sve prisutne poslodavce i u razgovoru sa njima ih informisali o stanju na tržištu rada, animirali ih da zapošljavanju domaću radnu snagu i upoznali ih sa benefitima koje imaju ukoliko je zaposle. Od strane nezaposlenih lica i mladih iskazana je zainteresovanost za rad u sezoni.

Takođe, u Privrednoj komori je Zavod, u saradnji sa Odborom za IT, organizovao sajam zapošljavanja. Sajam je bio dobro posjećen i poslodavcima je dao mogućnost da u direktnom kontaktu razgovaraju sa velikim brojem kandidata – IT stručnjaka i ponude im uslove za rad u njihovim kompanijama.

U saradnji sa nacionalnim i lokalnim medijima, emitovan je značajan broj tv priloga i radio emisija, tekstova u štampi i na portalima. Nezaposlenima i poslodavcima je na raspolaganju i internet sajt Zavoda www.zzzcg.me, gdje mogu dobiti sve informacije koje se tiču, između ostalog, zapošljavanja na sezonskim poslovima.

Takođe, štampane su brošure za nezaposlene, poslodavce i mlade, flajeri i ostali propagandni materijal.

2.6. ODJELJENJE ZA EURES I POSREDOVANJE PRI ZAPOSŁJAVANJU U INOSTRANSTVU

Crna Gora (CG) je u procesu pridruživanja Evropskoj uniji (EU). Zavod je u cilju potpune harmonizacije svoje metodologije rada sa metodologijama rada javnih službi za zapošljavanje EU formirao Odsjek za EURES i međunarodno posredovanje. [EURES](#) (European employment service) je mreža javnih službi za zapošljavanje zemalja članica Evropskog ekonomskog prostora koji su u partnerstvu s Evropskom komisijom. U zemlje evropskog ekonomskog prostora spada 28 država članica EU, kao i Norveška, Lihtenštajn, Island i Švajcarska.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je uključen u više pregovaračkih poglavlja u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Poglavlje koje se najviše tiče rada Zavoda i direktno utiče na njegovo funkcionisanje je pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika. Ovo poglavlje je zvanično otvoreno 11. decembra 2017. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

Predstavnici Zavoda su učestvovali u izradi Akcionog plana za realizaciju završnog mjerila za Pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika koji je Vlada Crne Gore donijela na 115. sjednici od 28. marta 2019. godine. Akcioni plan sadrži pregled dosadašnjih rezultata u ovom poglavlju i obaveze koje je neophodno ispuniti, kako bi se ostvarila mjerila za zatvaranje ovog poglavlja. Uz Akcioni plan je urađena i okvirna finansijska procjena predstojećih obaveza Zavoda vezanih za ovo poglavlje.

Tokom 2019. godine se radilo na daljem usklađivanju zakonskih i podzakonskih akata sa pravnom tekovinom Evropske unije i ispunjavanju obaveza iz »Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji«. Redovno su rađeni i izvještaji o ispunjavanju obaveza iz prethodno usvojenog »Programa pristupanja CG EU«.

Krajem godine je rađena i revizija Programa pristupanja CG EU za period 2020 -2022. Revizija programa uključuje ocjenjivanje novog paketa CELEX-a, planiranje predstojećih obaveza sa definisanim rokovima i predlaganje novih aktivnosti.

U 2019. godini učestvovalo se u izradi Akcionog dokumenta za sektor zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike koji će se finansirati iz budžeta IPA 2020, u kojem je kao jedna od aktivnosti predviđeno i unapređenje kapaciteta Zavoda za ispunjavanje obaveza koji proizilaze iz pregovora sa EU.

Pravilnik o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja je usvojen 2019. godine u okviru kog je definisan sadržaj evidencije o potrebama za zapošljavanjem kod stranog poslodavca koja se vodi na osnovu prijave potrebe za zapošljavanjem kod stranog poslodavca. Prijava je data na obrascu E-4 koji je sastavni dio Pravilnika.

Tokom 2019. godine su nastavljene aktivnosti na proširenju i dodatnoj formalizaciji saradnje sa Federalnom agencijom za zapošljavanje SR Njemačke i institucijom u okviru

ove agencije koja se bavi zapošljavanjem stranih radnika – Centralnom posredničkom kancelarijom za strane radnike i stručnjake iz inostranstva. U drugoj polovini godine poseban akcenat je stavljen na informisanje javnosti u vezi usvajanja njemačkog »Zakona o kvalifikovanoj imigraciji«. Ovim Zakonom se mijenjaju određeni zakonski propisi i procedure vezane za dobijanje radnih viza i traženja posla u SR Njemačkoj za građane trećih zemalja.

U okviru projekta »Ka EU pravilima o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti« (koji finansira EU) su organizovane obuke u kojima su, između ostalog učestvovali i predstavnici Zavoda, a čiji je cilj da omogući efikasnu primjenu sistema socijalne sigurnosti kroz jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta nadležnih organa u Crnoj Gori kako bi se implementirale pravne tekovine EU u polju slobodnog kretanja radnika i koordinirale šeme socijalne sigurnosti nakon pristupa EU. Ove obuke doprinese ispunjavanju obaveza iz Poglavlja 2 i Poglavlja 19 vezano za jačanje administrativnih kapaciteta.

Delegacija Zavoda je prisustvovala konferenciji „DRIM Transnational Workshop“, koja se održala u januara 2019. godine u Beogradu. Konferenciji su prisustvovali predstavnici: Austrije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Kanade, Češke, Njemačke, Mađarske, Srbije, Slovačke, Slovenije, Švedske i Crne Gore. Konferencija je dio projekta Dunavske informacione platforme za ekonomsku integraciju migranata, koji je uz podršku Transnacionalnog programa regije Dunava i Evropske unije, kao i angažovanost osam zemalja u regionu započet prije dvije godine. Glavni cilj projekta je bio da se stvori i ažurira informaciona platforma Kompas Podunavlja (Danube Compass).

Web aplikacija Dunavski kompas je početkom ove godine, kao rezultat učešća naše delegacije na gore pomenutoj konferenciji, dostupna i posredstvom sajta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Aplikacija pruža informacije iz oblasti rada, obrazovanja, zdravstva, poslovanja, svakodnevnog života i boravka u sljedećim zemaljama: Austrija, Hrvatska, Češka, Mađarska, Njemačka, Srbija, Slovenija i Slovačka.

U sklopu aktivnosti na projektu Dunavske informacione platforme za ekonomsku integraciju migranata u aprilu 2019. godine je održana obuka za službenike Zavoda vezano za informacionu platformu Kompas Podunavlja. Građani koji planiraju da žive i rade u osam zemalja Podunavlja na jednom sajtu mogu pronaći sve potrebne informacije o boravku, zapošljavanju, tržištu rada, zdravstvenom i obrazovnom sistemu, kao i o učenju jezika u ovim državama. Platforma „Kompas podunavlja“ je prevedena je na 21 jezik, a informacije su razumljive „običnom“ čovjeku koji namerava da živi i radi u zemlji u kojoj nije rođen. Zahvaljujući ovom seminaru, službenici Zavoda su se upoznali sa sadržajem i načinom korišćenja platforme, kao i mogućnostima koje ona pruža. Promocijom platforme se podiže svijest o značaju dostupnosti informacija i poboljšavaju kapacitete javnih institucija za integraciju migranta kroz poboljšanje informacione infrastrukture za migrante.

Predstavnici Zavoda su učestvovali u septembru 2019. godine u Tirani, Albanija, u radu regionalne radionice za razmjenu stručnog znanja o mehanizmima implementacije politike

zapošljavanja i operativnom godišnjem planiranju. Radionicu je organizovala Međunarodna organizacija rada za ministarstva nadležna za rad i javne službe za zapošljavanje u regionu Zapadnog Balkana, Moldavije i Ukrajine. Cilj radionice je bio da se sagledaju mehanizmi za implementaciju politike zapošljavanja koje koriste zemlje da bi obezbijedile ostvarenje ciljeva zapošljavanja, i upoznali se sa iskustvima Evropske unije, s fokusom na politike zapošljavanja ranjivih grupa. Razmjena stručnih znanja je omogućila sagledavanje mehanizama za sprovođenje politike zapošljavanja koji se koriste u zemljama učesnicama u svrhu ostvarivanja ciljeva zapošljavanja i učenja iz iskustava Evropske unije. Predstavници Zavoda su održali prezentaciju i predstavili strateško planiranje i izvještavanje u okviru politike zapošljavanja.

Zavod svakodnevno vrši informisanje građana koji nam se obraćaju lično ili telefonskim putem, a zainteresovani su za zapošljavanje u inostranstvu.

U cilju što kvalitetnijeg i sveobuhvatnijeg informisanja građana Crne Gore o načinima i mogućnostima nalaženja posla u inostranstvu na web prezentaciji Zavoda mogu se naći sve relevantne informacije o mogućnostima i načinima nalaženja posla u inostranstvu, kao i kako se zaštititi prilikom odlaska na rad u inostranstvo.

2.7. Podsticanje i unapređenje saradnje sa centrima za socijalni rad u cilju unapređenja zapošljivosti nezaposlenih lica

Saradnja Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad, tokom 2019. godine, odvijala se u skladu sa Sporazumom o procesu socijalne aktivacije radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja usmjerenog ka socijalnoj aktivaciji korisnika MOP-a.

U 2019. godini, na zahtjev centara za socijalni rad, urađeno je ukupno 1.715 individualnih planova aktivacije. U mjere aktivne politike zapošljavanja uključena su 193 korisnika Materijalnog obezbjeđenja porodice i to:

- Obrazovanje i osposobljavanje odraslih 121 lice;
- Osposobljavanje za samostalan rad 15 lica;
- Javni radovi i grantovi 57 lica.

2.8. Pravni poslovi

U 2019. godini realizovane su sljedeće aktivnosti, koje se odnose na:

- pripremu akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda;
- pripremu Statuta Zavoda;
- učešće u pripremi Pravilnika o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica, Pravilnika o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja, Pravilnika o aktivnom traženju zaposlenja, Pravilnika o smještaju za nezaposleno lice kojem je ponuđeno zaposlenje izvan mjesta prebivališta i Pravilnika o ostvarivanju prava na jednokratnu novčanu pomoć i naknadu putnih i selidbenih troškova za nezaposleno lice;

- praćenje zakonskih i drugih propisa iz oblasti zapošljavanja;
- obezbjeđivanje jedinstvene primjene propisa u oblasti zapošljavanja kod ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti;
- učešće u pripremi ugovora i sporazuma koje zaključuje Zavod;
- učešće u pripremi predloga odluka i zaključaka Upravnog odbora Zavoda;
- praćenje propisa iz oblasti zapošljavanja i rada stranaca i zaštite građana Crne Gore na radu u inostranstvu;
- vođenje prvostepenog upravnog postupka po zahtjevu za slobodan pristup informacijama;
- učešće u pripremi Plana integriteta;
- primjenu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju u dijelu osiguranja za slučaj nezaposlenosti;
- postupanje po tužbama i presudama u upravnom sporu;
- postupanje po inicijativama, predstavkama i pritužbama.

Pregled sudskih sporova

Tokom 2019. godine vođeni su sudski postupci pred osnovnim sudovima u Crnoj Gori, (Podgorica, Kolašin, Nikšić, Rožaje i Bijelo Polje), pred Višim sudom u Bijelom Polju i Privrednim sudom u Podgorici, po žalbama tužioca ili tuženog i to iz različitih pravnih osnova (radni sporovi, sporovi za naplatu kredita, pojedinačni sporovi po osnovu privatizacije).

Zavod za zapošljavanje nastavlja vođenje postupaka za naplatu kredita za samozapošljavanje koji su odobreni posredstvom tri poslovne banke, a sa kojima je prethodno zaključen Ugovor o komisionom plasmanu kredita.

S obzirom da smo u prethodnom periodu za Podgoričku banku podnijeli nadležnim sudovima u Crnoj Gori predloge za izvršenje koji su ulaganjem prigovora od strane dužnika prešli u parnicu, broj predmeta pred sudovima se povećao. Ovo se odnosi na predmete vraćene Zavodu za zapošljavanje na osnovu Odluke Vlade Crne Gore, s obzirom na to da je Zavod zaključio vansudsko poravnanje sa Podgoričkom bankom.

Očekuje se pokretanje novih izvršnih postupaka, kojima će se tražiti naplata na novčanim potraživanjima žiranata, ovdje solidarnim dužnicima, kao i postupaka za prodaju nepokretnosti koje služe kao obezbjeđenje potraživanja po ugovorima o fiduciji sa Zavodom za zapošljavanje. Navedeni poslovi su trajnog karaktera, pa se u pojedinim fazama postupka nalaze pred različitim sudovima.

Iz osnova privatizacije i dalje se vode pojedinačni postupci, iako se taj proces smatra završenim. Pravni osnov u ovim sporovima je uglavnom poništaj ugovora o kupoprodaji akcija, naknada štete ili utvrđivanje broja ili vrijednosti akcija manjinskih akcionara. Preostali sporovi se, u zavisnosti od faze u postupku, vode pred različitim sudovima a po vanrednim pravnim sredstvima pred Vrhovnim sudom Crne Gore. U određenom broju

slučajeva ne može se na potpuno izvjestan način utvrditi vrijeme okončanja spora ni konačan ishod.

Broj predmeta iz osnova privatizacije i transformacije se mijenja i smanjen je u odnosu na prethodni period. Međutim, broj predmeta iz drugih osnova se povećava, u kojima se Zavod za zapošljavanje pojavljuje u svojstvu oštećenog, zatim fizička dioba imovine u preduzećima koja su transformisana i u kojima je Zavod za zapošljavanje akcionar (po osnovu vlasništva nad akcijama). Takođe, sporovi u upravnom i drugim postupcima, naročito kod Direkcije za nekretnine, iz osnova eksproprijacije.

Broj postupaka se mijenja u odnosu na fazu u kojoj se trenutno nalaze.

Naročito napominjemo da se vodi neuobičajeno veliki broj radnih sporova za naknadu štete, (oko 500 sporova), a po osnovu rada u komisijama formiranih po Programu APZ-a. Taj broj se povećava i iz osnova vezanih za primjenu Kolektivnog ugovora koji je prestao da važi 1.7.2013. godine.

S obzirom na to da naknada štete ne zastarijeva, to se sporovi iz tih osnova još uvijek vode.

2.9. Javne nabavke

Planom Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2019. godinu, planirano je sprovođenje 16 postupka javnih nabavki sa procijenjenim budžetom od ukupno 384.700,00 Eur.

Od tog iznosa na nabavku roba odnosi se 18.400,00 Eur, 346.300,00 Eur, za nabavku usluga i 20.000,00 Eur, za planirane radove.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 42/11, 57/14), Planom javnih nabavki Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2019. godinu i odlukama Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore pokrenuto je i realizovano 15 (petnaest) postupaka javnih nabavki kroz otvoreni postupak, nabavke male vrijednosti procijenjene vrijednosti veće od 5.000,00 Eur i nabavke male vrijednosti procijenjene vrijednosti manje od 5.000,00 Eur, ugovorene vrijednosti 422.714,58 Eur, od čega je:

- u otvorenom postupku putem javnog nadmetanja realizovano 6 (šest) postupka javnih nabavki i to: usluge marketinga i oglašavanja, usluge emitovanja televizijske emisije, poštanske usluge, usluge održavanja programske opreme (softveri), usluge arhiviranja, i usluge čišćenja – ugovorene vrijednosti 257.801,19 Eur (u odnosu na procijenjenu vrijednost ostvarena je ušteda od 9.698,81 Eur),
- kroz postupak nabavke male vrijednosti (procijenjene vrijednosti veće od 5.000,00 Eur) pokrenuto i realizovano 8 (osam) postupaka javnih nabavki i to: nabavka priozvoda za čišćenje, nabavka usluga putničkih agencija, nabavka usluga popravke službenih vozila, nabavka usluga zaštitara, nabavka štamparskih usluga, izvođenje građevinskih radova, nabavka usluga održavanja i popravki po partijama, usluge osiguranja motornih vozila sa uslugama tehničkog pregleda, ugovorene vrijednosti 93.501,97 Eur (u odnosu na procijenjenu vrijednost ostvarena je ušteda od 398.03 Eur),

- kroz postupak nabavke male vrijednosti (procijenjene vrijednosti manje od 5.000,00 Eur) realizovan postupak nabavke guma za službena vozila ugovorene vrijednosti 3.403,13 Eur, i
- kroz postupak nabavke male vrijednosti po profakturi u iznosu od 68.008,29 Eur.

U navedenom periodu vršena je hitna nabavka zimskih guma za nova službena vozila, shodno Zakonu o javnim nabavkama, ukupne vrijednosti 4.530,24 Eur.

Predmetni postupci javnih nabavki provedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, ukupne vrijednosti 427.244,82 Eur.

U svim postupcima javnih nabavki, za vrednovanje ponuda je primijenjen kriterijum – najniža ponuđena cijena.

2.10. Služba za kadrovske i opšte poslove

Služba za kadrovske i opšte poslove je u izvještajnom periodu obavljala aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, propisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore koji se odnose na:

- praćenje i primjenu propisa iz oblasti radnih odnosa;
- pripremanje pojedinačnih akata kojima se utvrđuju prava, obaveze i odgovornosti službenika i namještenika; učešće u pripremi akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji;
- prijem i raspoređivanje službenika i namještenika;
- formiranje personalnih dosijea; vođenje jedinstvene kadrovske evidencije i drugih evidencija iz oblasti rada; prijavljivanje i odjavljivanje zaposlenih kod nadležnog organa u vezi obaveznog socijalnog osiguranja;
- praćenje disciplinskog postupka,
- izrada nacrti i praćenje realizacije Kadrovskog plana;
- upravljanje, planiranje i razvoj ljudskih resursa;
- planiranje obuka zaposlenih;
- saradnju sa državnim organima i organizacijama koje se bave stručnim usavršavanjem i osposobljavanjem;
- vođenje evidencije o stručnom osposobljavanju i usavršavanju;
- predstavljanje Zavoda u međunarodnoj i domaćoj javnosti;
- objedinjavanje i slanje materijala za sjednice Upravnog odbora; vođenje zapisnika sa sjednica Upravnog odbora;
- pripremu i sprovođenje interne i eksterne komunikacije;
- komunikaciju sa javnošću, medijsku prezentaciju Zavoda,
- marketing i odnose sa sredstvima javnog informisanja;
- organizaciju svečanih i drugih skupova, prezentacija, okruglih stolova, konferencija;
- prikupljanje podataka i pripremu kalendara posjeta i putovanja direktora;
- pripremu promotivnih materijala Zavoda za štampu;
- pripremu informacija i ažuriranje Web sajta;

- administrativne poslove;
- saradnju sa Državnim arhivom Crne Gore u pogledu arhiviranja, izlučivanja i preuzimanja arhivske građe na trajno čuvanje;
- prijem i postupanje po prijavama zviždača, provjeravanje istinitosti iz prijave i predlaganje mjere odgovornom licu;
- sačinjavanje izvještaja i informacija iz djelokruga Službe.
- obavljanje portirskih, kurirskih i poslova održavanja higijene;

Služba je u izvještajnom periodu radila, prije svega, na donošenju pojedinačnih akata vezanih za regulisanje radno pravnih statusa zaposlenih, formiranju i ažuriranju personalnih dosija, vođenju kadrovske evidencije, sprovođenju postupka ocjenjivanja, unosu i ažuriranju podataka iz kadrovske evidencije u administrativno-finansijski podsistem informacionog sistema Zavoda, pripremi ugovora o djelu, prijavljivanju i odjavljivanju zaposlenih nadležnoj službi, odnosno Poreskoj upravi, izdavanju uvjerenja, izrada rješenja za godišnje odmore, redovno ažuriranje podataka neophodnih za sajt Zavoda, sprovođenje ispitnih postupaka i obavješćavanje zaposlenih o njihovim rezultatima, itd.

Služba je sprovela postupak ocjenjivanja državnih službenika i namještenika za predhodnu godinu, shodno odredbama novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 2/18). Na osnovu Rješenja o ocjenjivanju izvršen je unos podataka svih zaposlenih u program kadrovskog informacionog sistema (KIS).

Tokom izvještajnog perioda donijeta su rješenja o utvrđivanju prava na jubilarnu nagradu zaposlenih koji su stekli ovo pravo shodno odredbama Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa ("Sl. list Crne Gore", br. 18/15), kao i rješenja za godišnje odmore za sve zaposlene, za tekuću godinu.

Direktor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je dana 26.08.2019. godine, utvrdio Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, broj 02-17058 koji je stupio na snagu dana 05.09.2019. godine. U Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radi boljeg funkcionisanja u obavljanju poslova u vezi sa zapošljavanjem predviđenih Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, kao i poboljšanja kvaliteta u njihovom obavljanju, nametnula se potreba za novom organizacijom, te su formirane i dvije nove područne jedinice.

Saglasno uslovima utvrđenim Pravilnikom izvršen je, raspored službenika i namještenika, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika, tako da su svi službenici i namještenici raspoređeni u skladu sa novim Pravilnikom počev od 01.11.2019. godine, i donijeta rješenja o rasporedu. Na rasporedna rješenja 13 službenika je uložilo žalbe Komisiji za žalbe, od čega je, kao neosnovano, odbijeno 7 žalbi, a 6 su u postupku kod Komisije za žalbe.

Takođe, izvršen je unos kadrovskih podataka shodno novom Pravilniku, kako u informacioni podsistem za potrebe Zavoda za zapošljavanje, tako i u Centralni kadrovski informacioni sistem.

Shodno zakonskoj obavezi, Služba je pripremila Kadrovski plan za 2019. godinu, primjenjujući Metodologiju za izradu kadrovskog plana i usklađujući ga sa Zakonom o budžetu za 2019. godinu. Na donijeti Kadrovski plan Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je data saglasnost od strane Ministarstva finansija i Uprave za kadrove, u skladu sa Zakonom.

Služba za kadrovske i opšte poslove je radila i na sprovođenju zaključaka i mjera iz Plana optimizacije javne uprave Crne Gore 2018-2020, a koje se odnose na Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o otpremnini u slučaju sporazumnog prestanka radnog odnosa zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG, br. 41/19, 55/19 i 61/19).

Zavod je na osnovu Odluke raspisao Javni poziv za sporazumni prestanak radnog odnosa uz isplatu otpremnine zaposlenih, br. 02-15450 od 25.7.2019.godine, po osnovu kojeg se zaključio 21 sporazum o prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine, koja je isplaćena 30.12.2019. godine od strane Ministarstva finansija Crne Gore, kojim danom im je prestao radni odnos.

Takođe, u izvještajnom periodu prestao je radni odnos za još 11 službenika i to, za tri službenika radni odnos je prestao po sili zakona, za pet sporazumnim raskidom radnog odnosa, dok je za jednog zaposlenog radni odnos prestao istekom vremena na koji je zasnovan, jednom službeniku radni odnos je prestao odlukom suda, a jedan službenik je preminuo.

Tokom 2019. godine je zaposlen jedan službenik, a shodno Planu optimizacije javne uprave 2018-2020.

U skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 2/18), a nakon donošenja novog Pravilnika o unutrašnjih organizaciji i sistematizaciji donijeta su rješenja o prestanku mandata v.d pomoćnika direktora, te rješenja o određivanju vršioca dužnosti za šest v.d pomoćnika direktora Zavoda, do imenovanja, odnosno postavljenja u skladu sa zakonom, nakon čega su raspisani su javni konkursi za popunu istih i procedura popunjavanja je u toku.

Tokom 2019. godine, Uprava za kadrove je, za potrebe Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, objavila dva interna oglasa unutar organa i jedan javni oglas, za koje je procedura u toku.

Na dan 31.12.2019. godine, broj zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore je 301.

U toku 2019. godine ukupan broj zaposlenih koji su prošli određene programe obuka iznosi 11 lica.

Specifične obuke koje je pohađao najveći broj zaposlenih tematski se odnose na sledeću oblast:

- Kurs računara – osnovni nivo i Excel.

U periodu od 1.02.do 31.12.2019. godine zaposleni su pohađali slijedeće obuke:

- Kurs računara – osnovni nivo - 5 lica;
- Upravljanje rizicima – 1 lice;
- Ocjenjivanje državnih službenika i namještenika – 1 lice;
- Program za unošenje kroz KIS – 2 lica i
- Podrška upravljanju ljudskim resursima u javnom sektoru Crne Gore – 2 lica.

Međunarodna saradnja

Međunarodna saradnja Zavoda se odvijala u skladu sa strateškim opredjeljenjima Vlade Crne Gore, ranije preuzetim obavezama vezanim za učešće u međunarodnim projektima, kao i multilateralnim i bilateralnim sporazumima.

U martu su predstavnici Zavoda, zajedno sa predstavnicima JU Centar za profesionalnu rehabilitaciju Podgorica, boravili u Republici Sloveniji u studijskoj posjeti specijalizovanim institucijama za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom. Cilj posjete je bio da se sagledaju iskustva relevantnih institucija u oblasti profesionalne rehabilitacije, kako bi bio unapređen kvalitet usluga i realizacija programa aktivne politike zapošljavanja koje Zavod pruža OSI te da se sagledaju iskustva Slovenije u funkcionisanju centara za profesionalnu rehabilitaciju. Delegacija je posjetila Zavod Republike Slovenije za zapošljavanje/ZRSZ i centre u kojima se realizuju programi obrazovanja, osposobljavanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Na radnom sastanku u Zavodu Republike Slovenije za zapošljavanje delegaciji su predstavljeni modeli i način finansiranja posebnih organizacija koje djeluju u oblasti profesionalne rehabilitacije: radnih centara, zaštitnih radionica i zaštitnih pogona; predstavljen je program socijalne uključenosti, rad izvođača profesionalne rehabilitacije, usluge koje pružaju OSI i način subvencioniranja zarada OSI.

Delegacija Zavoda je, na poziv Hrvatskog zavoda za zapošljavanje/HZZ, delegacija Zavoda je krajem marta učestvovala na stručnom sastanku u Zagrebu. Razmijenjena su iskustva u oblasti prekogranične saradnje, realizacije mjera APZ, digitalnih usluga za tražioce zaposlenja i poslodavce. Domaćini su predstavili i model statistički potpomognutog profilisanja nezaposlenih lica (StAP) koji se primjenjuje u cilju upućivanja nezaposlenih lica u prilagođene usluge koje pruža javna služba za zapošljavanje te u odgovarajuće programe u cilju pronalaženja kvalitetnog zaposlenja. Mjere aktivne politike zapošljavanja, s naglaskom na državne Potpore za zapošljavanje i program »Stalni sezonac«, primjeri su dobre prakse u HZZ, koji bi bili veoma korisni i primjenjivi u Crnoj Gori. Imajući u vidu da je Crna Gora u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, znanja i iskustva stečena u HZZ, mogu biti korisno usmjerenje Zavodu za zapošljavanje u budućem periodu. Kao jedan od primjera dobre prakse Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kolege

iz Hrvatske su prepoznale program »Stop sivoj ekonomiji« u kojem su angažovani mladi visokoškolski na suzbijanju sive ekonomije na crnogorskom tržištu rada.

U junu je delegacija Zavoda učestvovala na godišnjem sastanku članova Svjetske asocijacije javnih službi za zapošljavanje/WAPES za Region Evropa koji je održan u Stockholmu/Švedska. Cilj sastanka je bio da članovi Regiona Evropa podijele informacije o najnovijim kretanjima u svojim javnim službama za zapošljavanje, kao i da razmijene mišljenja o primjeni metode samoprocjene koja će biti u primjeni tokom implementacije Dugoročne strategije WAPES-a.

Tom prilikom je istaknuto da Zavod, kao institucija koja se kontinuirano razvija i prilagođava savremenim tokovima života i rada, nastoji da kroz primjenu modernih tehnologija i procesa, pruža klijentima na tržištu rada kvalitetnu uslugu u cilju zadovoljavanja njihovih potreba. U tom smislu, članstvo u WAPES i razmjena iskustava sa kolegama iz svijeta zapošljavanja i rada od suštinskog su značaja za ispunjenje misije Zavoda. To je prostor za jačanje saradnje i prevazilaženje zajedničkih problema, uz uvažavanje specifičnosti pojedinačnih tržišta rada. Neophodno je snažiti i intezivirati regionalnu saradnju javnih službi za zapošljavanje u oblastima reforme tržišta rada i socijalne politike; usklađivanje s inovativnim trendovima, konstantno praćenje potreba tržišta rada, unapređivanje digitalnih usluga i baza podataka kao i olakšavanje administrativnih procedura.

Predstavljene su specifičnosti tržišta rada Crne Gore. Stavljen je naglasak na saradnju sa državama iz okruženja i članicama EU, s obzirom na to da se Crna Gora, a time i Zavod za zapošljavanje, priprema za članstvo u Evropskoj uniji.

Na poziv direktora Javne službe Turske za zapošljavanje (ISKUR), delegacija Zavoda je krajem juna boravila u službenoj posjeti ovoj instituciji. Posjeta kolegama u ISKUR je obavljena u cilju razmjene iskustava u planiranju i realizaciji mjera APZ i poboljšavanja njihovog kvaliteta i efikasnosti. Razmijenjene su informacije o stanju na tržištu rada u obje države. Uočeno je da ISKUR pruža veliki broj usluga nezaposlenim licima u oblasti zapošljavanja, koje se konstatno unapređuju. Programi stručnog osposobljavanja, obuke na radnom mjestu kao i programi obuka za preduzetništvo su oblasti u kojima može biti osnažena saradnja i razmjena iskustava na zadovoljstvo klijenata Zavoda.

Prateći politike vlada dvije države i veoma dobre odnose u gotovo svim oblastima, Crna Gora i Turska će nastaviti da unapređuju saradnju u oblasti zapošljavanja. To podrazumijeva poboljšanje kvaliteta aktivnih mjera za zapošljavanje, praćenje zahtjeva privrede i investitora u smislu potreba za radnom snagom, kao i uspješnu razmjenu iskustava, dobre prakse i podataka u cilju poboljšanja usluga zapošljavanja.

Delegacija Zavoda je učestvovala na Direktorskoj i Stručnoj konferenciji Centra javnih službi za zapošljavanje zemalja Jugoistočne Evrope/CPESSSEC, koja je održana u organizaciji i pod predsjedavanjem Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine. Teme ovogodišnjeg skupa bile su »Afirmativne mjere i programi za poslodavce« i »Efikasnost aktivnih mjera tržišta rada, s posebnim naglaskom na programe samozapošljavanja«.

Tokom izlaganja na Direktorskoj konferenciji, istaknuto je da bi kreiranje novih i prilagođavanje posebnih programa, prema identifikovanim potrebama poslodavaca, veći

finansijski podsticaji i intezivnija saradnja sa svim relevantnim akterima na tržištu rada Crne Gore doprinijeli boljem privrednom ambijentu za poslovanje domaćih poslodavaca i poboljšanju uslova rada za radnike. Zbog toga, javne službe za zapošljavanje treba da olakšaju poslodavcima snalaženje na promjenljivom tržištu rada, da ih češće posjećuju te da im pružaju podršku u kreiranju i vođenju kadrovske politike. U stručnom dijelu konferencije su predstavljeni rezultati realizacije Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva i predstavljen Program grantova za samozapošljavanje iz sredstava EU, koji će trajati do 2021.godine.

Početkom aprila je u zvaničnoj posjeti Zavodu po prvi put boravila delegacija Agencije za zapošljavanje Republike Kosovo. Cilj posjete je bio razmjena iskustava u oblastima djelovanja i uspostavljanje bliže saradnje između javnih službi za zapošljavanje.

Gostima je predstavljeno stanje na tržištu rada Crne Gore, usluge zapošljavanja koje Zavod pruža svojim klijentima i mjere aktivne politike zapošljavanja, a razmijenjena su i iskustva vezana za učešće u međunarodnim projektima. Ukazano je da tokom godine u Crnoj Gori radi veliki broj građana Kosova, a najviše u oblasti građevinarstva, ugostiteljstva i turizma.

Javne službe za zapošljavanje Crne Gore i Kosova su u prethodnom periodu sarađivale kroz učešće u regionalnim projektima i organizacijama. Direktna saradnja, ostvarena je kroz realizaciju projekata prekogranične saradnje. Istaknuto je da unapređenje saradnje službi za zapošljavanje dvije države treba da bude zasnovano na razmjeni iskustava u svim oblastima, počev od aktivnih mjera zapošljavanja, preduzetništva i profesionalne rehabilitacije lica s invaliditetom, do saradnje na prekograničnim projektima i dalje saradnje u regionalnim inicijativama. Predloženo je i da dvije institucije zajednički nastupaju prema EU fondovima, kako bi se maksimizirao efekat projekata na obostrano zadovoljstvo.

Početkom septembra delegacija Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine boravila je u radnoj posjeti Zavodu. Cilj posjete je bio razmjena informacija o stanju na tržištima rada dvije zemlje, kao i o zapošljavanju državljana BiH u Crnoj Gori, posebno tokom ljetnje turističke sezone.

Konstatovano je da su strukturna i dugoročna nezaposlenost među glavnim izazovima u vođenju politika zapošljavanja i zajednički problem zemalja regiona. Za efikasno prevazilaženje ovog izazova, odnosno veću aktivaciju i uključivanje nezaposlenih u tržište rada, neophodno je sagledati različita rješenja i modalitete. Jedan od njih je intezivnija saradnja sa poslodavcima i kreiranje programa i mjera prilagođenih potrebama poslodavaca, odnosno tržišta rada.

Delegacija Nacionalne službe za zapošljavanje Republike Srbije – Filijala Beograd, boravila je u radnoj posjeti Zavodu – Područnoj jedinici Podgorica u drugoj polovini oktobra. Gostima je predstavljena organizaciona struktura Zavoda, kao i aktuelni podaci o stanju na tržištu rada Crne Gore, s naglaskom na Područnu jedinicu Podgorica.

Razmijenjena su i iskustva o izdavanju radnih dozvola stranim državljanima, kojim povodom je na sastanku učestvovao predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova.

Delegacija Hrvatskog zavoda za zapošljavanje boravila je u uzvratnoj radnoj posjeti Zavodu u novembru. Tom prilikom su razmijenjena iskustva u realizaciji EU Programa grantova za samozapošljavanje tj. bespovratnih sredstava nezaposlenim licima, s obzirom da HZZ ima dugogodišnje iskustvo u ovoj oblasti.

Na sastanku je razgovarano i o budućim zajedničkim projektnim aktivnostima, kao i o modalitetima moguće saradnje u cilju unapređenja rada javnih službi za zapošljavanje.

U cilju sticanja novih stručnih znanja i prezentacije aktivnosti koje realizuje Zavod, zaposleni su učestvovali u studijskim posjetama, na međunarodnim konferencijama i na stručnim skupovima:

- u studijskoj posjeti austrijskim institucijama sistema socijalne sigurnosti, koju je za predstavnike crnogorskih institucija organizovao austrijski konzorcij KPMG u okviru EU projekta »Ka EU pravilima o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti« (Pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika). Aktivnost je realizovana u cilju jačanja administrativnih i institucionalnih kapaciteta nadležnih organa Crne Gore i efikasne koordinacije sistema socijalne sigurnosti nakon pristupa EU;
- u studijskoj posjeti Nacionalnom institutu za osiguranje od povreda na radu/INAIL u Veneciji/Italija, koju je organizovalo Ministarstvo rada i socijalnog staranja u cilju unapređenja oblasti zaštite i zdravlja zaposlenih na radu;
- na prvom sastanku EU - Zapadni Balkan o zapošljavanju i socijalnoj zaštiti u Luksemburgu, kako bi se razmotrile strukturne reforme u oblasti zapošljavanja i socijalne politike, vještina i kvalifikacija u državama regiona;
- na međunarodnoj konferenciji u Beogradu »DRIM Transnational Workshop«, koja je organizovana u okviru projekta »Dunavska informaciona platforma za ekonomsku integraciju migranata«, započetog prije dvije godine uz podršku Transnacionalnog programa Dunavskog regiona i EU te osam zemalja Dunavskog regiona. Cilj projekta je da se stvori i ažurira informaciona platforma Kompas Podunavlja (Danube Compass), koja obuhvata brojne korisne informacije za olakšavanje integracije stranaca;
- na regionalnoj konferenciji u Beogradu »Dekada inkluzije Roma - Nasljeđe, naučene lekcije, najbolje prakse i kako dalje?«, koju je organizovala Ambasada Slovačke Republike u Srbiji u svojstvu predsjedavajućeg OSCE, Ministarstvo rada Republike Srbije i Savjet za regionalnu saradnju sa partnerima, u okviru projekta Integracija Roma 2020;
- na regionalnoj konferenciji »Rješavanje izazova budućih vještina u Dunavskom regionu«, u Kišnau/Moldavija, koja je organizovana u okviru EU Strategije za Dunavski region, s ciljem da se procijene postojeća kretanja i izazovi vezano za mjerenje i predviđanje neusklađenosti vještina, pristupe u razvoju vještina; da se podijele primjeri uspješnih mjera za razvoj vještina u raznim zemljama Dunavskog Regiona te da istraži potencijal za buduću saradnju u okviru odgovarajućih fondova. Konferenciju je organizovalo Ministarstvo zdravlja, rada i socijalne zaštite Republike Moldavije, kao koordinator za Prioritetnu oblast 9 u EU Strategiji za Dunavski Region;
- na međunarodnoj konferenciji o promociji privremenog zapošljavanja u Njemačkoj na sezonskim poslovima, koju je organizovala Federalna agencija za zapošljavanje SR Njemačke;

- na seminaru u Beogradu »Analiza finansijskih izvještaja« u organizaciji Menadžment centra Beograd – MCB Edukacija;
- u radionici za razmjenu stručnih znanja/peer learning o programima obuke na radnom mjestu u Tirani/Albanija, koju za javne službe za zapošljavanje i resorna ministarstva država Zapadnog Balkana organizovao Savjet za regionalnu saradnju u okviru ESAP projekta;
- na međunarodnom savjetovanju »Novine i primena opštih i finansijskih propisa u javnom i u privatnom sektoru« u organizaciji Paragraf Lex d.o.o. Beograd;
- na međunarodnoj konferenciji informaciono-komunikacionih tehnologija u Beogradu, »Sinergija 19«, u organizaciji preduzeća Microsoft Srbija;
- na regionalnoj radionici za razmjenu stručnog znanja o mehanizmima implementacije politike zapošljavanja i operativnom godišnjem planiranju, koja je organizovana za ministarstva nadležna za rad i za javne službe za zapošljavanje u regionu Zapadnog Balkana, Moldavije i Ukrajine u okviru projekta Promocija inkluzivnih rješenja na tržištima rada Zapadnog Balkana, a finansira ga Austrijska agencija za razvoj (ADA);
- na regionalnoj konferenciji u Prištini pod nazivom »Bolje upravljanje migracijama« u organizaciji Regionalnog centra MARRI (Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative);
- na Forumu OECDa za lokalni razvoj, na temu »Prave vještine, pravi poslovi, prava mjesta«, održanom u Antwerpenu/Belgija u decembru;
- na Međunarodnoj konferenciji u Zagrebu pod nazivom »Put do održivog zapošljavanja osoba s invaliditetom«, u organizaciji hrvatskog Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Tokom izvještajnog perioda, organizovano je 11 redovnih i šest elektronskih sjednica Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Medijske i promotivne aktivnosti

Realizacija programskih aktivnosti Zavoda i kretanja na tržištu rada praćene su kroz veliki broj medijskih i promotivnih aktivnosti:

- promocija vrijednosti koje baštini Zavod te vizije i misije Zavoda, jasno definisanje prioriteta i vidova procesa komuniciranja sa javnošću;
- informisanje javnosti o planiranim i realizovanim aktivnostima, na aktuelnu temu;
- komunikacija između unutrašnjih organizacionih jedinica Zavoda koja se odnosi na javne nastupe;
- precizno definisanje aktivnosti medijskog nastupa za sve projekte koje Zavod realizuje u cilju blagovremenog i detaljnog informisanja o svim aktivnostima, mjerama i programima;
- organizovanje press konferencija i medijskih događaja;
- pisanje i distribucija saopštenja za javnost i ostalih press materijala za medije; intenzivna saradnja sa medijima, dvosmjerna komunikacija oko aktuelnih pitanja;
- rezervacija i utvrđivanje termina gostovanja u radio i TV emisijama;
- dnevno uređivanje i ažuriranje web sajta Zavoda;
- kreiranje i realizacija dvosmjerne komunikacije na Facebook-u;

- priprema Press-klipinga u vidu izvještaja za direktora i informacije iz djelokruga rada službe za informisanje;
- obrada prezentacija aktivnosti Zavoda za potrebe zaposlenih, radi učešća na skupovima u zemlji i inostranstvu;
- učešće u organizaciji sajмова za zapošljavanje i drugih događaja u organizaciji Zavoda;
- organizovanje radnih druženja sa novinarima, i drugo.

Krajem januara, medijski je praćeno potpisivanje Sporazuma o saradnji između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Centra za demokratiju i ljudska prava. Poseban akcenat je stavljen na saradnju vezanu za osobe sa invaliditetom, romsku i egipćansku populaciju, u cilju unapređenja mobilnosti radne snage i podsticanje na aktivno traženje zaposlenja.

U izdanju Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, štampan je »Priručnik za preduzetnike, peto dopunjeno i izmijenjeno izdanje« koji je u elektronskoj formi dostupan na zvaničnoj internet stranici Zavoda, a štampani primjerci su na raspolaganju korisnicima usluga Zavoda u biroima rada u svim opštinama.

Početkom marta je potpisan Memorandum o saradnji između Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Romskog savjeta, koji se odnosi na zajedničke aktivnosti u oblasti zapošljavanja.

Sredinom marta Zavod je uspješno realizovao akciju dobrovoljnog davanja krvi zaposlenih u ZZZCG. U akciji je učestvovalo 25 davalaca, što su pratili svi crnogorski mediji.

U cilju intezivnijeg zapošljavanja domaćih radnika na sezonskim poslovima, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Zavod za zapošljavanje Crne Gore su u aprilu započeli realizaciju Javne kampanje »Zaposlimo domaće – da Crna Gora radi«, na državnom nivou. Uspješno je organizovana panel konferencija »Zaposlimo domaće – da Crna Gora radi«, na kojoj su učestvovali predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva ekonomije i Ministarstva turizma i održivog razvoja, kao i Privredne komore, Unije poslodavaca, Crnogorskog turističkog udruženja, Studentskog parlamenta, sindikata i poslodavaca iz svih opština. Ključna poruka sa Panel konferencije bila je: zapošljavanje domaće radne snage je benefit za sve – radnike, poslodavce, državu.

U okviru Javne kampanje »Zaposlimo domaće – da Crna Gora radi«, Zavod je uspješno realizovao mini sajmove zapošljavanja u sjevernom i centralnom regionu Crne Gore. Odziv poslodavaca koji su iskazali potrebe za zapošljavanjem sezonske radne snage, bio je na izuzetno visokom nivou. Kampanja je medijski ispraćena. Osim dnevno-informativnog izvještavanja u svim crnogorskim medijima, kompletna Panel konferencija je emitovana u emisiji »PutokaZZZ«, kao i na Televiziji Crne Gore. Istim povodom realizovana su i brojna gostovanja u jutarnjim programima - na svim crnogorskim televizijama.

Zavod je aktivno učestvovao i medijski pratio Sajam zapošljavanja »Summer Job«, koji je organizovan u Podgorici. Zavod je imao svoj informativni štand s pratećim promotivnim materijalom, a zaposleni su pružali zainteresovanima potrebne informacije o sezonskim poslovima.

U cilju promocije Informatora »Kuda nakon osnovne škole«, u maju je održana konferencija za medije.

Brojne tematske konferencije za novinare su organizovane povodom potpisivanja ugovora o dodjeli grantova za zapošljavanje lica sa invaliditetom, potpisivanja ugovora sa izvođačima programa javnih radova, kao i izvođačima programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih.

Povodom startovanja Programa »Stop sivoj ekonomiji«, Zavod je početkom juna organizovao konferenciju za medije na kojoj su starješine Zavoda za zapošljavanje, Poreske uprave, Uprave za inspekcijske poslove, Uprave policije i Uprave carina predstavili javnosti obim realizacije ovog programa i očekivane rezultate na suzbijanju sive ekonomije u 2019. godini.

Krajem jula je organizovana polugodišnja, a krajem decembra godišnja Konferencija za medije na kojima su sumirani rezultati poslovanja i predstavljeni planovi i prioriteti za naredni period.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je 14. oktobra objavio prvi Javni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava iz fondova Evropske unije. Sredstva iz ovog granta, u ukupnom iznosu od 3,5 miliona Eur biće dodijeljena za više od 400 korisnika grantova za samozapošljavanje, odnosno novih biznisa, kroz tri jednogodišnja ciklusa. U cilju promocije ovog projekta EU, Zavod je organizovao Konferenciju za medije u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja.

Zavod je posjetila delegacija Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, kojom prilikom su razmatrana aktuelna pitanja o kretanjima na tržištu rada u oblasti zapošljavanja.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO) zaključili su Memorandum o saradnji u cilju unapređenja prilika za regionalno povezivanje mladih i njihov bolji pristup tržištu rada, mobilnosti, čime je dat doprinos promociji sveukupnog razvoja ekonomske saradnje.

Tokom 2019. godine su pripremljene, snimljene i emitovane 23 emisije »PutokaZZZ« koju Zavod za zapošljavanje Crne Gore realizuje u saradnji sa Televizijom Vijesti, od novembra prošle godine. U Dnevnim novinama je objavljeno 70 strana »Zapošljavanje«.

2.11. Informacioni sistem

Održavanje tehničke infrastrukture

U cilju obezbjeđenja potrebnog nivoa bezbjednosti informacionog sistema, urađen je plan redizajna modela uređenja računarske mreže Zavoda, koji podrazumijeva povećanje efektivnosti i efikasnosti upravljanja hardversko-sofverskim resursima mreže, kroz autentifikaciju entiteta, autorizaciju i kontrolu pristupa nad resursima, forsiranje sigurnosnih polisa kao i konfiguracionih parametara, udaljenu instalaciju patcheva i softvera na računare u mreži i dr.

U toku izvještajnog perioda svi računari ZZZCG su učlanjeni u novu organizacionu strukturu (domen).

Održavanje programske opreme

U okviru Informacionog sistema Zavoda egzistira veliki broj programskih aplikacija koje pokrivaju sve segmente poslovnog sistema zapošljavanja. Veliki dio poslova na održavanju implementirane programske opreme u ispravnom stanju i njenom prilagođavanju zakonskim ili organizacionim promjenama, izvodi se u okviru Službe za informacioni sistem. Održavanje aplikacija kod kojih zahtijevana znanja prevazilaze kapacitete sopstvenog stručnog kadra i ulaze u domen usko specijalističkih je predmet outsourcing-a i povjereno je stručnim firmama.

Pored svakodnevnih aktivnosti na preventivnom i korektivnom održavanju sistemskog i aplikativnog dijela IS-a, izradi sigurnosnih kopija vitalnih djelova sistema, administraciji email naloga i sl., u Službi su, u kontinuitetu, provođene aktivnosti na pripremi i izradi različitih statističkih izvještaja, koji pokrivaju sve poslovne procese sistema zapošljavanja.

Aktivnosti na adaptivnom i perfekktivnom održavanju IS-a, koje obuhvataju projektovanje, implementaciju i testiranje inoviranih tehničkih i programskih rješenja, a koje su uzrokovane promjenama u tehnologiji rada Zavoda i pravnoj normativi koja prati njen rad (naročito u kontekstu novog Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti), su bile značajno veće, u odnosu na prethodni izvještajni period.

2.12. Instrumenti za predpristupnu podršku

Sektor za projekte EU¹

IZRADA EU PROJEKATA

EU Programme for Employment and Social Innovation (EaSI) (*Posting of Workers: enhancing administrative cooperation and access to information-EEPOW*)

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u toku 2017. godine, kao jedan od 8 partnera iz 8 zemalja, učestvovao u izradi projektnog predloga za ovaj projekat, koji se odnosi na istraživanje radne snage u zemljama kandidatima i njihovu pripremu za lakšu mobilnost u zemlje članice EU. Ovaj projekat, koji je doprinio većoj koheziji i solidarnosti između zemalja članica EU i zemalja-kandidata za ulazak u EU na Zapadnom Balkanu, ocijenjen je pozitivno i njegova implementacija započela je u januaru 2018. godine. Projektni konzorcijum čine: Evropski centar za socijalnu politiku i istraživanje – Koordinator projekta (Austrija), Istraživački centar Slovenačke akademije nauka i umjetnosti (Slovenija), Centar za stručno osposobljavanje (Italija), Centar za socijalna istraživanja u

¹ Dana 28.08.2019. godine stupio je na snagu Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Pravilnikom je Sektor za izradu projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu preimenovan u Sektor za projekte, pri čemu su poslovi Odsjeka za finansijsko upravljanje i kontrolu prešli u nadležnost druge organizacione jedinice Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Ovaj izvještaj obuhvata cjelokupne aktivnosti koje su činile sastavni dio nadležnosti Sektora za izradu projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu.

Halu (Njemačka), Ministarstvo rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja Republike Srbije (Srbija), Zavod za zapošljavanje Crne Gore (Crna Gora), Evropski pokret u Albaniji (Albanija) i PUBLIC (Bivša jugoslovenska republika Makedonija).

Početni sastanak konzorcijuma održan je u periodu 27-28.02.2018. godine u Beču, Austrija, na kojem su predstavnici projektnog tima iz Zavoda učestvovali u kreiranju plana rada za cjelokupan projekat.

Zavod je 08.05.2018. godine u Podgorici organizovao prvu projektom predviđenu radionicu na temu angažovanja radne snage u Istočnoj Evropi.

Do kraja prve polovine ove godine, odrađena su i 3 tzv. Peer Review sastanka, na kojima se diskutovalo o pravima radnika na EU tržištu, obavezama i odgovornostima poslodavaca i državnih aparata u vezi sa suzbijanjem uskraćivanja prava radnika i ujednačavanjem uslova rada na cijelom EU tržištu radne snage.

Akcioni dokument za sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike (IPA 2020)

U drugoj polovini 2018. godine započeto je, i u prvoj polovini 2019. godine nastavljeno planiranje sektorske IPA podrške Crnoj Gori za oblasti obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, pod nazivom IPA 2020. U svrhu ovog planiranja obrazovana je Radna grupa za sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike čiji su članovi zaposleni Sektora za izradu projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu. Oni su učestvovali u radu Radne grupe koja je, uz pomoć eksperata iz Tehničke pomoći, u dosadašnjem radu definisala osnovne ciljeve i indikatore iz ove tri oblasti koji su osnov za izradu Akcionog dokumenta za sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike (IPA 2020). U oblasti zapošljavanja Akcioni dokument će se fokusirati na unapređenje zapošljavanja ljudskih resursa i smanjenje nesklada između ponude koju proizvodi svijet obrazovanja i potreba tržišta rada, uz poseban naglasak na povećanje mobilnosti radne snage, aktivaciju i sprovođenje aktivnih mjera za tržište rada. U toku 2019. godine predstavnici Zavoda (prethodnog Sektora za izradu projekata EU, prethodnog Sektora za statistiku, plan i analizu, Odsjeka za EURES, prethodnog Sektora za informacioni sistem) učestvovali su u nizu sastanaka na međuinstitucionalnom nivou sa ciljem unapređenja Akcionog dokumenta, u skladu sa komentarima Evropske Komisije, pri čemu je u konsultativnom procesu učestvovala i kancelarija Međunarodne organizacije rada u Podgorici. Inovativan pristup ovog Akcionog dokumenta karakteriše sinergija i isprepletenost intervencija iz sve tri oblasti (zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike), pri čemu se nastoje planirati ishodi koji će obezbijediti istovremeno rezultate i poboljšanje situacije u sva tri sektora.

IPA Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo (2014-2020)

U okviru pripremnih aktivnosti za pokretanje drugog Poziva za dostavljanje predloga, Zajednički tehnički sekretarijat, u saradnji sa Operativnim strukturama Crne Gore i Kosova (Kancelarije za evropske integracije Crne Gore, Ministarstva finansija Crne Gore – Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU) i Ministarstva za lokalnu upravu Republike Kosova), organizovao je informativnu radionicu na temu

„Upravljanje projektnim ciklusom“, kao dio IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo (2014-2020). Predstavници Sektora su prisustvovali i Info danu za traženje partnera, koji je uslijedio nakon radionice. Cilj obuke bio je razvoj kapaciteta potencijalnih aplikanata za pripremu projektnih predloga, dok je Info dan poslužio za susrete među potencijalnim partnerima, razmjenu projektnih ideja, umrežavanje i kreiranje partnerstava za prijavljivanje na Poziv. Predstavници Sektora su, u saradnji sa APPK iz Prištine, pripremili projektnu ideju kojom su i konkurisali na raspisanom Pozivu za projekte u 2019. godini. Međutim, prijavljena projektna ideja nije odabrana za sprovođenje u evaluacijskom procesu sprovedenom za ovaj Poziv.

IPA Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (2014-2020)

U okviru pripremnihi aktivnosti za pokretanje Poziva za dostavljanje projektnih predloga, Zajednički tehnički sekretarijat, u saradnji sa operativnim strukturama obje zemlje (Kancelarijom za evropske integracije Crne Gore, Ministarstvom finansija Crne Gore – Direktoratom za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU) i Ministarstvom za evropske i spoljne poslove Republike Albanije), organizovao je Info dan/Forum za traženje partnera, kao dio IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (2014-2020). Predstavници Sektora za izradu projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu prisustvovali su Info danu/Forumu za traženje partnera koji je održan u Skadru. Ovaj događaj sastojao se od dvije sesije. Tokom prve, učesnici su informisani o Programu prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (2014-2020), principima prekograničnog partnerstva i ukupnom sadržaju aplikativnog paketa. Tokom druge sesije učesnici su kroz tematske radionice predstavili svoje institucije, projektno iskustvo i projektne ideje. Predstavници Sektora su, u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje iz Skadra, kao i partnerom Educo line iz Podgorice, pripremili projektnu ideju i konkurisali na Poziv za projekte raspisan početkom 2019.godine. Prijavljeni projektni predlog, međutim, nije odabran za sprovođenje u evaluacijskom procesu sprovedenom za ovaj Poziv.

IPA Program prekogranične saradnje Crna Gora – Srbija (2014-2020)

U okviru pripremnihi aktivnosti za pokretanje Poziva za dostavljanje projektnih predloga, Zajednički tehnički sekretarijat, u saradnji sa operativnim strukturama navedenih zemalja (Kancelarijom za evropske integracije Crne Gore, Ministarstvom finansija Crne Gore – Direktoratom za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU) i Ministarstvom za evropske i spoljne poslove Srbije i Ministarstvom finansija Srbije – Direktoratom za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU)), organizovao je Info dan/Forum za traženje partnera, kao dio IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Srbija (2014-2020). Predstavници Sektora za projekte su, u saradnji sa NVO „SEDA“ iz Novog Pazara pripremili projektnu ideju i konkurisali na Poziv za projekte raspisan krajem 2019. godine.

Program grantova za samozapošljavanje

Predstavници Sektora su učestvovali u pripremi i predaji projektne ideje na Konkursu za program grantova za samozapošljavanje (Ugovor o direktnom grantu) raspisanom od strane Ministarstva finansija (CFCU) Crne Gore. Projekat je odobren u vrijednosti od 3,5

miliona eura i trajanje 3 godine. Ugovor između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Ugovaračke institucije (Ministarstva finansija – CFCU) i Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori potpisan je 02.09.2019. godine. Uspostavljen je Upravni odbor za *Program grantova za samozapošljavanje*, koji obuhvata predstavnike Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva finansija – CFCU, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Kancelarije za EU integracije i Delegacije EU u Crnoj Gori. Između Ugovaračke institucije – Ministarstva finansija (CFCU), Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda za zapošljavanje potpisan je dokument pod nazivom *Sporazum za sprovođenje „Programa podrške samozapošljavanju“ u okviru Direktnog granta Zavodu za zapošljavanje*, kojim se definišu obaveze svih ugovornih strana uključenih u sprovođenje *Programa*.

U saradnji sa ekspertima sa projekta Tehničke pomoći za praćenje i evaluaciju aktivnih mjera tržišta rada, kreirane su *Smjernice za podnosioc predloga projekata* i *Operativni priručnik za korisnike bespovratnih sredstava za sprovođenje projekata samozapošljavanja*, zajedno sa dodatnom dokumentacijom: dokumentima za popunjavanje i dokumentima za informisanje. U okviru formiranja Projektnog tima, u svim područnim jedinicama imenovani su koordinatori za samozapošljavanje, sa jasno definisanom nadležnošću u pogledu pojedinačnih opština. Pored koordinatora, u svakoj PJ uspostavljen je tim sa zadatkom obezbjeđenja motivacije, pružanja informativne i savjetodavne pomoći, odnosno sprovođenja informaciono-motivacionih radionica. Za potrebe *Programa grantova za samozapošljavanje* Zavod je obezbijedio elektronsku platformu za prikupljanje svih informacija relevantnih za sprovođenje *Programa* i ustanovio Tehnički sekretarijat na centralnom nivou, radi svakodnevnog upravljanja Pozivom, administriranje Poziva, pružanja pomoći Centralnoj komisiji u tehničkim pitanjima, kao i pripreme izvještaja i tehničke dokumentacije za sastanke Centralne komisije.

Prvi od 3 javna poziva za podnošenje predloga projekata od strane nezaposlenih (Poziv za dodjelu bespovratnih sredstava za samozapošljavanje – Poziv 2019) objavljen je 14.10.2019. godine, i bio je otvoren do 27.11.2019. godine, pri čemu je definisan ukupan indikativni iznos koji je na raspolaganju u okviru prvog Poziva – 1.138.000 Eur. Bespovratna sredstva ponuđena u okviru ovog Poziva definisana su u rasponu od 3.000 € do 7.500 Eur po pojedinačnom projektu – biznis ideji, a kriterijumi prihvatljivosti odnose se na podnosioc predloga projekata (prioritetne ciljne grupe su mladi do 35 godina, žene i dugoročno nezaposleni), aktivnosti za koje se dodjeljuju bespovratna sredstva i vrste troškova koji se mogu uzeti u obzir prilikom određivanja iznosa bespovratnih sredstava. Kao krajnji rok za završetak aktivnosti projekta definisan je 31.12.2020. godine.

Zavod za zapošljavanje je za aplikante organizovao trodnevne informativno-motivacione radionice u svim područnim jedinicama i kancelarijama, pri čemu je radionice prošlo 217 lica od ukupno 600 nezaposlenih koji su inicijalno iskazali interesovanje za učešće u projektu. Na ovim radionicama nezaposleni su dobili detaljne informacije o uslovima za predaju projektnog predloga, pisanju Biznis plana, smjernicama za uspješan start biznisa, troškovima poslovanja i slično, a takođe su prezentovali i svoje biznis ideje.

Po završetku radionica, 135 lica dobilo je potvrdu i u predviđenom roku dostavilo svoje projektne predloge. Uslijedio je period provjere stanja na terenu, koju su obavili Regionalni

paneli uspostavljeni na nivou svake područne jedinice, a potom je cjelokupna dokumentacija (Zahtjev za dodjelu bespovratnih sredstava, Biznis plan i prateća dokumentacija – od strane korisnika, i Mišljenje o potencijalnom podnosiocu predloga projekata i njegovo/njenoj biznis ideji i Izvještaj o administrativnoj usklađenosti i prihvatljivosti predloga projekata – od strane stručnih timova i Regionalnih panela Zavoda) prikupljena na centralnom nivou, čime su stvoreni uslovi da Centralna komisija započne sa evaluacijom projektnih predloga. Dakle, krajem 2019. godine započet je proces evaluacije od strane Centralne komisije koju čini 7 članova: 4 nezavisna eksperta iz relevantnih crnogorskih institucija iz oblasti preduzetništva i biznisa i 3 predstavnika Zavoda za zapošljavanje. Radi transparentnosti evaluacije, proces ocjene kvaliteta primljenih projektnih predloga podijeljen je u dva koraka: 1. ocjenjivanje Biznis plana, koje sprovode 4 nezavisna eksperta i 2. ocjenjivanje ostalih kriterijuma projektnog predloga i rangiranje svih ocijenjenih predloga projekata, koje sprovode predstavnici Zavoda.

U skladu sa Komunikacijskim i medijskim planom za *Program grantova za samozapošljavanje*, koji služi za obezbjeđenje vidljivosti projekta, sproveden je niz medijskih i promotivnih aktivnosti: organizovana Inicijalna konferencija, kreiran vizuelni identitet *Programa* i odgovarajući video materijal, osmišljen i distribuiran širom Crne Gore promotivni materijal, obezbijedeno prisustvo predstavnika Zavoda u medijima sa nacionalnom i lokalnom pokrivenošću, promovisan je *Program* putem štampanih medija, internet stranice Zavoda za zapošljavanje i drugih zainteresovanih institucija, portala i društvenih mreža.

Glavni cilj *Programa grantova za samozapošljavanje* je da pruži priliku registrovanim nezaposlenim osobama da započnu biznis. Zavod planira raspisivanje još dva javna poziva za podnošenje predloga projekata (u 2020. i 2021. godini), sa ciljem da se obuhvati bar 400 nezaposlenih osoba sa evidencije na cijeloj teritoriji zemlje, fokusirajući se na grupe kao što su osobe starosti do 35 godina, žene, dugotrajno nezaposleni i tražioci posla koji imaju kapacitet da se samostalno upuste u privrednu aktivnost.

Sprovođenje programa iz pretpristupnih fondova EU u oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne zaštite

Predstavnici Sektora su prisustvovali i prvom sastanku Sektorskog nadglednog odbora za programe i projekte koji se iz pretpristupnih sredstava EU realizuju u okviru sektora obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, a koji je održan je 19.06.2019. godine u Podgorici. Pored predstavnika Sektora, Odboru su prisustvovali predstavnici Delegacije EU u Crnoj Gori, Kancelarije za evropske integracije i Ministarstva rada i socijalnog staranja, resornih ministarstava uključenih u sprovođenje Programa, predstavnici vladinog i civilnog sektora, socijalni partneri i ostali relevantni subjekti u oblasti razvoja ljudskih resursa u Crnoj Gori.

Tokom sastanka dat je presjek trenutnog stanja u realizaciji projekata u okviru pomenutog Programa, koje se odnose na unapređenje tržišta rada i povećanje zapošljivosti, unapređenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i dječje zaštite, te unapređenje sistema obrazovanja.

Ovim sastankom se nastavila i dobra praksa uspostavljena kroz prethodni Operativni program za razvoj ljudskih resursa. Novi Program EU i CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu je znatno ambiciozniji u odnosu na prethodni, kako po sredstvima koja su izdvojena za njegovu realizaciju (18.000.000 Eur) što je tri puta veći iznos, tako i po predviđanjima da će u okviru ovog Programa biti realizovana minimum 22 projekta, za šeme za bespovratna sredstva, usluge, nabavke, pa čak i manju infrastrukturu.

Sastanak Sektorskog nadglednog odbora će se održavati dva puta godišnje u cilju praćenja realizacije Programa Crne Gore i EU za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu koji se finansira iz predpristupnih fondova EU.

Interreg – Danube Transnational Programme (Dunavski transnacionalni program)

Predstavnici Sektora su učestvovali i u izradi projektne ideje kojom su konkurisali na trećem pozivu za projekte u okviru Interreg – [Danube Transnational Programme](#) u saradnji sa njemačkom agencijom za zaštitu životne sredine 'UBA', kao vodećim partnerom.

Generalno, ideja projekta je da se unaprijede alternativni vidovi obrazovanja i unapređenja vještina kao sto su *fablabs/makerspaces/open workshops*, i da se poboljša njihova saradnja sa zvaničnim agencijama za zapošljavanje, agencijama za osposobljavanje nezaposlenih i ostalim agencijama za pomoć pri zapošljavanju.

Kroz ovaj pristup očekuje se takođe i unapređenje kapaciteta pojedinaca za socijalne inovacije – identifikaciju i poboljšanje rješavanja problema u okruženju (reciklaža otpada i njegovo ponovno korišćenje, integracija starih osoba, održivost tradicionalnih tehnika, itd.)

FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA

U Odsjeku za finansijsko upravljanje i kontrolu sprovodile su se sledeće aktivnosti:

Izrada Plana integriteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za naredni dvogodišnji period

Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, propisano je da državni organ donosi Plan integriteta koji sadrži mjere kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj korupcije, u skladu sa smjernicama organa uprave nadležnog za antikorupcijske poslove.

Imajući u vidu da je prethodni Plan usvojen 2016. godine, Odsjek za FMC Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je bio u obavezi da izradi Plan integriteta za naredni period od dvije godine. Dana 5.12.2018. godine započela je izrada Plana integriteta i tim povodom oformljena je Radna grupa za izradu Plana integriteta. Plan integriteta je usvojen 17.5.2019. godine.

Kontinuirano praćenje postojećih procedura objedinjenih u Knjizi procedura Centralne službe ZZZCG

Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja FMC definisali su obavezu Zavoda da uspostavi sistem finansijskog

upravljanja i kontrole. Iz tog razloga je urađena Knjiga procedura Centralne službe koja dodatno povećava djelotvornost rada, umanjuje rizike i doprinosi postizanju ključnih ciljeva. Ona pruža jasne smjernice za djelovanje, obezbjeđuje jasnu podjelu dužnosti i odgovornosti i propisuje jasne rokove.

Prema Zakonu o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Pravilniku o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u obavezi da razvija i sprovodi sistem finansijskog upravljanja i kontrole. Kako se veliki broj poslova Zavoda za zapošljavanje nije mogao regulisati zakonskim propisima i podzakonskom regulativom u junu 2018. godine usvojena je Knjiga procedura Područnih jedinica sa pripadajućim biroima. Knjigom procedura Područnih jedinica sa pripadajućim biroima pojačano je delegiranje odgovornosti, odnosno jasnije su definisane dužnosti i odgovornosti koje se delegiraju zaposlenima sa ciljem potpune informisanosti zaposlenih o zahtjevima njihovih radnih mjesta. Kako su pojedine procedure zasnovane na zakonskoj i podzakonskoj regulativi, Odsjek za finansijsko upravljanje i kontrolu kontinuirano prati sprovođenje i primjenu postojećih procedura i daje preporuke kako bi se inicirale izmjene i dopune procedura radi usaglašavanja.

Davanje stručnog mišljenja i pojašnjenja zaposlenim u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore u dijelu tumačenja procedura iz Knjige procedure za Područne jedinice sa pripadajućim biroima rada

Nakon usvajanja, Knjiga procedura se primjenjuje u svim Područnim jedinicama sa pripadajućim biroima rada, što je omogućilo jednoobrazan rad u svim oblastima. Kako bi se u narednom periodu obezbijedila potpuna jednoobraznost, pravilnost i efikasnost pri izvršavanju poslova, na zahtjev službenika Područnih jedinica i pripadajućih biroa rada pružaju se detaljna pisana i/ili usmena pojašnjenja procedura rada. Tokom komunikacije službenici se redovno upućuju na mogućnost iniciranja izmjena i dopuna procedura rada. Od usvajanja Knjige procedura za Područne jedinice sa pripadajućim biroima rada u ovom dijelu bilo je više pisanih i usmenih zahtjeva od strane službenika iz Područnih jedinica i pripadajućih biroa. Svi zahtjevi su uspješno realizovani što je omogućilo očuvanje zakonitosti i efikasnosti rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Redovne aktivnosti iz oblasti privatizacije.

Što se tiče aktivnosti iz oblasti privatizacije, obavlja se redovna komunikacija sa preduzećima u kojima je Zavod jedan od akcionara a to su: AD «Ulcinjaska rivijera» Ulcinj, AD »Marina« Bar, AD »Barska plovidba« Bar, 13. jul »Plantaže« AD Podgorica, AD «Montepranzo Bokaproduct» Tivat, AD »Luka Kotor« Kotor, AD »Budvanska rivijera« Budva. Održane su Skupštine akcionara i izabrani predstavnici u odborima direktora u onim društvima gdje je Zavod imao to pravo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

2.13 Odjeljenje za unutrašnju reviziju

Unutrašnja revizija je nezavisna i objektivna aktivnost čiji je cilj dodavanje vrijednost organizaciji kroz unapređenje njenog rada i efikasnije ostvarivanje postavljenih ciljeva, primjenom sistematskog i disciplinovanog pristupa u ocjeni i davanju preporuka za poboljšanje upravljanja, upravljanja rizicima i internih kontrola organizacije.

Misija unutrašnje revizije je da unaprjeđuje i štiti organizacione vrijednosti Zavoda kroz pružanje usluga uvjeravanja, savjeta i uvida, a svojim aktivnostima unutrašnja revizija treba da doprinese sprovođenju politika, programa i aktivnosti kao i efektivnom, efikasnom i ekonomičnom upravljanju resursima.

U skladu sa godišnjim Planom rada unutrašnje revizije za 2019. godinu, broj 12-874 od 18.01.2019. godine, Odjeljenje za unutrašnju reviziju je u 2019. godini sprovelo 3 revizije:

Reviziju procesa profesionalne orijentacije

Cilj revizije, bio je:

- Identifikacija unutrašnjih kontrola, kroz uvid u načine praćenja, izvještavanja i evaluacije aktivnosti profesionalne orijentacije nezaposlenih lica za učešće u programima aktivne politike zapošljavanja.
- Utvrđivanje usklađenosti pojedinačnih koraka postupka profesionalne orijentacije, sa regulativom koja tretira ovu oblast.

Revizija je obuhvatila analizu aktivnosti vezanih za mjeru profesionalne orijentacije, odnosno, organizaciju individualnih i grupnih programa pripreme nezaposlenih, za uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja. Revizija je tretirala i druge aktivnosti, vezane za rad savjetnika za profesionalnu orijentaciju i profesionalno informisanje, za koje je smatrala, da mogu dati doprinos boljem razumijevanju ove oblasti.

U postupku Revizije procesa profesionalne orijentacije dato je 5 preporuka.

Reviziju procesa statističkog izvještavanja

Cilj revizije, bio je:

- Identifikacija unutrašnjih kontrola, kroz uvid u načine praćenja, izvještavanja i evaluacije aktivnosti statističkog izvještavanja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.
- Utvrditi usklađenost pojedinačnih procesa, sa regulativom koja tretira ovu oblast.

Revizija je obuhvatila sve aktivnosti vezane za postupke izvještavanja, da bi se kasnije fokusirala na određene segmente, identifikovane kao područja povećanog rizika.

U postupku Revizije procesa statističkog izvještavanja dato je 5 preporuka.

Reviziju sistema upravljanja ljudskim resursima u Sektoru za projekte

Cilj revizije je procijeniti adekvatnost, efikasnost, primjenu i djelotvornost unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja ljudskim resursima.

Revizija je obuhvatila sistem upravljanja ljudskim resursima u Sektoru za projekte, u dijelu:

- Stvorenih organizacionih pretpostavki za efikasno odvijanje procesa upravljanja IPA projektima.
- Zapošljavanja i raspoređivanja službenika na poslovima upravljanja projektima EU.
- Kontinuiranog obučavanja i usavršavanja, kao i
- postupaka primopredaje poslova u slučaju odliva službenika ili zamjene u slučajevima povremenog/privremenog odsustva zaposlenih.

U postupku Revizije sistema upravljanja ljudskim resursima u Sektoru za projekte date su 2 preporuke.

2.14. Evidencije i istraživanja u oblasti zapošljavanja

2.14.1. Evidencije u oblasti zapošljavanja

Radi sagledavanja stanja i kretanja na tržištu rada Zavod vodi evidencije u oblasti zapošljavanja. Vođenjem evidencija u oblasti zapošljavanja obezbjeđuju se podaci za istraživanja, statistička istraživanja i informacioni sistem u oblasti zapošljavanja.

U 2019. godini stupio je na snagu Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ('Sl. list CG', br. 024/19 od 22.4.2019. godine). U skladu sa definisanim zakonskim rješenjima usklađeno je Uputstvo za prijavu i prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima zajedno sa Sektorom za normativno pravne poslove i prava za vrijeme nezaposlenosti i Službom za informacione tehnologije. U Uputstvu za prijavu i prestanak vođenja evidencije o nezaposlenim licima sačinjene su forme svih potrebnih obrazaca rješenja, zapisnika, službenih zabilješki i poziva za učešće u odlučivanju u pravnom postupku koji su neophodni za sprovođenje ovog upravnog postupka.

U svim područnim jedinicama i biroima rada izvršena je edukacija zaposlenih na poslovima evidencije i posredovanja pri zapošljavanju. Nakon sprovedene edukacije telefonskim i pisanim putem smo dostavljali pojašnjenja zaposlenima u biroima rada i koordinirali primjenu navedenog Uputstva.

U cilju sprovođenja Zakona, Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore je obrazovalo Radnu grupu, u čijem radu su učestvovali i predstavnici Zavoda za zapošljavanje, koja je izradila Pravilnik o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore je donijelo Pravilnik o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja ('Sl. list CG', br. 66/19 od 6.12.2019. godine), čija će primjena početi od 1. aprila 2020. godine.

2.14.2. Istraživanja u obasti zapošljavanja

Odsjek za istraživanja u oblasti zapošljavanja je tokom 2019. godine realizovao aktivnosti i poslove koji se odnose na:

- pripremu sadržaja statističkih izvještaja na osnovu evidencija;
- koncipiranje izvještaja (nedjeljni, mjesečni, kvartalni, polugodišnji, godišnji itd.) koji se odnose na tržište rada;
- pripremu metodologija i uputstava za uvođenje novih ili inoviranje postojećih izvještaja;
- usaglašavanje statističkih izvještaja na osnovu kojih se utvrđuju pojedini indikatori na tržištu rada, sa izvještajima Eurostata, MOR-a;
- ostvarivanje saradnje sa institucijama koje se bave statističkim izvještavanjem, kao i sa institucijama koje uređuju oblast statistike;
- praćenje propisa koji se odnose na oblast statistike tržišta rada.

Sektor je u 2019. godini, u saradnji sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda, pripremio polugodišnji Izvještaj o radu, kao i kvartalne izvještaje o stanju i kretanjima na tržištu rada.

U prvom kvartalu 2019. godine pripremljen je Program rada Zavoda za 2019. godinu. Programom rada utvrđene su mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja koje u 2019. godini sprovodi Zavod.

U 2019. godini urađena je Analiza ponude, tražnje i zapošljavanja na tržištu rada u Crnoj Gori u 2018. godini. Ova Analiza urađena je na osnovu zahtjeva Ministarstva prosvjete, kao jedne od analitičko-faktografskih osnova za predstojeće dimenzioniranje upisnih kvota za školsku/studijsku 2019/2020. godinu. Analizom se sagledava obim i struktura ponude, prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih raznih profila obrazovanja iz školskog sistema i sa tržišta rada, obim i struktura tražnje i obim i struktura zapošljavanja.

Analiziranje odnosa ponude, tražnje i zapošljavanja rađeno je na makro, regionalnom i mikro nivou, kao i na nivou kvalifikacija, grupa zanimanja i zanimanja.

Pored toga u više navrata su rađene analize stanja i kretanja na tržištu rada u cilju cjelovitog sagledavanja tržišta rada i praćenja trendova. Urađena je Analiza stanja i kretanja na tržištu rada za potrebe PER-a, tokom septembra i oktobra pripremljen je analitički materijal, kao osnove utvrđivanja kvota za rad i zapošljavanje stranaca u 2018. godini, kao i analiza Zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori. U kontinuitetu je praćeno stanje i kretanja na tržištu rada kao i projekcije trendova. Uz aktivno učešće ostalih organizacionih jedinica Zavoda i Ministarstva rada i socijalnog staranja pripremljen je material za Akcioni plan razvoja i zapošljavanja ljudskih resursa za 2019. godinu.

Takođe, Odsjek za istraživanja u oblasti zapošljavanja priprema podatke za izradu statističkog biltena Centara javnih službi za zapošljavanje Jugoistočne Evrope.

PRIOG**Nezaposleni
– po opštinama i polu –**

(Tab. 17.)

	Opština	31.12.2018.			31.12.2019.			Nominalna razlika			Index		
		Σ	Žene	Muški	Σ	Žene	Muški	Σ (5-2)	Žene (6-3)	Muški (7-4)	Σ (5:2)	Žene (6:3)	Muški (7:4)
Rb	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Andrijevica	877	458	419	774	421	353	-103	-37	-66	88.26	91.92	84.25
2	Berane	4519	2518	2001	4312	2425	1887	-207	-93	-114	95.42	96.31	94.30
3	Budva	801	504	297	683	464	219	-118	-40	-78	85.27	92.06	73.74
4	Bijelo Polje	3992	2315	1677	3549	2122	1427	-443	-193	-250	88.90	91.66	85.09
5	Bar	2270	1418	852	1779	1106	673	-491	-312	-179	78.37	78.00	78.99
6	Cetinje	1074	576	498	984	541	443	-90	-35	-55	91.62	93.92	88.96
7	Danilovgrad	982	607	375	841	520	321	-141	-87	-54	85.64	85.67	85.60
8	Golubovci	676	401	275	521	303	218	-155	-98	-57	77.07	75.56	79.27
9	Gusinje	600	329	271	597	324	273	-3	-5	2	99.50	98.48	100.74
10	H. Novi	842	508	334	684	423	261	-158	-85	-73	81.24	83.27	78.14
11	Kolašin	801	410	391	756	395	361	-45	-15	-30	94.38	96.34	92.33
12	Kotor	532	298	234	479	260	219	-53	-38	-15	90.04	87.25	93.59
13	Mojkovac	618	353	265	637	355	282	19	2	17	103.07	100.57	106.42
14	Nikšić	4202	2628	1574	3500	2156	1344	-702	-472	-230	83.29	82.04	85.39
15	Podgorica	7304	4418	2886	6709	4082	2627	-595	-336	-259	91.85	92.39	91.03
16	Plav	1727	947	780	1709	933	776	-18	-14	-4	98.96	98.52	99.49
17	Petnjica	987	553	434	997	582	415	10	29	-19	101.01	105.24	95.62
18	Pljevlja	2274	1310	964	1987	1144	843	-287	-166	-121	87.38	87.33	87.45
19	Plužine	177	89	88	162	79	83	-15	-10	-5	91.53	88.76	94.32
20	Rožaje	3153	1612	1541	3396	1868	1528	243	256	-13	107.71	115.88	99.16
21	Šavnik	86	36	50	75	30	45	-11	-6	-5	87.21	83.33	90.00
22	Tivat	576	350	226	432	243	189	-144	-107	-37	75.00	69.43	83.63
23	Tuzi	914	517	397	726	392	334	-188	-125	-63	79.43	75.82	84.13
24	Ulcinj	1281	738	543	1219	743	476	-62	5	-67	95.16	100.68	87.66
25	Žabljak	113	51	62	108	56	52	-5	5	-10	95.58	109.80	83.87
26	Crna Gora	41378	23944	17434	37616	21967	15649	-3762	-1977	-1785	90.91	91.74	89.76

Nezaposleni po biroima rada i stepenima stručne spreme *(Tab. 18.)*

Rb	PJ/ biro rada	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VIII	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Bar	1779	1106	459	283	63	38	282	130	467	307	9	4	46	30	0	0	441	305	12	9	0	0
2	Budva	683	464	120	77	24	16	101	65	218	155	4	1	25	18	1	1	181	125	7	5	2	1
3	Ulcinj	1219	743	406	257	39	21	186	89	236	158	6	1	18	5	0	0	291	193	34	18	3	1
4	PJ Bar	3681	2313	985	617	126	75	569	284	921	620	19	6	89	53	1	1	913	623	53	32	5	2
5	Berane	4312	2425	1403	820	130	97	946	495	1367	773	2	0	58	26	0	0	398	208	8	6	0	0
6	Andrijevisa	774	421	299	181	13	2	184	88	222	120	2	1	4	1	0	0	49	28	1	0	0	0
7	PJ Berane	5086	2846	1702	1001	143	99	1130	583	1589	893	4	1	62	27	0	0	447	236	9	6	0	0
8	Bijelo Polje	3549	2122	1085	688	163	100	800	408	843	540	21	4	48	22	0	0	570	346	19	14	0	0
9	Mojkovac	637	355	163	108	28	19	216	90	141	97	1	0	7	3	0	0	81	38	0	0	0	0
10	Kolašin	756	395	264	143	26	20	153	68	212	111	8	1	7	2	0	0	82	48	4	2	0	0
11	PJ Bijelo Polje	4942	2872	1512	939	217	139	1169	566	1196	748	30	5	62	27	0	0	733	432	23	16	0	0
12	Nikšić	3500	2156	388	234	147	91	714	390	1074	682	11	2	60	43	1	1	1068	687	33	24	4	2
13	Šavnik	75	30	14	8	1	0	16	3	30	10	1	0	1	1	0	0	12	8	0	0	0	0
14	Plužine	162	79	26	12	1	0	45	20	60	28	2	0	3	2	0	0	25	17	0	0	0	0
15	PJ Nikšić	3737	2265	428	254	149	91	775	413	1164	720	14	2	64	46	1	1	1105	712	33	24	4	2
16	Plav	1709	933	861	570	17	5	265	91	403	207	10	3	12	4	0	0	133	51	7	2	1	
17	Gusinje	597	324	323	212	1	0	92	29	118	55	3	1	4	1	0	0	55	25	1	1	0	0
18	PJ Plav	2306	1257	1184	782	18	5	357	120	521	262	13	4	16	5	0	0	188	76	8	3	1	0
19	Pljevlja	1987	1144	451	259	84	46	460	231	647	412	9	0	23	12	2	0	298	176	13	8	0	0
20	Žabljak	108	56	13	5	3	2	9	2	43	23	3	0	3	1	0	0	34	23	0	0	0	0
21	PJ Pljevlja	2095	1200	464	264	87	48	469	233	690	435	12	0	26	13	2	0	332	199	13	8	0	0
22	Podgorica	6709	4082	1935	1102	234	153	861	436	1606	1056	33	3	84	55	0	0	1902	1247	51	27	3	3
23	Tuzi	726	392	379	207	14	6	81	34	158	88	1	0	2	1	0	0	88	56	3	0	0	0
24	Golubovci	521	303	131	82	29	12	106	51	161	103	4	0	1	1	0	0	88	53	1	1	0	0
25	Cetinje	984	541	274	130	37	23	127	65	309	178	2	1	10	4	0	0	217	136	8	4	0	0
26	Danilovgrad	841	520	225	139	26	21	184	86	260	182	1	0	5	2	0	0	138	88	2	2	0	0
27	PJ Podgorica	9781	5838	2944	1660	340	215	1359	672	2494	1607	41	4	102	63	0	0	2433	1580	65	34	3	3
28	Rožaje	3396	1868	1983	1280	24	7	648	223	379	196	9	3	27	13	0	0	317	141	8	4	1	1
29	Petnjica	997	582	734	483	28	12	121	26	91	47	1	1	1	0	0	0	21	13	0	0	0	0
30	PJ Rožaje	4393	2450	2717	1763	52	19	769	249	470	243	10	4	28	13	0	0	338	154	8	4	1	1
31	Herceg Novi	684	423	64	39	46	23	163	82	161	114	2	0	33	18	0	0	204	140	10	6	1	1
32	Kotor	479	260	42	20	18	12	83	27	129	65	2	0	25	10	0	0	173	121	6	5	1	0
33	Tivat	432	243	79	41	20	12	80	26	118	79	10	0	12	8	1	1	110	75	2	1	0	0
34	PJ Herceg Novi	1595	926	185	100	84	47	326	135	408	258	14	0	70	36	1	1	487	336	18	12	2	1
35	CRNA GORA	37616	21967	12121	7380	1216	738	6923	3255	9453	5786	157	26	519	283	5	3	6976	4348	230	139	16	9

Nezaposleni

– po opštinama, stepenima stručne spreme i polu –

(Tab.19.)

Opština	Σ	Ž	I	I ž	II	II ž	III	II Iž	IV	IV ž	V	Vž	VI-1	VI-1 ž	VI-2	VI-2 ž	VII-1	VII-1 ž	VII-2	VII-2 ž	VIII	VIII ž
Andrijevića	774	421	299	181	13	2	184	88	222	120	2	1	4	1	0	0	49	28	1	0	0	0
Berane	4312	2425	1403	820	130	97	946	495	1367	773	2	0	58	26	0	0	398	208	8	6	0	0
Budva	683	464	120	77	24	16	101	65	218	155	4	1	25	18	1	1	181	125	7	5	2	1
Bijelo Polje	3549	2122	1085	688	163	100	800	408	843	540	21	4	48	22	0	0	570	346	19	14	0	0
Bar	1779	1106	459	283	63	38	282	130	467	307	9	4	46	30	0	0	441	305	12	9	0	0
Cetinje	984	541	274	130	37	23	127	65	309	178	2	1	10	4	0	0	217	136	8	4	0	0
Danilovgrad	841	520	225	139	26	21	184	86	260	182	1	0	5	2	0	0	138	88	2	2	0	0
Golubovci	521	303	131	82	29	12	106	51	161	103	4	0	1	1	0	0	88	53	1	1	0	0
Gusinje	597	324	323	212	1	0	92	29	118	55	3	1	4	1	0	0	55	25	1	1	0	0
H. Novi	684	423	64	39	46	23	163	82	161	114	2	0	33	18	0	0	204	140	10	6	1	1
Kolašin	756	395	264	143	26	20	153	68	212	111	8	1	7	2	0	0	82	48	4	2	0	0
Kotor	479	260	42	20	18	12	83	27	129	65	2	0	25	10	0	0	173	121	6	5	1	0
Mojkovac	637	355	163	108	28	19	216	90	141	97	1	0	7	3	0	0	81	38	0	0	0	0
Nikšić	3500	2156	388	234	147	91	714	390	1074	682	11	2	60	43	1	1	1068	687	33	24	4	2
Podgorica	6709	4082	1935	1102	234	153	861	436	1606	1056	33	3	84	55	0	0	1902	1247	51	27	3	3
Plav	1709	933	861	570	17	5	265	91	403	207	10	3	12	4	0	0	133	51	7	2	1	0
Petnjica	997	582	734	483	28	12	121	26	91	47	1	1	1	0	0	0	21	13	0	0	0	0
Pljevlja	1987	1144	451	259	84	46	460	231	647	412	9	0	23	12	2	0	298	176	13	8	0	0
Plužine	162	79	26	12	1	0	45	20	60	28	2	0	3	2	0	0	25	17	0	0	0	0
Rožaje	3396	1868	1983	1280	24	7	648	223	379	196	9	3	27	13	0	0	317	141	8	4	1	1
Šavnik	75	30	14	8	1	0	16	3	30	10	1	0	1	1	0	0	12	8	0	0	0	0
Tivat	432	243	79	41	20	12	80	26	118	79	10	0	12	8	1	1	110	75	2	1	0	0
Tuzi	726	392	379	207	14	6	81	34	158	88	1	0	2	1	0	0	88	56	3	0	0	0
Ulcinj	1219	743	406	257	39	21	186	89	236	158	6	1	18	5	0	0	291	193	34	18	3	1
Žabljak	108	56	13	5	3	2	9	2	43	23	3	0	3	1	0	0	34	23	0	0	0	0
UKUPNO	37616	21967	12121	7380	1216	738	6923	3255	9453	5786	157	26	519	283	5	3	6976	4348	230	139	16	9

Nezaposleni po opštinama, nivoima i podnivoima obrazovanja² i polu (Tab. 20.)

		Nivo	I										II		III		IV			
		Podnivo															IV-1		IV-2	
Biro rada	Ukupno	žena	111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž	201	201ž	301	301ž	411	411ž	421	421ž
Andrijevića	774	421	14	13	2	1	5	2	5	2	273	163	13	2	184	88	222	120	0	0
Berane	4312	2425	176	115	5	4	19	11	10	5	1193	685	130	97	946	495	1367	773	2	0
Budva	683	464	59	46	0	0	2	1	2	1	57	29	24	16	101	65	218	155	4	1
Bijelo Polje	3549	2122	116	73	10	2	53	42	35	21	871	550	163	100	800	408	843	540	21	4
Bar	1779	1106	83	47	2	1	28	24	16	12	330	199	63	38	282	130	467	307	9	4
Cetinje	984	541	3	3	0	0	8	3	5	1	258	123	37	23	127	65	309	178	2	1
Danilovgrad	841	520	24	17	1	1	2	1	3	3	195	117	26	21	184	86	260	182	1	0
Golubovci	521	303	14	10	0	0	3	2	2	1	112	69	29	12	106	51	161	103	4	0
Gusinje	597	324	53	38	3	2	20	13	6	4	241	155	1	0	92	29	118	55	3	1
H. Novi	684	423	12	9	1	1	1	0	0	0	50	29	46	23	163	82	161	114	2	0
Kolašin	756	395	2	2	1	0	2	1	6	4	253	136	26	20	153	68	212	111	5	1
Kotor	479	260	18	13	1	0	2	1	3	0	18	6	18	12	83	27	129	65	2	0
Mojkovac	637	355	12	12	0	0	5	3	2	2	144	91	28	19	216	90	141	97	1	0
Nikšić	3500	2156	32	23	1	0	6	6	4	2	345	203	147	91	714	390	1074	682	11	2
Podgorica	6709	4082	508	309	54	14	99	63	83	43	1191	673	234	153	861	436	1606	1056	31	3
Plav	1709	933	135	106	14	6	116	89	69	44	527	325	17	5	265	91	403	207	7	3
Petnjica	997	582	89	62	6	6	46	36	13	7	580	372	28	12	121	26	91	47	1	1
Pljevlja	1987	1144	37	27	3	2	23	13	11	9	377	208	84	46	460	231	647	412	9	0
Plužine	162	79	9	5	0	0	0	0	0	0	17	7	1	0	45	20	60	28	2	0
Rožaje	3396	1868	147	121	10	5	279	260	65	47	1482	847	24	7	648	223	379	196	8	3
Šavnik	75	30	1	1	0	0	0	0	1	1	12	6	1	0	16	3	30	10	0	0
Tivat	432	243	22	12	4	1	6	2	8	5	39	21	20	12	80	26	118	79	10	0
Tuzi	726	392	57	34	7	2	18	15	20	11	277	145	14	6	81	34	158	88	1	0
Ulcinj	1219	743	43	27	11	7	37	24	46	22	269	177	39	21	186	89	236	158	5	1
Žabljak	108	56	0	0	0	0	0	0	0	0	13	5	3	2	9	2	43	23	3	0
UKUPNO	37616	21967	1666	1125	136	55	780	612	415	247	9124	5341	1216	738	6923	3255	9453	5786	144	25

² Nivoi i podnivoi obrazovanja u skladu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija:

111 Podnivo I1 - Bez školske spremne, 112 Podnivo I1 -Završeno 1-3 razreda, 113 Podnivo I1 -Završeno 4 razreda, 114 Podnivo I1 -Završeno 5-7 razreda, 121 Podnivo I2 -Završena osnovna škola, 201 Nivo II, 301 Nivo III, 411 Podnivo IV1 - stepen 40, 421 Podnivo IV1 - stepen 50, 501 Nivo V - stepen 61, 502 Nivo V - stepen 62, 503 Nivo V - stepen 50, 601 Nivo VI - Bachelori 3 godine (180 ECTS), 711 Podnivo VII1 - Bolonja (240 ECTS), 712 Podnivo VII1 - stepen 71, 713 Podnivo VII1 - Bolonja (240 i 180+60 ECTS), 721 Podnivo VII2 - stepen 72, 722 Podnivo VII2 - Bolonja (Master magisti), 801 Nivo VIII

<i>Nivo</i>	V						VI		VII										VIII	
<i>Podnivo</i>									VII-1						VII-2					
Biro rada	501	501ž	502	502ž	503	503ž	601	601ž	711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž	801	801ž
Andrijevića	4	1	0	0	2	1	18	8	2	1	17	10	12	9	0	0	1	0	0	0
Berane	58	26	0	0	0	0	141	77	30	19	150	71	76	40	3	3	5	3	0	0
Budva	25	18	1	1	0	0	61	41	11	10	73	48	36	26	2	2	5	3	2	1
Bijelo Polje	48	22	0	0	0	0	189	117	93	54	143	71	144	103	14	11	5	3	0	0
Bar	46	30	0	0	0	0	224	151	31	24	101	66	85	64	5	4	7	5	0	0
Cetinje	10	4	0	0	0	0	98	54	21	16	29	20	69	46	2	1	6	3	0	0
Danilovgrad	5	2	0	0	0	0	67	42	6	3	26	14	39	29	1	1	1	1	0	0
Golubovci	1	1	0	0	0	0	46	27	5	2	15	9	22	15	1	1	0	0	0	0
Gusinja	4	1	0	0	0	0	29	14	1	1	22	8	3	2	1	1	0	0	0	0
H. Novi	33	18	0	0	0	0	104	75	9	8	65	38	26	19	10	6	0	0	1	1
Kolašin	7	2	0	0	3	0	35	20	3	2	18	7	26	19	2	1	2	1	0	0
Kotor	25	10	0	0	0	0	96	69	10	7	48	33	19	12	4	3	2	2	1	0
Mojkovac	7	3	0	0	0	0	29	14	6	5	24	8	22	11	0	0	0	0	0	0
Nikšić	60	43	1	1	0	0	358	195	75	58	264	178	371	256	18	13	15	11	4	2
Podgorica	84	55	0	0	2	0	862	543	180	114	460	314	400	276	36	18	15	9	3	3
Plav	12	4	0	0	3	0	49	19	10	6	54	16	20	10	5	1	2	1	1	0
Petnjica	1	0	0	0	0	0	7	5	5	3	5	2	4	3	0	0	0	0	0	0
Pljevlja	23	12	2	0	0	0	106	60	27	19	90	49	75	48	6	3	7	5	0	0
Plužine	3	2	0	0	0	0	11	5	1	1	5	4	8	7	0	0	0	0	0	0
Rožaje	27	13	0	0	1	0	95	41	27	10	162	76	33	14	6	2	2	2	1	1
Šavnik	1	1	0	0	1	0	6	4	1	0	0	0	5	4	0	0	0	0	0	0
Tivat	12	8	1	1	0	0	45	31	6	5	36	22	23	17	1	0	1	1	0	0
Tuzi	2	1	0	0	0	0	37	22	15	9	13	7	23	18	2	0	1	0	0	0
Ulcinj	18	5	0	0	1	0	179	112	18	16	58	38	36	27	10	5	24	13	3	1
Žabljak	3	1	0	0	0	0	18	12	2	1	10	7	4	3	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	519	283	5	3	13	1	2910	1758	595	394	1888	1116	1581	1078	129	76	101	63	16	9

Nezaposleni prema opštinama, polu i dužini traženja zaposlenja

(Tab. 21.)

Rb	Opština	Dužina traženja zaposlenja															
		Ukupno	ž	Do6m	ž	Preko 6do9m	ž	Preko 9do12m	ž	Preko 1do3g	ž	Preko 3do5g	ž	Preko 5do8g	ž	Preko8g	ž
1	Andrijevisa	774	421	109	65	33	18	41	25	304	182	205	101	44	17	38	13
2	Bar	1779	1106	712	473	61	39	61	42	462	313	381	206	47	19	55	14
3	Berane	4312	2425	591	303	175	102	188	100	1466	991	1632	853	127	43	133	33
4	B. Polje	3549	2122	897	531	160	105	179	110	1366	955	521	277	135	56	291	88
5	Budva	683	464	306	210	27	20	33	21	145	96	133	101	13	8	26	8
6	Cetinje	983	541	329	201	49	28	36	17	228	147	160	88	39	20	142	40
7	Danilovgrad	841	520	264	158	49	32	38	28	238	163	157	97	43	20	52	22
8	Golubocvi	521	303	190	113	27	17	16	9	141	90	97	62	13	6	37	6
9	Gusinje	597	324	86	40	20	11	36	13	361	215	75	37	11	6	8	2
10	H. Novi	682	423	358	252	30	22	29	16	125	81	80	35	19	10	41	7
11	Kolašin	764	397	216	111	33	13	29	13	315	183	51	25	41	19	79	33
12	Kotor	479	260	299	180	29	19	11	5	57	29	32	10	11	6	40	11
13	Mojkovac	637	355	174	84	39	20	28	19	228	169	68	30	22	9	78	24
14	Nikšić	3499	2156	1178	671	157	96	116	69	1041	713	592	396	241	147	174	64
15	Petnjica	996	582	124	71	41	26	47	27	401	276	359	178	8	2	16	2
16	Plav	1709	933	257	122	67	37	71	39	933	561	294	151	43	18	44	5
17	Pljevlja	1987	1144	652	370	67	34	89	45	541	361	337	217	72	33	229	84
18	Plužine	162	79	48	24	6	3	12	5	60	30	30	13	3	1	3	3
19	Podgorica	6709	4082	2534	1577	385	230	316	199	1959	1235	902	612	194	95	419	134
20	Rožaje	3395	1868	382	183	540	409	297	175	1399	778	661	296	38	14	78	13
21	Šavnik	75	30	29	17	3	0	6	3	19	6	7	2	4	0	7	2
22	Tivat	431	242	198	122	19	10	9	5	101	66	46	23	23	6	35	10
23	Tuzi	725	391	188	105	26	19	29	22	281	147	162	90	13	6	26	2
24	Ulcinj	1219	743	497	313	45	33	60	49	297	187	196	120	60	23	64	18
25	Žabljak	108	56	61	29	1	0	0	0	21	18	8	3	6	4	11	2
26	Ukupno	37616	21967	10679	6325	2089	1343	1777	1056	12489	7992	7186	4023	1270	588	2126	640

Nezaposleni

- prema dužini traženja zaposlenja, polu i stepenima stručne spreme -

(Tab. 22.)

Vrijeme	Ukupno	Žene	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VII	Ž	VI2	Ž	VIII	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
Do 6 mjeseci	10679	6325	1605	989	168	118	1371	641	2771	1643	45	13	123	68	2	0	4485	2782	107	69	2	2
Preko 6 do 9 mjeseci	2089	1343	811	598	42	23	336	183	499	295	11	2	30	20	1	1	347	216	12	5	0	0
Preko 9 do 12 mjes	1777	1056	642	391	40	24	304	152	463	291	8	1	38	19	0	0	261	162	18	14	3	2
Preko 1 do 3 godine	12489	7992	5221	3392	440	331	2418	1381	3024	2039	32	5	156	92	0	0	1135	716	57	33	6	3
Preko 3 do 5 godina	7186	4023	3133	1829	223	134	1558	653	1773	1103	15	2	87	47	0	0	379	245	17	9	1	1
Preko 5 do 8 godina	1270	588	231	86	54	20	293	100	362	188	7	0	39	21	2	2	264	165	15	5	3	1
Preko 8 godina	2126	640	478	95	249	88	643	145	561	227	39	3	46	16	0	0	105	62	4	4	1	0
UKUPNO	37616	21967	12121	7380	1216	738	6923	3255	9453	5786	157	26	519	283	5	3	6976	4348	230	139	16	9

Nezaposleni

- prema godinama starosti i dužini traženja zaposlenja -

(Tab. 23.)

Godine starosti	Ukupno	UkupnoZ	do6m	Ž	6do9m	Ž	9do12m	Ž	1do3g	Ž	3do5g	Ž	5do8g	Ž	preko8g	Ž
Do 18 godina	104	55	39	25	16	10	17	4	32	16	0	0	0	0	0	0
Preko 18 do 25 godina	4209	2425	3016	1776	154	88	135	72	647	343	236	135	21	11	0	0
Preko 25 do 30 godina	4342	2576	2295	1346	266	161	221	128	1033	624	394	246	111	60	22	11
Preko 30 do 40 godina	7862	4815	2299	1407	483	315	442	269	2389	1461	1696	1082	337	182	216	99
Preko 40 do 50 godina	8534	5174	1563	969	529	370	430	259	3460	2290	1912	993	321	153	319	140
Preko 50 godina	12565	6922	1467	802	641	399	532	324	4928	3258	2948	1567	480	182	1569	390
Ukupno	37616	21967	10679	6325	2089	1343	1777	1056	12489	7992	7186	4023	1270	588	2126	640

Nezaposleni
– prema opštinama i godinama starosti –

(Tab. 24.)

Rb	Opština	Godine starosti													
		Ukupno	ž	Do18g	ž	Preko18 do25g	ž	Preko25 do30g	ž	Preko30 do40g	ž	Preko40 do50g	ž	Preko 50g	ž
1	Andrijeвица	774	421	0	0	55	30	49	26	104	63	187	109	379	193
2	Berane	4312	2425	4	1	320	164	312	169	732	409	1025	627	1919	1055
3	Budva	683	464	3	3	70	51	84	54	146	109	145	105	235	142
4	Bijelo Polje	3549	2122	2	2	399	243	369	246	686	435	835	540	1258	656
5	Bar	1779	1106	1	0	230	146	215	140	413	274	352	213	568	333
6	Cetinje	984	541	1	1	108	65	131	77	219	135	171	87	354	176
7	Danilovgrad	841	520	1	0	104	62	103	68	198	125	185	114	250	151
8	Golubovci	521	303	0	0	91	45	76	44	109	74	105	72	140	68
9	Gusinje	597	324	4	2	68	31	68	32	112	50	136	88	209	121
10	H. Novi	684	423	0	0	99	72	69	46	142	98	130	83	244	124
11	Kolašin	756	395	2	1	70	40	72	39	142	74	183	99	287	142
12	Kotor	479	260	1	0	70	47	88	56	116	61	66	35	138	61
13	Mojkovac	637	355	0	0	64	33	49	24	104	65	137	72	283	161
14	Nikšić	3500	2156	4	3	441	244	485	287	864	583	869	572	837	467
15	Podgorica	6709	4082	62	29	1025	607	1000	613	1608	1059	1459	910	1555	864
16	Plav	1709	933	7	6	191	99	203	106	347	178	358	204	603	340
17	Petnjica	997	582	3	3	45	37	66	38	174	101	284	158	425	245
18	Pljevlja	1987	1144	0	0	210	102	231	121	406	228	414	252	726	441
19	Plužine	162	79	0	0	21	10	35	23	23	11	35	21	48	14
20	Rožaje	3396	1868	1	0	196	93	253	124	597	284	958	515	1391	852
21	Šavnik	75	30	0	0	14	6	11	5	10	3	14	5	26	11
22	Tivat	432	243	4	2	48	32	64	37	88	54	83	52	145	66
23	Tuzi	726	392	2	2	96	56	72	46	172	109	179	100	205	79
24	Ulcinj	1219	743	2	0	156	98	227	152	327	218	202	131	305	144
25	Žabljak	108	56	0	0	18	12	10	3	23	15	22	10	35	16
26	UKUPNO	37616	21967	104	55	4209	2425	4342	2576	7862	4815	8534	5174	12565	6922

Nezaposleni

- prema godinama starosti, polu i stepenima stručne spreme -

(Tab. 25.)

SSS	Ukupno	Žene	<18	Ž	18-25	Ž	25-30	Ž	30-35	Ž	35-40	Ž	40-45	Ž	45-50	Ž	50-55	Ž	55-60	Ž	>60	Ž
I	12121	7380	103	54	522	326	649	432	950	588	1279	764	1722	1060	1717	1044	1734	1040	1771	1010	1674	1062
II	1216	738	0	0	31	13	23	8	55	29	112	65	159	95	204	134	252	169	235	142	145	83
III	6923	3255	1	1	300	127	342	166	622	303	948	509	954	470	1007	519	1152	584	974	421	623	155
IV	9453	5786	0	0	1273	651	1059	620	912	588	904	611	955	650	1085	728	1237	817	1441	874	587	247
V	157	26	0	0	15	6	8	2	3	0	9	1	9	3	18	4	21	4	36	5	38	1
VI-1	519	283	0	0	5	2	3	2	18	11	70	45	75	54	68	37	95	56	110	57	75	19
VI-2	5	3	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
VII-1	6976	4348	0	0	2039	1286	2167	1290	1208	801	675	435	332	225	207	139	133	80	122	65	93	27
VII-2	230	139	0	0	24	14	89	56	60	38	28	20	7	3	8	4	8	1	3	2	3	1
VIII	16	9	0	0	0	0	0	0	2	2	6	4	0	0	5	3	1	0	1	0	1	0
Σ	37616	21967	104	55	4209	2425	4342	2576	3830	2360	4032	2455	4214	2561	4320	2613	4633	2751	4693	2576	3239	1595

Nezaposleni

– prema dužini radnog staža, polu i stepenima stručne spreme –

(Tab. 26.)

SSS	Σ	Ž	Bez staža	Ž	Sa stažom	Ž	Do 1	Ž	Preko 1 do 2	Ž	Preko 2 do 3	Ž	Preko 3 do 5	Ž	Preko 5 do 10	Ž	Preko 10 do 20	Ž	Preko 20 do 30	Ž	Preko 30	Ž
I	12121	7380	7404	5262	4717	2118	1235	661	540	281	324	155	447	225	704	328	734	268	621	173	112	27
II	1216	738	436	269	780	469	165	120	76	52	55	38	85	58	138	77	141	78	97	34	23	12
III	6923	3255	1960	1048	4963	2207	895	471	491	241	352	195	524	272	818	394	927	352	764	229	192	53
IV	9453	5786	2620	1613	6833	4173	1448	869	759	495	498	348	728	504	1084	713	1215	738	846	379	255	127
V	157	26	30	8	127	18	11	4	6	1	2	0	2	1	10	1	15	2	62	8	19	1
VI-1	519	283	63	32	456	251	43	24	41	21	21	16	46	36	83	48	109	60	80	34	33	12
VI-2	5	3	1	1	4	2	0	0	1	1	1	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
VII-1	6976	4348	3028	1745	3948	2603	1534	1010	699	486	370	254	484	324	438	301	267	166	118	48	38	14
VII-2	230	139	84	48	146	91	42	24	32	23	17	10	22	16	15	10	10	4	4	1	4	3
VIII	16	9	5	4	11	5	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	8	4	0	0	0	0
Σ	37616	21967	15631	10030	21985	11937	5374	3183	2645	1601	1641	1017	2341	1437	3290	1872	3426	1672	2592	906	676	249

Nezaposleni prema opštinama, polu i dužini radnog staža

(Tab. 27.)

BIRO RADA	Ukupno	ž	Bez staža	ž	Sa stažom	ž	Dužina radnog staža															
							Do 1 g	ž	Preko 1do2g	ž	Preko 2do3g	ž	Preko 3do5g	ž	Preko 5do10g	ž	Preko 10do20g	ž	Preko 20do30	ž	Preko 30g	ž
Andrijevića	774	421	341	224	433	197	115	66	60	33	25	16	37	21	73	27	78	24	39	9	6	1
Berane	4312	2425	1975	1320	2337	1105	547	296	275	147	179	105	270	148	411	190	433	164	192	52	30	3
Budva	683	464	149	98	534	366	88	62	52	37	39	29	57	44	74	52	98	72	86	49	40	21
Bijelo Polje	3549	2122	1418	992	2131	1130	489	295	258	153	167	104	237	130	347	202	302	144	288	92	43	10
Bar	1779	1106	486	303	1293	803	362	234	148	99	98	63	145	106	169	114	141	90	135	62	95	35
Cetinje	984	541	219	127	765	414	112	60	62	38	46	33	65	37	95	56	130	75	223	98	32	17
Danilovgrad	841	520	259	179	582	341	143	98	65	40	44	28	64	35	115	64	90	54	48	19	13	3
Golubovci	521	303	222	140	299	163	80	52	37	28	21	13	41	25	39	21	35	15	40	9	6	0
Gusinje	596	323	444	254	152	69	64	26	20	13	10	5	7	2	16	11	18	7	14	5	3	0
H. Novi	684	423	102	63	582	360	91	64	55	42	28	18	49	34	78	48	108	70	107	49	66	35
Kolašin	756	395	262	165	494	230	90	47	44	19	31	15	48	28	85	48	109	51	72	19	15	3
Kotor	479	260	172	104	307	156	45	25	30	17	27	16	30	16	35	20	45	21	59	24	36	17
Mojkovac	637	355	209	140	428	215	85	44	49	26	30	17	52	27	78	47	95	41	33	8	6	5
Nikšić	3500	2156	927	607	2573	1549	655	427	342	226	215	148	284	186	382	235	355	191	280	116	60	20
Podgorica	6709	4082	2838	1739	3871	2343	990	620	456	302	299	210	422	288	586	383	597	360	434	140	87	40
Plav	1710	934	1199	709	511	225	161	82	64	27	31	13	42	23	79	44	74	28	53	8	7	0
Petnjica	997	582	727	491	270	91	82	31	38	12	19	7	37	11	40	18	39	9	12	3	3	0
Pljevlja	1987	1144	564	371	1423	773	387	237	203	126	109	62	170	112	197	104	229	96	106	29	22	7
Plužine	162	79	37	22	125	57	23	10	23	14	9	7	8	4	13	4	14	6	29	10	6	2
Rožaje	3396	1868	2107	1376	1289	492	321	136	156	68	86	37	117	57	166	62	268	77	148	51	27	4
Šavnik	75	30	21	5	54	25	10	7	7	4	3	1	9	3	7	2	10	6	7	2	1	0
Tivat	432	243	80	52	352	191	57	30	39	30	31	22	38	25	60	36	42	18	68	21	17	9
Tuzi	726	392	479	287	247	105	80	36	33	15	17	5	28	22	38	13	29	11	19	2	3	1
Ulcinj	1219	743	364	249	855	494	277	187	125	83	73	40	78	52	94	62	76	35	84	21	48	14
Žabljak	108	56	30	13	78	43	20	11	4	2	4	3	6	1	13	9	11	7	16	8	4	2
UKUPNO	37616	21967	15631	10030	21985	11937	5374	3183	2645	1601	1641	1017	2341	1437	3290	1872	3426	1672	2592	906	676	249

Nezaposleni prema grupama zanimanja i stepenima obrazovanja

(Tab. 28.)

Grupa zanimanja	Ukupno	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	Ž
01 Proizvođači bilja	409	228	3	0	3	2	37	18	192	101	0	0	5	2	1	1	165	102	3	2	0	0
02 Stočari i živinari	76	38	0	0	0	0	2	2	34	15	0	0	0	0	0	0	39	20	1	1	0	0
03 Ribari i odgajivači ostalih životinja	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04 Veterinari	71	32	0	0	0	0	0	0	69	32	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
05 Prerađivači hrane i pića	295	191	0	0	25	6	91	51	138	102	0	0	7	5	0	0	33	26	1	1	0	0
09 Šumari	153	41	3	2	0	0	14	1	116	32	0	0	2	2	0	0	17	4	1	0	0	0
10 Prerađivači i obrađivači drveta	351	143	0	0	29	12	181	50	139	81	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
13 Geolozi	10	6	0	0	0	0	1	0	4	3	0	0	0	0	0	0	5	3	0	0	0	0
14 Zanimanja eksploatacije nafte i zemnog gasa	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
15 Rudari i oplemenjivači ruda	83	30	0	0	3	0	24	1	49	29	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0
16 Metalurzi	118	51	0	0	1	0	44	16	52	30	0	0	6	0	0	0	14	5	1	0	0	0
18 Orađivači metala	845	101	0	0	55	1	652	71	40	6	26	0	23	3	0	0	48	20	1	0	0	0
19 Monteri i instalateri u mašinstvu	153	2	0	0	16	0	126	0	3	2	4	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0
20 Mašinski konstruktori i projektanti	427	149	0	0	0	0	4	2	394	141	0	0	10	3	0	0	19	3	0	0	0	0
21 Mašinski tehnolozi	292	80	0	0	0	0	0	0	282	79	2	0	5	0	0	0	3	1	0	0	0	0
22 Mehaničari i mašinisti	1196	82	0	0	52	0	968	48	154	33	22	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24 Elektroenergetičari	623	93	0	0	5	0	225	5	302	57	10	0	3	2	0	0	77	28	1	1	0	0
25 Elektromehaničari	437	40	0	0	5	1	323	15	102	24	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26 Elektroničari	155	35	0	0	2	0	14	1	117	26	5	0	3	1	0	0	13	7	0	0	1	0
27 Zanimanja telekomunikacija	146	62	0	0	0	0	13	4	121	53	8	2	3	2	0	0	0	0	1	1	0	0
28 Zanimanja računarske tehnike	374	140	0	0	0	0	1	0	199	90	0	0	14	6	0	0	158	43	2	1	0	0
31 Hemičari	432	379	0	0	2	2	47	42	347	303	0	0	3	3	0	0	31	27	2	2	0	0
32 Gumari i plastičari	5	5	0	0	0	0	4	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33 Proizvođači keramike i građevinskog materijala	5	2	0	0	0	0	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
34 Staklari	2	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35 Papirničari	31	22	0	0	0	0	3	1	27	21	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
36 Grafičari	84	58	0	0	1	0	17	9	62	45	1	1	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0
39 Tekstilci	168	152	0	0	2	2	90	79	71	67	1	1	2	1	0	0	2	2	0	0	0	0

40 Proizvođači odjeće	939	868	0	0	264	238	565	529	106	98	2	2	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
41 Kožari i krznari	83	48	0	0	0	0	57	31	22	15	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Obućari i kožni galanteristi	199	122	2	0	37	2	142	107	14	9	0	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
45 Komunalci	4	4	3	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46 Tapetari	9	1	0	0	3	0	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47 Farbari i lakireri	29	0	0	0	7	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50 Geodeti	57	33	0	0	0	0	0	0	53	32	0	0	1	0	0	0	3	1	0	0	0	0
51 Arhitekti i urbanisti	178	105	0	0	0	0	0	0	63	29	0	0	0	0	0	0	108	72	6	4	1	0
52 Građevinari	467	160	0	0	62	0	101	27	169	82	1	0	4	0	0	0	130	51	0	0	0	0
53 Zanimanja završnih građevinskih radova	42	1	0	0	3	0	39	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Zanimanja drumskog saobraćaja	560	94	1	0	45	0	99	4	301	61	6	1	1	0	0	0	105	27	2	1	0	0
57 Željezničari	23	4	0	0	3	1	2	1	16	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
58 Brodari	316	116	0	0	2	0	0	0	79	5	0	0	28	4	1	1	204	105	2	1	0	0
59 Vazduhoplovci	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
60 Zanimanja PTT saobraćaja	100	68	0	0	0	0	24	19	72	49	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0
61 Zanimanja pretovarnih usluga, unutrašnjeg transporta i prevoza žičarama	26	7	0	0	3	0	4	1	18	5	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
64 Trgovci	2286	1791	0	0	90	63	1393	1117	751	582	8	3	26	15	0	0	18	11	0	0	0	0
65 Zanimanja ugostiteljstva i turizma	2487	1462	1	0	125	78	1064	517	884	580	14	5	50	34	2	0	334	239	12	8	1	1
66 Menadžeri i organizatori	821	480	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	13	0	0	757	444	42	23	0	0
67 Ekonomisti	2169	1486	0	0	0	0	1	1	1043	819	5	3	120	72	0	0	963	567	34	23	3	1
68 Pravnici	1080	665	0	0	0	0	0	0	154	120	0	0	31	14	0	0	882	527	13	4	0	0
69 Informatičari i statističari	93	50	0	0	0	0	0	0	39	31	0	0	7	3	0	0	46	16	1	0	0	0
70 Kadrovska zanimanja	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
71 Administratori	445	417	0	0	238	234	134	129	72	53	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72 Zanimanja odbrane, bezbjednosti i zaštite	320	140	0	0	19	0	0	0	11	2	13	1	1	0	0	0	273	137	3	0	0	0
75 Vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti	1101	896	0	0	0	0	0	0	121	87	0	0	71	56	0	0	893	741	15	11	1	1
76 Nastavnici prirodno-matematičke struke	64	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	7	0	0	52	30	0	0	0	0
77 Nastavnici tehničko-tehnološke struke	16	2	0	0	0	0	0	0	0	0	12	1	2	0	0	0	2	1	0	0	0	0
79 Nastavnici zdravstvene struke	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

82 Društveno-humanistička zanimanja	1608	1112	0	0	0	0	0	0	1057	694	0	0	1	1	0	0	508	387	38	29	4	1
83 Prirodno-matematička zanimanja	573	372	0	0	0	0	0	0	338	218	0	0	0	0	0	0	213	140	18	10	4	4
85 Likovni umjetnici i dizajneri	128	88	0	0	0	0	0	0	29	22	0	0	0	0	0	0	92	61	7	5	0	0
86 Scenski umjetnici, muzičari i književnici	74	52	0	0	0	0	0	0	38	28	0	0	0	0	0	0	36	24	0	0	0	0
87 Zanimanja javnog informisanja	98	71	0	0	0	0	0	0	29	27	0	0	1	0	0	0	66	43	2	1	0	0
88 Ostala zanimanja kulture, umjetnosti i informisanja	400	340	0	0	0	0	0	0	244	212	0	0	0	0	0	0	154	126	2	2	0	0
90 Medicinari	715	548	0	0	0	0	0	0	444	348	0	0	20	17	0	0	248	181	3	2	0	0
91 Stomatolozi	145	89	0	0	0	0	0	0	75	47	1	0	0	0	0	0	67	42	2	0	0	0
92 Farmaceuti	154	134	0	0	0	0	0	0	122	105	3	2	0	0	0	0	21	20	7	6	1	1
93 Zanimanja socijalne zaštite	31	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7	0	0	24	22	0	0	0	0
94 Zanimanja fizičke kulture	80	23	0	0	0	0	0	0	5	4	0	0	5	2	0	0	67	17	3	0	0	0
95 Sportisti	60	12	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	8	0	1	1	48	11	2	0	0	0
96 Zanimanja ličnih usluga	509	453	0	0	112	95	383	345	12	11	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
98 Vjerska zanimanja	16	8	0	0	0	0	0	0	4	3	0	0	0	0	0	0	11	5	1	0	0	0
99 Neraspoređeni	12162	7413	12108	7375	0	0	5	4	47	33	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO SVEGA=	37616	21967	12121	7380	1216	738	6923	3255	9453	5786	157	26	519	283	5	3	6976	4348	230	139	16	9

Lica sa invaliditetom - Po opštinama i stepenima stručne spreme (Tab. 29.)

Rb	PJ/ biro rada	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VIII1	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž
1	Andrijevica	570	314	268	164	11	1	139	62	147	84	0	0	3	1	0	0	2	2	0	0	0	0
2	Berane	2688	1541	1078	640	106	78	655	347	764	441	1	0	33	15	0	0	51	20	0	0	0	0
3	Budva	93	62	24	10	8	6	28	20	26	22	0	0	3	3	0	0	4	1	0	0	0	0
4	Bijelo Polje	995	588	440	278	88	48	252	128	183	120	7	1	13	7	0	0	12	6	0	0	0	0
5	Bar	385	235	154	99	28	16	84	42	97	64	1	0	8	3	0	0	13	11	0	0	0	0
6	Cetinje	65	30	34	14	7	1	10	5	11	7	0	0	1	1	0	0	2	2	0	0	0	0
7	Danilovgrad	100	63	36	20	9	9	29	16	22	15	0	0	1	1	0	0	3	2	0	0	0	0
8	Golubovci	93	47	31	20	17	5	22	9	23	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Gusinja	143	94	104	73	1	0	16	7	19	13	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0
10	H. Novi	125	57	19	9	21	7	42	15	31	21	0	0	4	1	0	0	8	4	0	0	0	0
11	Kolašin	90	54	47	26	6	5	16	8	19	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Kotor	57	22	13	4	6	3	19	8	14	6	0	0	4	0	0	0	1	1	0	0	0	0
13	Mojkovac	277	149	109	70	20	12	100	36	44	30	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0
14	Nikšić	469	293	107	72	52	30	132	78	147	98	2	0	3	1	0	0	24	12	2	2	0	0
15	Podgorica	744	433	229	128	112	60	186	101	183	125	5	0	4	3	0	0	25	16	0	0	0	0
16	Plav	617	387	367	271	8	1	109	42	119	66	2	1	4	1	0	0	7	5	0	0	1	0
17	Petnjica	563	366	466	324	23	12	47	15	27	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Pljevlja	643	384	251	143	63	32	163	100	151	105	4	0	4	1	0	0	7	3	0	0	0	0
19	Plužine	33	14	12	4	1	0	10	6	9	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Rožaje	2113	1454	1478	1136	22	7	387	171	197	125	6	2	16	9	0	0	7	4	0	0	0	0
21	Šavnik	11	2	3	1	1	0	4	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Tivat	65	34	17	8	7	4	14	7	22	11	0	0	1	1	0	0	4	3	0	0	0	0
23	Tuzi	139	62	83	37	5	1	28	13	20	9	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0
24	Ulcinj	60	20	22	8	9	4	15	4	12	4	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
25	Žabljak	25	15	8	4	2	2	2	0	13	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	UKUPNO	11163	6720	5400	3563	633	344	2509	1240	2303	1422	30	5	104	48	0	0	180	96	3	2	1	0

Lica sa invaliditetom po godinama starosti (Tab. 30.)

Rb	Opština	Godine starosti													
		Ukupno	ž	Do18g	ž	Preko18 do25g	ž	Preko25 do30g	ž	Preko30 do40g	ž	Preko40 do50g	ž	Preko 50g	ž
1	Andrijevisa	570	314	0	0	8	4	12	6	68	40	142	86	340	178
2	Berane	2688	1541	0	0	49	25	53	26	273	140	652	407	1661	943
3	Budva	93	62	0	0	2	1	3	2	8	5	32	25	48	29
4	Bijelo Polje	995	588	0	0	18	6	15	7	83	48	240	158	639	369
5	Bar	385	235	0	0	18	9	18	6	48	18	95	62	206	140
6	Cetinje	65	30	0	0	1	0	6	3	6	2	16	8	36	17
7	Danilovgrad	100	63	0	0	6	3	3	1	14	9	10	7	67	43
8	Golubovci	93	47	0	0	11	1	7	3	16	8	18	13	41	22
9	Gusinje	143	94	0	0	5	2	3	0	11	6	25	19	99	67
10	H. Novi	125	57	0	0	2	1	6	1	21	9	33	15	63	31
11	Kolašin	90	54	0	0	0	0	2	2	7	4	21	12	60	36
12	Kotor	57	22	0	0	3	1	6	3	14	2	15	8	19	8
13	Mojkovac	277	149	0	0	8	4	6	4	16	8	56	27	191	106
14	Nikšić	469	293	0	0	13	7	17	9	54	34	144	93	241	150
15	Podgorica	744	433	1	0	34	17	42	19	102	60	174	99	391	238
16	Plav	617	387	0	0	11	5	14	6	65	36	140	86	387	254
17	Petnjica	563	366	0	0	3	2	9	3	47	32	146	105	358	224
18	Pljevlja	643	384	0	0	6	4	15	5	53	27	141	84	428	264
19	Plužine	33	14	0	0	2	1	2	1	2	2	8	5	19	5
20	Rožaje	2113	1454	1	0	32	16	67	39	244	173	592	429	1177	797
21	Šavnik	11	2	0	0	2	1	1	0	0	0	1	0	7	1
22	Tivat	65	34	0	0	2	1	8	3	8	4	11	7	36	19
23	Tuzi	139	62	0	0	8	4	6	1	19	9	36	18	70	30
24	Ulcinj	60	20	0	0	2	0	4	0	13	6	15	5	26	9
25	Žabljak	25	15	0	0	0	0	1	0	1	1	8	6	15	8
26	UKUPNO	11163	6720	2	0	246	115	326	150	1193	683	2771	1784	6625	3988

**Novoprijavljeni
po opštinama, polu i stepenima obrazovanja³**

(Tab. 31.)

Opština	Σ	Ž	I	I ž	II	II ž	III	II Iž	IV	IV ž	V	Vž	VI-1	VI-1 ž	VI-2	VI-2 ž	VII-1	VII-1 ž	VII-2	VII-2 ž	VIII	VIII ž
Andrijevića	290	169	63	41	3	1	55	35	117	61	2	1	1	0	0	0	49	30	0	0	0	0
Berane	1836	950	405	217	12	8	264	122	650	332	3	1	19	7	0	0	474	257	9	6	0	0
Budva	644	433	94	57	9	7	73	51	214	142	3	0	20	15	1	1	220	153	9	6	1	1
Bijelo Polje	2341	1358	461	286	49	31	428	195	677	390	12	3	18	8	0	0	673	430	23	15	0	0
Bar	1679	1103	331	222	39	23	197	105	466	299	6	4	35	24	1	0	583	412	21	14	0	0
Cetinje	704	418	115	63	16	13	78	44	241	137	0	0	6	3	0	0	241	154	6	4	1	0
Danilovgrad	771	454	159	85	10	8	143	69	257	156	2	0	4	3	0	0	193	130	3	3	0	0
Golubovci	504	326	96	68	9	7	85	50	201	131	2	0	2	2	0	0	107	67	2	1	0	0
Gusinje	203	102	76	50	0	0	27	5	49	21	2	1	2	0	0	0	46	24	1	1	0	0
H. Novi	773	514	79	55	29	20	140	78	168	119	0	0	52	33	0	0	297	203	7	5	1	1
Kolašin	439	219	93	41	6	4	74	29	153	76	4	0	2	2	0	0	105	66	2	1	0	0
Kotor	618	402	52	30	12	9	82	33	195	116	1	0	19	12	0	0	249	194	8	8	0	0
Mojkovac	405	222	58	44	9	8	110	43	98	54	2	1	7	4	0	0	119	67	2	1	0	0
Nikšić	2850	1695	284	171	48	30	449	210	836	485	12	4	41	28	0	0	1146	744	32	23	2	0
Podgorica	6749	4180	1290	743	96	65	654	348	1904	1208	24	7	102	71	0	0	2584	1677	89	57	6	4
Plav	559	294	160	110	6	2	63	21	177	96	5	1	5	3	0	0	138	58	5	3	0	0
Petnjica	330	170	172	110	4	1	49	11	62	25	1	1	4	1	0	0	38	21	0	0	0	0
Pljevlja	1550	856	228	127	30	18	289	117	545	329	3	0	15	8	5	1	416	244	19	12	0	0
Plužine	111	50	13	9	0	0	28	7	32	12	2	0	1	1	0	0	35	21	0	0	0	0
Rožaje	1990	1143	949	645	3	2	253	109	376	193	6	3	19	10	0	0	369	172	15	9	0	0
Šavnik	66	34	16	9	0	0	13	6	21	9	1	0	2	1	0	0	13	9	0	0	0	0
Tivat	615	367	108	60	11	8	84	30	218	135	5	0	15	11	1	1	168	120	5	2	0	0
Tuzi	578	325	250	147	6	3	47	22	137	80	1	0	2	1	0	0	124	68	11	4	0	0
Ulcinj	821	507	212	139	11	9	102	51	171	114	2	0	11	2	0	0	285	179	27	13	0	0
Žabljak	119	52	6	2	1	0	8	1	44	19	4	0	6	3	0	0	50	27	0	0	0	0
UKUPNO	27545	16343	5770	3531	419	277	3795	1792	8009	4739	105	27	410	253	8	3	8722	5527	296	188	11	6

³ Izvještaj prikazuje sva novoprijavljena lica, pa i ona kada nezaposleno lice prelazi iz jednog u drugi biro rada

Novoprijavljeni

- prema stepenima stručne spreme – (Tab.32.)

	Ukupno	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	ž
Prvi put, nema zapošljavanja	3802	2117	786	494	5	1	179	76	1049	528	12	3	7	2	0	0	1739	999	24	14	1	0
Prvi put, ima zapošljavanja	1719	986	206	105	6	4	101	38	545	301	10	2	42	24	0	0	797	503	10	7	2	2
Nije prvi put, nema zapošljavanja	6189	3949	2500	1772	67	51	656	366	1268	779	15	5	21	11	1	1	1599	931	60	31	2	2
Nije prvi put, ima zapošljavanja	15835	9291	2278	1160	341	221	2859	1312	5147	3131	68	17	340	216	7	2	4587	3094	202	136	6	2
UKUPNO:	27545	16343	5770	3531	419	277	3795	1792	8009	4739	105	27	410	253	8	3	8722	5527	296	188	11	6

Novoprijavljeni⁴

- prema razlogu prestanka radnog odnosa –

(Tab. 33.)

Razlog prestanka radnog odnosa	Σ	Ž	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI-1	Ž	VI-2	Ž	VII-1	Ž	VII-2	Ž	VIII	ž
01 Izrečena mera prestanka radnog odnosa zbog povrede radnih dužnosti i obaveza	24	11	7	1	2	2	5	3	9	5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
02 Pismena izjava zaposlenog da želi da raskine radni odnos (otkaz ugovora o radu)	432	249	77	42	11	4	87	40	143	99	1	0	4	0	0	0	103	59	5	4	1	1
03 Zaključivanje sporazuma s poslodavcem o prestanku radnog odnosa	829	489	114	52	23	14	132	69	277	175	3	0	13	9	0	0	259	164	8	6	0	0
04 Dopunski rad kod drugog poslodavca bez saglasnosti poslodavca kod koga je zaposleni u radnom odnosu sa punim radnim vremenom	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
05 Ako zaposleni ne pokaže potrebna znanja i sposobnosti, a nema radnog mesta na koje može biti raspoređen	2	1	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
06 Ako zaposleni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada, a nema radnog mesta na koje može biti raspoređen	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
07 Ako zaposleni na probnom radu nije postigao odgovarajuće rezultate rada	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
08 Pripravnik nije položio stručni ispit	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

⁴ Izveštaj prikazuje sva novoprijavljena lica, osim lica koja prelaze iz jednog u drugi biro rada

09 Neopravdani izostanak s posla 5 radnih dana uzastopno	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Neopravdani izostanak s posla 7 radnih dana sa prekidima u toku 3 meseca	3	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0
12 Ako su pri zasnivanju radnog odnosa precutani ili dati neistiniti podaci znacajni za zasnivanje radnog odnosa	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto na koje je zaposleni raspoređen zbog potreba procesa rada	10	6	3	0	0	0	2	2	2	1	0	0	0	0	0	2	2	1	1	0	0
14 Odbijanje raspoređivanja iz jednog u drugo mesto rada, kod istog poslodavca	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Odbijanje raspoređivanja na drugo odgovarajuće radno mesto, pošto je utvrđeno da zaposleni nema sposobnosti za obavljanje poslova radnog mjesta na koje je raspoređen	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto, pošto je utvrđeno da zaposleni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
18 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da bude raspoređen na drugo odgovarajuće radno mjesto sa punim radnim vremenom, kod istog poslodavca	3	2	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
19 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da zasnjuje radni odnos na neodređeno vrijeme sa punim radnim vremenom kod drugog poslodavca (preuzimanje)	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20 Odbijanje zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da se radno angažuje na obavljanju poslova koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, odnosno radnoj sposobnosti	4	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Isplaćena jednokratna novčana naknada zaposlenom za čijim je radom prestala potreba	28	16	4	2	0	0	6	4	13	7	0	0	1	0	0	4	3	0	0	0	0
23 Isplaćena otpremnina zaposlenom za čijim je radom prestala potreba	589	312	124	47	10	5	135	59	209	129	8	2	20	12	0	82	57	1	1	0	0
26 Ako je došlo do gubitka radne sposobnosti koji je utvrđen na zakonom propisan način	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30 Isteka rada na određeno vreme u svojstvu pripravnika	82	51	1	1	0	0	5	4	16	8	1	0	4	1	0	53	36	1	1	1	0
31 Stečaj preduzeca	452	222	90	34	13	9	96	36	164	88	3	1	19	13	0	64	40	3	1	0	0
32 Likvidacija preduzeca	89	53	12	4	5	5	14	7	38	21	0	0	5	5	0	13	9	2	2	0	0
33 Prestanak rada poslodavca	114	67	12	8	0	0	32	15	43	25	1	0	5	3	0	20	15	1	1	0	0
34 Ako se zaposleni ne vrati na rad u roku od 30 dana od dana povratka sa rada iz inostranstva, vojske ili po prestanku funkcije	4	2	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

35 Istek rada na određeno vreme	9159	5397	1452	801	184	126	1646	790	2952	1804	34	9	149	88	3	1	2651	1721	82	54	6	3
36 Istek radnog angažovanja nezaposlenog lica	203	117	31	19	3	3	36	16	57	34	1	0	1	0	0	0	73	45	1	0	0	0
37 Zbog premeštaja bracnog druga u skladu sa posebnim propisima	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38 Zbog zdravstvenog stanja zaposlenog ili članova njegove porodice	5	3	3	2	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40 Zbog prestanka rada ostvarenog po drugom osnovu	8	7	1	1	1	0	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0
42 Ostali razlozi utvrđeni zakonom ili kolektivnim ugovorom	567	338	132	81	18	6	105	55	155	95	1	0	15	4	0	0	135	93	6	4	0	0
UKUPNO 1. sa stažom	12624	7356	2072	1097	272	176	2310	1104	4089	2500	53	12	236	135	3	1	3470	2252	111	75	8	4
UKUPNO 2. bez staža	14848	8933	3679	2421	146	100	1475	681	3887	2213	52	15	174	118	5	2	5243	3268	184	113	3	2
UKUPNO SVEGA=	27472	16289	5751	3518	418	276	3785	1785	7976	4713	105	27	410	253	8	3	8713	5520	295	188	11	6

Novoprijavljeni
– prema starosnim grupama –

(Tab. 34.)

	Starosna grupa	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
Rb	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Do 18 godina	134	132	0	2	0	0	0	0	0	0	0
2	Žena	77	76	0	1	0	0	0	0	0	0	0
3	Od 18 do 25 godina	5947	841	17	418	2198	20	5	0	2420	28	0
4	Žena	3323	486	8	169	1133	8	2	0	1502	15	0
5	Preko 25 do 30 godina	5671	619	8	365	1466	11	6	4	3074	117	1
6	Žena	3397	400	5	172	872	5	3	1	1865	74	0
7	Preko 30 do 35 godina	3880	630	24	496	993	7	20	1	1631	76	2
8	Žena	2464	399	18	243	604	1	14	1	1130	53	1
9	Preko 35 do 40 godina	3112	686	35	661	761	9	85	1	831	39	4
10	Žena	1904	389	25	344	495	4	57	0	560	27	3
11	Preko 40 do 45 godina	2414	720	58	511	668	8	77	0	357	13	2
12	Žena	1489	449	39	250	443	3	55	0	241	9	0
13	Preko 45 do 50 godina	2094	697	67	471	594	14	58	2	179	11	1
14	Žena	1291	433	50	247	388	4	36	1	126	5	1
15	Preko 50 do 55 godina	1948	586	105	457	614	13	64	0	101	7	1
16	Žena	1167	378	70	220	397	1	39	0	58	3	1
17	Preko 55 do 60 godina	1507	491	76	268	523	15	60	0	72	2	0
18	Žena	808	285	43	100	311	1	35	0	31	2	0
19	Preko 60 godina	765	349	28	136	159	8	35	0	48	2	0
20	Žena	369	223	18	39	70	0	12	0	7	0	0
21	UKUPNO	27472	5751	418	3785	7976	105	410	8	8713	295	11
22	UKUPNO Žena	16289	3518	276	1785	4713	27	253	3	5520	188	6

Oglašena slobodna radna mjesta

– po opštinama –

(Tab. 35.)

Rb	Opština	1.1 – 31.12.2018. g.		1.1 – 31.12.2019. g.		Nom. razlika (5-3)	Indeks (5:3)
		Broj prijava o SRM	Broj SRM	Broj prijava o SRM	Broj SRM		
	1	2	3	4	5	6	7
1	Andrijevisa	61	96	72	93	-3	96.88
2	Bar	1015	2059	991	1895	-164	92.03
3	Berane	351	554	378	539	-15	97.29
4	Bijelo Polje	493	826	652	935	109	113.20
5	Budva	1673	5234	1850	6531	1297	124.78
6	Cetinje	319	459	344	518	59	112.85
7	Danilovgrad	284	579	283	433	-146	74.78
8	Herceg Novi	2898	4674	2959	4708	34	100.73
9	Kolašin	225	341	268	366	25	107.33
10	Kotor	1045	1793	878	1426	-367	79.53
11	Mojkovac	112	181	149	200	19	110.50
12	Nikšić	700	1122	552	978	-144	87.17
13	Plav	215	321	188	257	-64	80.06
14	Pljavlja	491	961	527	803	-158	83.56
15	Plužine	58	59	67	80	21	135.59
16	Podgorica	3952	6399	4481	7994	1595	124.93
17	Rožaje	274	397	336	432	35	108.82
18	Šavnik	31	39	21	22	-17	56.41
19	Tivat	993	1928	1243	2430	502	126.04
20	Ulcinj	399	966	469	1324	358	137.06
21	Žabljak	217	378	226	380	2	100.53
22	Crna Gora	15806	29366	16934	32344	2978	110.14

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama i stepenima obrazovanja -

(Tab. 36.)

Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	VII2	VIII
Andrijevića	93	23	0	8	12	0	0	0	49	1	0
Bar	1895	572	56	499	455	10	36	0	260	7	0
Berane	539	135	0	79	97	14	7	0	207	0	0
Bijelo Polje	935	144	5	199	193	13	65	2	310	4	0
Budva	6531	3718	628	709	1062	71	57	0	282	3	1
Cetinje	518	101	9	110	100	0	3	0	184	9	2
Danilovgrad	433	110	5	113	78	1	10	0	116	0	0
Herceg Novi	4708	966	1307	1237	738	30	62	0	333	33	2
Kolašin	366	66	3	90	68	2	16	0	121	0	0
Kotor	1426	216	74	412	359	1	32	0	328	2	2
Mojkovac	200	14	0	31	30	0	4	0	121	0	0
Nikšić	978	154	3	248	242	4	46	0	252	17	12
Plav	257	56	0	13	22	1	28	0	137	0	0
Pljavljā	803	158	1	147	197	14	46	0	240	0	0
Plužine	80	15	0	19	1	1	1	0	43	0	0
Podgorica	7994	1826	65	1384	2071	58	309	0	2197	28	56
Rožaje	432	69	5	34	146	7	21	0	150	0	0
Šavnik	22	4	0	1	1	0	7	0	9	0	0
Tivat	2430	603	136	539	806	14	45	0	286	1	0
Ulcinj	1324	520	115	347	197	10	34	0	98	3	0
Žabljak	380	150	0	63	112	1	7	0	47	0	0
Crna Gora	32344	9620	2412	6282	6987	252	836	2	5770	108	75

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama i nivoima i podnivoima obrazovanja -

(Tab.37.)

	Nivo	I					II	III	IV		V			VI	VII					VIII
	Podnivo	I-1				I-2			IV-1	IV-2					VII-1			VII-2		
Opština	Ukupno	111	112	113	114	121	201	301	411	421	501	502	503	601	711	712	713	721	722	801
Andrijevisa	93	1	0	0	0	22	0	8	12	0	0	0	0	4	0	38	7	0	1	0
Bar	1895	376	0	0	0	196	56	499	455	7	36	0	3	10	0	239	11	7	0	0
Berane	539	4	0	0	0	131	0	79	97	8	7	0	6	2	0	193	12	0	0	0
Bijelo Polje	935	1	0	0	0	143	5	199	193	4	65	2	9	2	0	302	6	4	0	0
Budva	6531	3274	0	0	0	444	628	709	1062	71	57	0	0	3	4	270	5	2	1	1
Cetinje	518	3	0	0	0	98	9	110	100	0	3	0	0	0	1	170	13	9	0	2
Danilovgrad	433	78	0	0	0	32	5	113	78	0	10	0	1	1	2	110	3	0	0	0
Herceg Novi	4708	269	0	0	0	697	1307	1237	738	30	62	0	0	28	2	298	5	31	2	2
Kolašin	366	1	0	0	0	65	3	90	68	1	16	0	1	1	1	118	1	0	0	0
Kotor	1426	54	0	0	0	162	74	412	359	1	32	0	0	0	0	324	4	2	0	2
Mojkovac	200	0	0	0	0	14	0	31	30	0	4	0	0	2	0	117	2	0	0	0
Nikšić	978	131	0	0	0	23	3	248	242	2	46	0	2	3	0	245	4	17	0	12
Plav	257	48	0	0	0	8	0	13	22	0	28	0	1	0	0	136	1	0	0	0
Pljavlja	803	23	0	0	3	132	1	147	197	13	46	0	1	12	0	221	7	0	0	0
Plužine	80	0	0	0	0	15	0	19	1	0	1	0	1	0	0	42	1	0	0	0
Podgorica	7994	751	0	0	0	1075	65	1384	2071	6	309	0	52	135	72	1880	110	23	5	56
Rožaje	431	32	0	0	0	37	5	34	146	7	21	0	0	7	3	134	5	0	0	0
Šavnik	22	4	0	0	0	0	0	1	1	0	7	0	0	0	0	9	0	0	0	0
Tivat	2430	428	0	0	0	175	136	539	806	14	45	0	0	0	5	279	2	1	0	0
Ulcinj	1324	220	0	0	0	300	115	347	197	8	34	0	2	5	1	79	13	0	3	0
Žabljak	380	0	0	0	0	150	0	63	112	0	7	0	1	0	0	47	0	0	0	0
Crna Gora	32343	5698	0	0	3	3919	2412	6282	6987	172	836	2	80	215	91	5251	212	96	12	75

Oglašena slobodna radna mjesta
– po djelatnostima i vrsti radnog odnosa –

(Tab. 38.)

Djelatnost	Ukupno:	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Određeno	Priravnik	Priravnik volonter	Dopunski rad	Privremeni poslovi	Sezonski poslovi	Privrem.radno ang.	Ostalo
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	847	390	457	14	106	0	0	0	1	726	0	0
B.Rudarstvo	13	7	6	0	13	0	0	0	0	0	0	0
C.Prerađivačka industrija	851	492	359	87	689	6	0	2	0	61	0	6
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	74	12	62	1	64	9	0	0	0	0	0	0
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	460	164	296	70	255	5	0	0	5	121	0	4
F.Građevinarstvo	1844	1179	665	120	1497	12	6	31	0	178	0	0
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	3265	1555	1710	326	2441	16	3	3	4	462	0	10
H.Saobraćaj i skladištenje	1166	365	801	96	686	40	1	2	15	325	1	0
I.Usluge smještaja i ishrane	7708	2870	4838	202	3270	7	0	18	67	4143	0	1
J.Informisanje i komunikacije	292	179	113	31	247	3	0	1	0	9	0	1
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	394	81	313	46	342	5	0	0	0	0	0	1
L.Poslovanje nekretninama	458	154	304	23	176	1	0	0	0	258	0	0
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	963	652	311	120	748	32	0	0	0	62	0	1
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4577	3887	690	65	3965	3	0	1	8	526	8	1
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1561	236	1325	698	614	235	3	0	0	11	0	0
P.Obrazovanje	4741	364	4377	208	4526	1	3	3	0	0	0	0
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	1503	233	1270	133	1014	28	0	0	0	328	0	0
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	779	342	437	63	671	1	0	1	0	43	0	0
S.Ostale uslužne djelatnosti	843	646	197	50	711	8	0	0	0	49	0	25
T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	7	4	3	1	4	0	0	0	0	2	0	0
U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO CRNA GORA=	32344	13811	18533	2352	22039	412	16	62	100	7304	9	50

**Zapošljavanje prema opštinama i stpenima stručne spreme
- prema podacima Poreske uprave, lica sa evidencije Zavoda -**

(Tab. 39.)

Opština	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI	Ž	VII	Ž	VIII	Ž	IX	Ž	X	Ž	Ukupno	Žene
ANDRIJEVICA	13	9	0	0	12	7	32	14	0	0	0	0	0	0	22	18	1	0	0	0	80	48
BAR	119	77	23	15	116	69	265	177	3	1	23	17	1	0	246	186	13	8	0	0	809	550
BERANE	69	31	6	4	85	34	265	151	7	3	13	3	0	0	146	100	5	4	0	0	596	330
BIJELO POLJE	166	91	21	15	246	125	393	241	10	4	11	5	0	0	379	276	13	6	1	0	1240	763
BUDVA	190	106	27	20	271	141	603	347	4	1	25	15	0	0	317	205	17	10	0	0	1454	845
CETINJE	31	8	5	2	32	22	80	47	0	0	3	2	0	0	85	68	2	2	0	0	238	151
DANILOVGRAD	40	22	5	3	32	18	97	61	3	0	2	2	0	0	67	52	3	2	0	0	249	160
GUSINJE	16	11	0	0	9	3	18	10	0	0	1	0	0	0	20	11	0	0	0	0	64	35
HERCEG NOVI	57	34	25	12	96	46	156	99	2	1	31	21	1	0	172	111	6	5	0	0	546	329
KOLAŠIN	40	15	3	3	51	15	93	43	4	1	5	4	0	0	68	43	0	0	0	0	264	124
KOTOR	25	10	8	7	41	18	124	69	0	0	9	7	0	0	158	118	5	5	0	0	370	234
MOJKOVAC	8	6	3	3	34	17	27	13	0	0	1	0	0	0	57	41	1	0	0	0	131	80
NIKŠIĆ	64	31	14	10	158	56	320	195	2	1	36	32	0	0	473	367	30	24	0	0	1097	716
PETNJICA	10	4	0	0	2	0	14	8	0	0	2	0	0	0	29	18	1	0	0	0	58	30
PLAV	28	15	0	0	17	7	48	29	1	0	0	0	0	0	56	32	2	2	0	0	152	85
PLJEVLJA	62	30	12	6	143	64	294	189	2	0	11	6	2	0	168	113	5	2	0	0	699	410
PLUŽINE	3	2	0	0	9	0	18	9	2	1	1	1	0	0	26	17	1	1	0	0	60	31
PODGORICA	312	146	66	38	331	154	1112	654	37	10	58	46	1	0	1435	999	77	61	1	0	3430	2108
ROŽAJE	81	52	3	1	72	31	123	65	0	0	16	13	0	0	170	95	20	18	0	0	485	275
ŠAVNIK	2	1	0	0	5	1	10	3	0	0	2	0	0	0	3	3	0	0	0	0	22	8
TIVAT	53	21	11	9	76	31	248	118	2	0	9	5	1	0	174	114	6	2	0	0	580	300
ULCINJ	140	87	10	6	101	40	162	96	1	0	8	6	1	0	144	93	26	12	0	0	593	340
ŽABLJAK	7	4	2	2	15	4	38	20	1	0	2	1	0	0	32	22	0	0	0	0	97	53
Ukupno	1536	813	244	156	1954	903	4540	2658	81	23	269	186	7	0	4447	3102	234	164	2	0	13314	8005

Zapošljavanje prema opštinama i nivoima kvalifikacija
- prema podacima Poreske uprave, lica sa evidencije Zavoda - *(Tab. 40.)*

		Nivo	I										II		III		IV			
		Podnivo															IV-1		IV-2	
Biro rada	Ukupno	žene	111	111ž	112	112ž	113	113ž	114	114ž	121	121ž	201	201ž	301	301ž	411	411ž	421	421ž
ANDRIJEVICA	80	48	2	2	0	0	1	1	0	0	10	6	0	0	12	7	32	14	0	0
BAR	809	550	28	13	2	2	2	2	0	0	87	60	23	15	116	69	265	177	2	1
BERANE	596	330	9	5	0	0	0	0	2	1	58	25	6	4	85	34	265	151	5	2
BIJELO POLJE	1240	763	16	5	1	0	2	2	5	4	142	80	21	15	246	125	393	241	5	3
BUDVA	1454	845	35	21	0	0	6	3	1	1	148	81	27	20	271	141	603	347	3	0
CETINJE	238	151	6	0	1	0	2	0	4	0	18	8	5	2	32	22	80	47	0	0
DANILOVGRAD	249	160	4	2	0	0	0	0	0	0	36	20	5	3	32	18	97	61	2	0
GUSINJE	64	35	2	1	0	0	1	1	0	0	13	9	0	0	9	3	18	10	0	0
HERCEG NOVI	546	329	9	7	2	2	2	2	1	1	43	22	25	12	96	46	156	99	2	1
KOLAŠIN	264	124	1	1	0	0	2	0	0	0	37	14	3	3	51	15	93	43	3	1
KOTOR	370	234	7	3	0	0	0	0	0	0	18	7	8	7	41	18	124	69	0	0
MOJKOVAC	131	80	0	0	0	0	0	0	0	0	8	6	3	3	34	17	27	13	0	0
NIKŠIĆ	1097	716	3	0	0	0	0	0	1	1	60	30	14	10	158	56	320	195	1	0
PETNJICA	58	30	3	2	0	0	0	0	1	0	6	2	0	0	2	0	14	8	0	0
PLAV	152	85	4	2	0	0	3	3	0	0	21	10	0	0	17	7	48	29	0	0
PLJEVLJA	699	410	5	1	0	0	1	0	3	1	53	28	12	6	143	64	294	189	1	0
PLUŽINE	60	31	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	9	0	18	9	1	0
PODGORICA	3430	2108	60	16	5	0	3	1	13	7	231	122	66	38	331	154	1112	654	13	3
ROŽAJE	485	275	6	4	0	0	5	5	2	2	68	41	3	1	72	31	123	65	0	0
ŠAVNIK	22	8	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	5	1	10	3	0	0
TIVAT	580	300	10	1	0	0	0	0	3	0	40	20	11	9	76	31	248	118	2	0
ULCINJ	593	340	14	8	2	2	12	9	11	4	101	64	10	6	101	40	162	96	1	0
ŽABLJAK	97	53	1	1	0	0	0	0	0	0	6	3	2	2	15	4	38	20	1	0
UKUPNO	13314	8005	227	96	13	6	42	29	47	22	1207	660	244	156	1954	903	4540	2658	42	11

<i>Nivo</i>	V						VI		VII										VIII	
<i>Podnivo</i>									VII-1						VII-2					
Biro rada	501	501ž	502	502ž	503	503ž	601	601ž	711	711ž	712	712ž	713	713ž	721	721ž	722	722ž	801	801ž
ANDRIJEVICA	0	0	0	0	0	0	4	3	4	3	7	5	7	7	0	0	1	0	0	0
BAR	23	17	1	0	1	0	70	45	16	11	70	55	90	75	7	4	6	4	0	0
BERANE	13	3	0	0	2	1	15	9	24	18	74	51	33	22	1	0	4	4	0	0
BIJELO POLJE	11	5	0	0	5	1	59	35	94	86	112	70	114	85	3	2	10	4	1	0
BUDVA	25	15	0	0	1	1	67	44	28	23	113	69	109	69	7	5	10	5	0	0
CETINJE	3	2	0	0	0	0	16	12	2	1	18	14	49	41	1	1	1	1	0	0
DANILOVGRAD	2	2	0	0	1	0	11	8	6	6	21	19	29	19	2	1	1	1	0	0
GUSINJE	1	0	0	0	0	0	4	0	4	4	8	4	4	3	0	0	0	0	0	0
HERCEG NOVI	31	21	1	0	0	0	43	26	9	8	82	54	38	23	3	3	3	2	0	0
KOLAŠIN	5	4	0	0	1	0	12	8	3	1	28	15	25	19	0	0	0	0	0	0
KOTOR	9	7	0	0	0	0	49	32	13	12	46	36	50	38	2	2	3	3	0	0
MOJKOVAC	1	0	0	0	0	0	8	6	9	9	14	5	26	21	0	0	1	0	0	0
NIKŠIĆ	36	32	0	0	1	1	36	22	54	51	181	135	202	159	15	11	15	13	0	0
PETNJICA	2	0	0	0	0	0	4	2	6	5	13	8	6	3	0	0	1	0	0	0
PLAV	0	0	0	0	1	0	15	6	13	10	22	12	6	4	1	1	1	1	0	0
PLJEVLJA	11	6	2	0	1	0	34	20	17	16	47	33	70	44	4	1	1	1	0	0
PLUŽINE	1	1	0	0	1	1	7	3	1	0	10	9	8	5	1	1	0	0	0	0
PODGORICA	58	46	1	0	24	7	336	199	189	143	379	284	531	373	45	35	32	26	1	0
ROŽAJE	16	13	0	0	0	0	17	9	19	11	110	58	24	17	4	3	16	15	0	0
ŠAVNIK	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
TIVAT	9	5	1	0	0	0	63	35	15	12	43	27	53	40	3	1	3	1	0	0
ULCINJ	8	6	1	0	0	0	66	39	15	7	34	27	29	20	4	2	22	10	0	0
ŽABLJAK	2	1	0	0	0	0	2	2	2	2	13	9	15	9	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	269	186	7	0	39	12	938	565	544	440	1446	1000	1519	1097	103	73	131	91	2	0

Pregled zapošljavanja prema djelatnostima poslodavaca

(Tab. 41.)

Djelatnost	I	Ž	II	Ž	III	Ž	IV	Ž	V	Ž	VI	Ž	VI2	Ž	VIII	Ž	VII2	Ž	VIII	Ž	SUM	Ž
A . Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	43	21	5	5	28	6	46	19	0	0	0	0	0	0	9	3	1	1	0	0	132	55
B . Rudarstvo	3	0	0	0	23	1	6	0	0	0	0	0	0	0	6	2	0	0	0	0	38	3
C . Prerađivačka industrija	116	61	15	9	180	60	216	104	3	0	5	3	0	0	82	39	5	3	0	0	622	279
D . Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	6	4	0	0	4	0	12	2	0	0	0	0	0	0	4	2	0	0	0	0	26	8
E . Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	98	11	6	1	50	5	89	24	0	0	1	0	0	0	23	10	3	0	0	0	270	51
F . Građevinarstvo	65	15	7	3	83	6	148	43	3	1	6	1	1	0	73	34	6	2	0	0	392	105
G . Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	221	141	39	29	365	213	985	671	6	2	38	26	0	0	444	303	22	14	0	0	2120	1399
H . Saobraćaj i skladištenje	61	15	9	4	120	24	287	95	4	0	15	5	1	0	155	75	4	3	0	0	656	221
I . Usluge smještaja i ishrane	357	243	49	32	402	222	721	406	6	3	27	17	3	0	297	174	14	5	0	0	1876	1102
J . Informisanje i komunikacije	15	9	2	1	8	6	44	24	0	0	0	0	0	0	61	34	1	1	0	0	131	75
K . Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	0	0	0	0	1	0	12	10	1	0	7	6	0	0	57	35	4	3	0	0	82	54
L . Poslovanje nekretninama	13	7	3	3	12	4	39	15	1	0	0	0	0	0	31	15	2	2	0	0	101	46
M . Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	28	15	4	2	51	17	185	109	2	0	12	7	0	0	198	133	12	6	0	0	492	289
N . Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	191	70	42	22	227	80	526	233	7	0	20	7	0	0	554	318	36	24	1	0	1604	754
O . Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	10	5	4	4	27	14	117	59	37	10	12	4	0	0	260	147	11	7	1	0	479	250
P . Obrazovanje	77	69	9	9	106	86	339	297	6	6	93	87	0	0	1719	1433	80	64	0	0	2429	2051
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	42	31	17	13	73	50	299	231	1	1	12	10	2	0	226	175	14	12	0	0	686	523
R . Umjetnost,zabava i rekreacija	36	17	1	0	42	16	134	65	2	0	1	0	0	0	105	67	12	11	0	0	333	176
S . Ostale uslužne djelatnosti	152	77	31	18	146	92	329	247	2	0	19	12	0	0	138	99	7	6	0	0	824	551
T . Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	2	2	1	1	5	1	6	4	0	0	0	0	0	0	4	3	0	0	0	0	18	11
U . Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	3	2
Ukupno Crna Gora	1536	813	244	156	1954	903	4540	2658	81	23	269	186	7	0	4447	3102	234	164	2	0	13314	8005

Opština	Javni rad sa Projektom "Neka bude čisto"	Obrazovanje i Osposobljavanj odraslih	Osposobljavanje za samostalan rad	Osposobljavanje za rad kod poslodavca	Program "Stop sivoj ekonomiji"	Ukupno
Podgorica	125	292	48	63	61	589
Nikšić	57	19	15	6	4	101
Danilovgrad	11	32	0	1	0	44
Cetinje	23	26	1	4	2	56
Golubovci	6	17	5	4	3	35
Tuzi	5	18	0	1	4	28
Ukupno Središnji region	227	404	69	79	74	853
Bijelo Polje	54	110	73	78	43	358
Mojkovac	9	10	0	0	8	27
Kolašin	31	10	8	3	3	55
Pljevlja	39	51	26	16	5	137
Žabljak	6	0	1	0	0	7
Plužine	6	3	0	0	0	9
Šavnik	2	0	0	0	0	2
Berane	66	140	24	40	11	281
Andrijevica	18	3	0	1	0	22
Plav	31	0	2	2	12	47
Gusinje	14	0	0	0	0	14
Petnjica	11	0	0	1	1	13
Rožaje	25	109	24	17	12	187
Ukupno Sjeverni region	312	436	158	158	95	1.159
Bar	14	28	9	2	14	67
Budva	4	3	2	0	1	10
Ulcinj	15	4	0	0	3	22
Herceg Novi	44	20	0	0	2	66
Kotor	3	1	0	0	1	5
Tivat	10	0	0	0	0	10
Ukupno Primorski region	90	56	11	2	21	180
UKUPNO UČESNIKA	629	896	238	239	190	2.192
% UČEŠĆA	28,7 %	40,9 %	10,8 %	10,9 %	8,7 %	100 %
SREDSTAVA	764.239,01€	429.335,61€	517.964,46€	263.611,15€	666.927,50€	2.642.077,73€
% UČEŠĆA	28,9 %	16,2 %	19,6 %	10,0 %	25,3%	100 %

Pregled učesnika mjera aktivne politike zapošljavanja sprovedenih u 2019. godini (Tab 42.)

Pregled isfinansiranih kredita po djelatnostima

(Tab. 43.)

RB	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (Eur)
1	Industrija i rudarstvo	5	10	50.000
2	Poljoprivreda i ribarstvo	17	19	95.000
3	Šumarstvo	1	1	5.000
4	Građevinarstvo	2	3	15.000
5	Saobraćaj i veze			
6	Trgovina	4	6	30.000
7	Ugostiteljstvo i turizam	3	4	20.000
8	Zanatstvo i lične usluge	6	8	40.000
9	Finans.tehn.i posl. usluge	2	2	10.000
10	Obrazov., nauka, kultura i infor.			
11	Zdravstvena i socijalna zaštita	2	3	15.000
	UKUPNO:	42	56	280.000

Pregled isfinansiranih kredita po statusu

(Tab. 44.)

Rb	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (Eur)
I	Nezaposleni	33	40	200.000
	<i>Žene</i>	<i>13</i>	<i>16</i>	<i>80.000</i>
	<i>Muškarci</i>	<i>20</i>	<i>24</i>	<i>120.000</i>
II	Preduzetnici			
III	Pravna lica	9	16	80.000
	Ukupno (I+II+III):	42	56	280.000

Isfinansirani krediti po opštinama

(Tab.45.)

	Opština	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
1	Berane	6	9	45.000
2	Plav	2	5	25.000
3	Rožaje	2	5	25.000
4	Pljevlja	4	4	20.000
5	Nikšić	8	8	40.000
6	Bijelo Polje	6	7	35.000
7	Kolašin	2	2	10.000
8	Podgorica	6	9	45.000
9	Danilovgrad	1	1	5.000
10	Bar	4	5	25.000
11	Ulcinj	1	1	5.000
12	UKUPNO	42	56	280.000

**Pregled broja ispata novčanih naknada
po opštinama i mjesecima**

(Tab. 46.)

Rb	Opština	Mjesec, 2019. godine												Prosječan broj korisnika
		Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	Av gust	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Andrijevica	287	477	498	524	526	589	583	590	594	589	583	581	535
2	Bar	594	587	588	590	602	597	604	603	618	602	624	615	602
3	Berane	2242	2243	2328	2444	2558	2698	2678	2745	2781	2739	2693	2693	2570
4	Bijelo Polje	946	978	1020	998	1160	1165	1176	1237	1255	1154	1154	1154	1116
5	Budva	212	216	211	202	185	178	185	176	193	184	218	215	198
6	Cetinje	283	254	242	239	233	234	237	228	230	224	249	249	242
7	Danilovgrad	122	155	117	120	120	129	137	148	156	135	133	122	133
8	Golubovci	95	96	99	98	96	100	108	108	111	112	127	128	107
9	Gusinje	87	87	89	99	107	148	151	153	165	147	147	147	127
10	Herceg Novi	343	337	338	319	297	281	291	306	316	293	329	332	315
11	Kolašin	101	101	83	74	83	97	108	113	115	111	113	111	101
12	Kotor	162	154	150	163	167	162	161	169	184	155	162	165	163
13	Mojkovac	205	211	212	209	254	250	255	275	273	248	254	261	242
14	Nikšić	765	744	741	738	751	750	840	884	866	734	752	749	776
15	Petnjica	376	383	400	418	451	564	564	567	572	562	560	559	498
16	Plav	453	453	461	492	520	630	633	643	646	628	618	619	566
17	Plužine	46	46	53	49	49	47	47	50	53	50	49	52	49
18	Pljevlja	616	611	614	653	678	657	645	721	735	674	702	686	666
19	Podgorica	1076	1052	1048	1005	1044	1116	1220	1242	1302	1172	1172	1151	1133
20	Rožaje	1166	1157	1259	1371	1491	1690	1908	2191	2212	2164	2138	2114	1738
21	Šavnik	15	14	15	13	14	13	11	14	13	12	12	13	13
22	Tivat	155	143	143	145	157	151	143	147	148	153	179	185	154
23	Tuzi	77	89	91	95	98	117	118	120	126	126	125	124	109
24	Ulcinj	197	184	181	164	160	152	145	137	157	156	199	209	170
25	Žabljak	28	29	31	38	35	32	33	38	37	34	39	39	34
26	UKUPNO	10849	10761	11012	11260	11836	12547	12981	13605	13858	13158	13331	13273	12373

Pregled isplata novčanih naknada u 2019. godini

(Tab. 47.)

	Mjesec	Redovna - 40% minimalne zarade		Redovna - 120% obračunske vrijednosti koeficijenta		Najniža penzija		Ukupno	
		Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto
Rb	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Januar	10351	1010873.42	-	-	498	78055.90	10849	1088929.32
2	Februar	10264	985007.86	-	-	497	79045.25	10761	1064053.11
3	Mart	10538	1016175.19	-	-	474	75456.08	11012	1091631.27
4	April	10801	1033750.35	-	-	459	73019.27	11260	1106769.62
5	Maj	11306	1105598.56	77	11453.57	447	70609.12	11830	1187661.25
6	Jun	11792	1233557.30	321	59384.95	434	69234.50	12547	1362176.75
7	Jul	11758	1361080.82	425	67099.00	798	116925.97	12981	1545105.79
8	Avgust	11840	1401609.05	414	65107.71	1351	206421.13	13605	1673137.89
9	Septembar	11813	1299583.64	397	62443.15	1648	154312.25	13858	1516294.04
10	Oktobar	11675	1290281.79	381	60093.46	1102	153366.04	13158	1501741.29
11	Novembar	11557	1275819.05	365	57773.59	1409	204924.29	13331	1538516.93
12	Decembar	11411	1262596.48	355	56853.79	1507	213444.57	13273	1532894.84

Stručni tretman nezaposlenih lica

(Tab. 48.)

	Biro rada	Interviju	Informativni razgovor	Plan zapošljavanja	Realizacija plana zapošljavanja	Informativno motivacioni seminari
Rb	1	2	3	4	5	6
1	Andrijevića	202	0	7699	70	0
2	Bar	1786	780	14641	1824	1006
3	Berane	856	279	33203	173	56
4	Bijelo Polje	2707	921	31688	1075	114
5	Budva	540	169	4898	11	0
6	Cetinje	873	83	7714	511	47
7	Danilovgrad	572	390	6633	5518	88
8	Golubovci	488	102	4532	187	28
9	Gusinje	162	155	4356	0	0
10	Herceg Novi	645	344	5345	102	148
11	Kolašin	161	30	5379	115	2
12	Kotor	541	147	3597	1547	27
13	Mojkovac	398	98	5158	55	0
14	Nikšić	4877	3121	29061	3364	2048
15	Petnjica	316	217	17003	2506	0
16	Plav	143	139	18267	0	0
17	Plužine	34	0	1446	13	0
18	Pljevlja	1613	648	16713	1364	12
19	Podgorica	7077	11	49588	454	538
20	Rožaje	296	267	36034	0	0
21	Šavnik	19	31	395	29	0
22	Tivat	373	147	3698	459	2
23	Tuzi	550	176	5922	65	55
24	Ulcinj	671	635	8517	283	2
25	Žabljak	116	11	669	62	0
26	UKUPNO	26016	8901	322156	19787	4173

./.